

Eindrapport
Platform Windkracht 3

Deel I - Gebiedsverslagen

Windenergie in de gemeente Emmen, het gebiedsproces

Voorwoord

Voor het ontwikkelen van windenergie streeft de gemeente Emmen een zo open mogelijk proces na waarin de belangen van alle betrokkenen worden gewogen. De gemeente heeft het platform Windkracht 3 ingericht en de Natuur en Milieufederatie Drenthe en de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windenergie (NLVOW) uitgenodigd om hier het voortouw in te nemen. Zoals aangegeven in het, door de gemeenteraad in november 2014 vastgestelde, Regieplan Windenergie gemeente Emmen is de opdracht aan platform Windkracht 3 het organiseren van gebiedsprocessen en het opstellen van een concept gedragscode.

Platform Windkracht 3 heeft haar uiterste best gedaan om alle opmerkingen, in welke vorm ook, die door betrokkenen van het gebiedsproces in Emmen zijn gemaakt richting platform Windkracht 3 op te tekenen, te duiden en mee te nemen in de bevindingen en aanbevelingen.

Voor u ligt DEEL 1, de optekening van alle opgehaalde informatie per zoekgebied. Het is heel duidelijk geworden dat de omwonenden zeer betrokken zijn bij deze ontwikkeling en bereid zijn om zich in te zetten voor een goed proces en het meest optimale resultaat. Windkracht 3 heeft haar opdracht uitgevoerd met alle respect voor de gevoelens, vooroordelen en emoties die leven bij de inwoners van de gemeente Emmen.

In DEEL 2 staat de rapportage van platform Windkracht 3. Onderdeel daarvan is het optekenen van bevindingen, de analyse, overwegingen en aanbevelingen.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	0-2
Inhoudsopgave	0-3
1. Berkenrode	1-1
2. De Vennen	2-1
3. Groenedijk	3-1
4. N34.....	4-1
5. Noordersloot.....	5-1
6. Pottendijk.....	6-1
7. Tuinbouwgebied	7-1
8. Veenschapsweg	8-1
9. Zwartembergerweg	9-1
10. Gemeentebreed ontwerpatelier	10-1

Gebiedsproces Berkenrode

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat Platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied Berkenrode heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse.

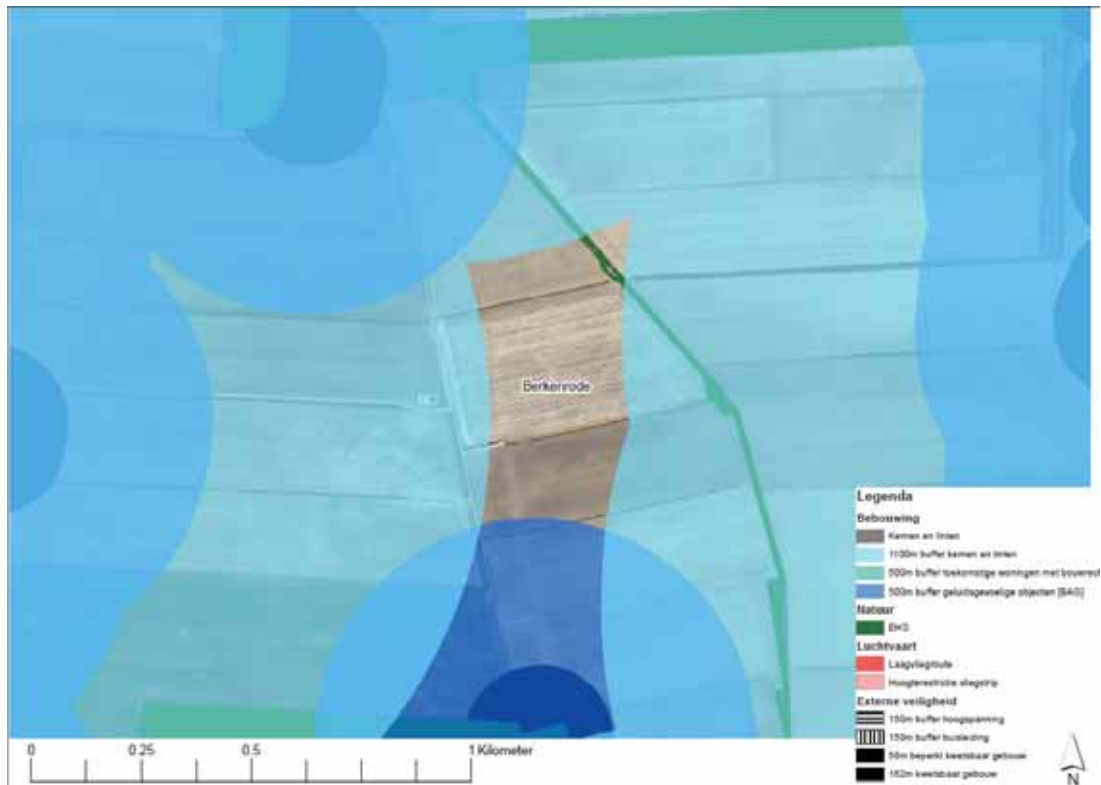
Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Zoekgebied Berkenrode

2. Algemeen

Zoekgebied Berkenrode, bron: Inventarisatiekaart

Tussen Emmer-Compascuum en Barger-Compascuum ligt het zoekgebied Berkenrode. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 turbines worden geplaatst.¹

De in de paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door Platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	11 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	4 maart 2015
▪ Gemeentebrede bijeenkomst	12 mei 2015

Daarnaast is er één e-mail binnengekomen van een omwonende met een vraag specifiek gericht op het gebied Berkenrode.

¹ Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de Inventarisatiekaart. ROM 3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

3. Korte beschrijving ontwerp ateliers:

1^e Ontwerp atelier

Impressie

Het eerste ontwerp atelier voor Berkenrode werd gecombineerd gehouden voor de zoekgebieden Zwartembergerweg, Berkenrode en Tuinbouwgebied Klazienaveen. 40 bewoners uit de drie gebieden deden mee aan het ontwerp atelier. 10 hiervan waren omwonenden van Berkenrode. Bewoners hadden tijdens het eerste ontwerp atelier met name vragen over het (vervolg)proces rond het regieplan en de opdracht van platform Windkracht 3. Daarnaast speelden de onderwerpen van insluiting, natuurwaarden en de beperkte zoekruimte van het gebied een rol.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Op deze wijze hebben bewoners kennis vergaard over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebossing? Bewoners kregen de mogelijkheid verschillende opstellingen in de gebieden te plaatsen. Een aantal van deze ontwerpen zijn vervolgens in het 3d-model geplaatst. Bewoners konden zien wat de turbines 'doen' in het gebied en nagaan wat de impact is van verschillende opstellingen.

Het criterium insluiting is een belangrijk thema in het regieplan. Vandaar de keuze om voor dit gebied een gezamenlijk ontwerp atelier in te richten met Zwartembergerweg en Tuinbouwgebied Klazienaveen. Er is aan de hand van de verschillende opstellingen ingegaan op de betekenis van insluiting en wat bewoners daarvan vinden. Wat kom je tegen? Wat kan niet en waarom niet?

Gedragcode-ateliers

Impressie

Bij de gedragcode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragcode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofiteren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragcode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none"> • Geluids-reducerende maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachten-afhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

10 bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier. Na de introductie van het programma is door Platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven Inventarisatiekaart². Er waren vragen over de inventarisatiekaart en de bijbehorende belemmeringen zoals het afstandscriterium van circa 1100m, gebruik beleidsnota Bouwen in de linten etc.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners de impact van verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader verkend. Platform Windkracht3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor molens van 3MW. Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd de mogelijke opstellingen verder te verkennen. Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen besproken.

Voor Berkenrode zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op 5 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de

² De Inventarisatiekaart verving de Belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn door de gemeente belemmeringen op onderdelen aangepast in de Inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is door Platform Windkracht 3 ook gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

verschillende opstellingen in het gebied aan de hand van een 3d-model. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan **alle** wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Belangrijk is daarop als omwonenden voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

In totaal is er één e-mail gestuurd aan Platform Windkracht 3 specifiek gericht op het zoekgebied Berkenrode.

De e-mail betrof de vraag of er bij de Inventarisatiekaart rekening is gehouden met de planning van nieuw te bouwen huizen tussen Klazienaveen-Noord en het woongebied bij Sluis 2. Deze vraag is doorgeleid naar de gemeente. Die heeft de vraagsteller beantwoord dat de planning van de huizen buiten de circa 1100 meter valt.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Opstellingen en puntsgewijs reacties eerste ontwerpatelier zoekgebied Berkenrode:

Door bewoners zijn mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model.³ Naar aanleiding van het intekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden :

- Niet dit gebied, het is beschermd.
- Kan niet in dit gebied-> altijd insluiting.
- Zoekgebieden Berkenrode en Groenedijk zijn niet realistisch gezien insluiting en de waarschijnlijkheid van plaatsing molens in Pottendijk en Zwartenbergweg.
- Er is veel in toerisme/ vaart geïnvesteerd, o.a. Recronplannen + Veenpark. Plaatsen windmolens doe je dan niet
- Locatie Berkenrode en Tuinbouw liggen in of aan de Runde. Runde is een beekdal, nieuw aangelegd gebied/ natuur. Molens dus verbieden!
- Het Veenpark ligt in de nabijheid van de locaties Tuinbouw en Berkenrode. Molens op deze locaties zullen veel schade aanrichten aan dit park. Zie onderzoek RECRON.
- Veenvaart, fietspaden, Oosterbos, Veenpark en wandelpaden verdragen geen windmolens in Berkenrode en Groenedijk

³ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen; ook onrealistische opstellingen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Het was binnen de gegeven tijd niet werkbaar en nodig om deze opstellingen allemaal weer te geven en verder uit te werken. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

- Zoekgebied Berkenrode is te krap voor lijnopstelling; leidt tot zwerm.

Opstellingen en puntsgewijs reactie tweede ontwerpatelier zoekgebied Berkenrode

Op basis van de Inventarisatiekaart zijn onderstaande opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3D-model verkend.⁴

Bij een aantal opstellingen zijn de turbines – mede vanwege de beperkte zoekruimte – vlak buiten de grenzen van het zoekgebied op grond van de Inventarisatiekaart ingetekend (buiten de lijntjes). Bij een aantal opstellingen zijn – mede vanwege de beperkte zoekruimte – 4 turbines geplaatst (minder dan het door de provincie gestelde minimum). Mede hierdoor is gekeken naar de optie van het plaatsen van hogere turbines (4MW).

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn met daaronder de ingebrachte opmerkingen van bewoners.

⁴ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

Scenario 1: Dobbelsteen, Vijf windturbines van 3 MW

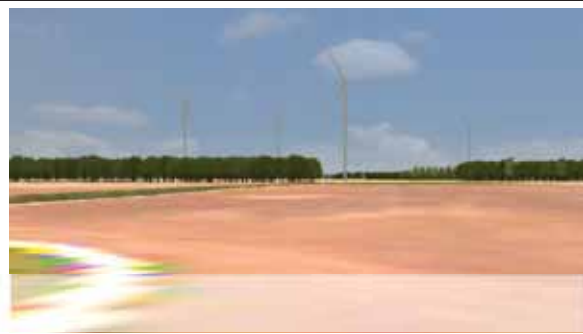
Scenario 2: Halve maan, 4 windturbines van 4 MW

Zicht vanaf noordrand Veenpark

Zicht vanaf zuidpunt Foxel

Zicht vanaf St. Jozefstraat Barger-Compascuum

Scenario 3: 'Buiten de lijntjens', Lijn van vijf
windturbines van 3 MW

Algemene opmerkingen ten aanzien van de scenario's:

- Runde loopt door gebied heen, is EHS.
- Windmolens in Berkenrode betekent schade voor Veenpark, blijkt uit rapport door Recron.
- Veenparkkanaal (Veenvaart) wordt ingesloten door de windmolens.
- 4MW is groot in zo'n klein gebied (liever 5* 3MW dan 4* 4MW).
- 4 MW te nadrukkelijk aanwezig (dominant) ipv 3 MW.
- Door beperktheid v/h gebied is géén goede opstelling mogelijk.
- Slagschaduw Verlengde Oosterdiep.
- Scholtenskanaal -> 8 bouw kavels nog te ontwikkelen hebben geen 500 meter contour.
- Landgoedontwikkeling oostelijk van zoekgebied voorzien, is daar rekening mee gehouden bij bepaling van de 1100 meter contour?
- Rol van veenwoningen (op hoogveen gebouwd).
- Invloed op het Veenpark.
- Als gevolg van de contour van het zoekgebied komt 1 molen aan 'overzijde' Runde.
- EHS, groen.

Reacties op gemeentebredebijeenkomst 12 mei 2015

- Veenpark als belangrijke attractie toerisme, wordt nu niet genoemd. Zie ook het rapport Recron.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangs-afspraken	"Mee-profigteren"
<ul style="list-style-type: none">•Geluids-reducerende maatregelen•Beeld beïnvloedende maatregelen•Tijdelijke vergunning•Afbraakregeling	<ul style="list-style-type: none">•Planschade•Inkomensschade•Vermindering woon- leef genot•Schadeafhandeling•Bijdrage gebiedsfonds	<ul style="list-style-type: none">•Informatie & communicatie•Klachten-afhandeling•Geschillen-beslechting	<ul style="list-style-type: none">•Omwonenden-regeling•Dorps- of windcoöperatie•Gebiedsfonds•Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

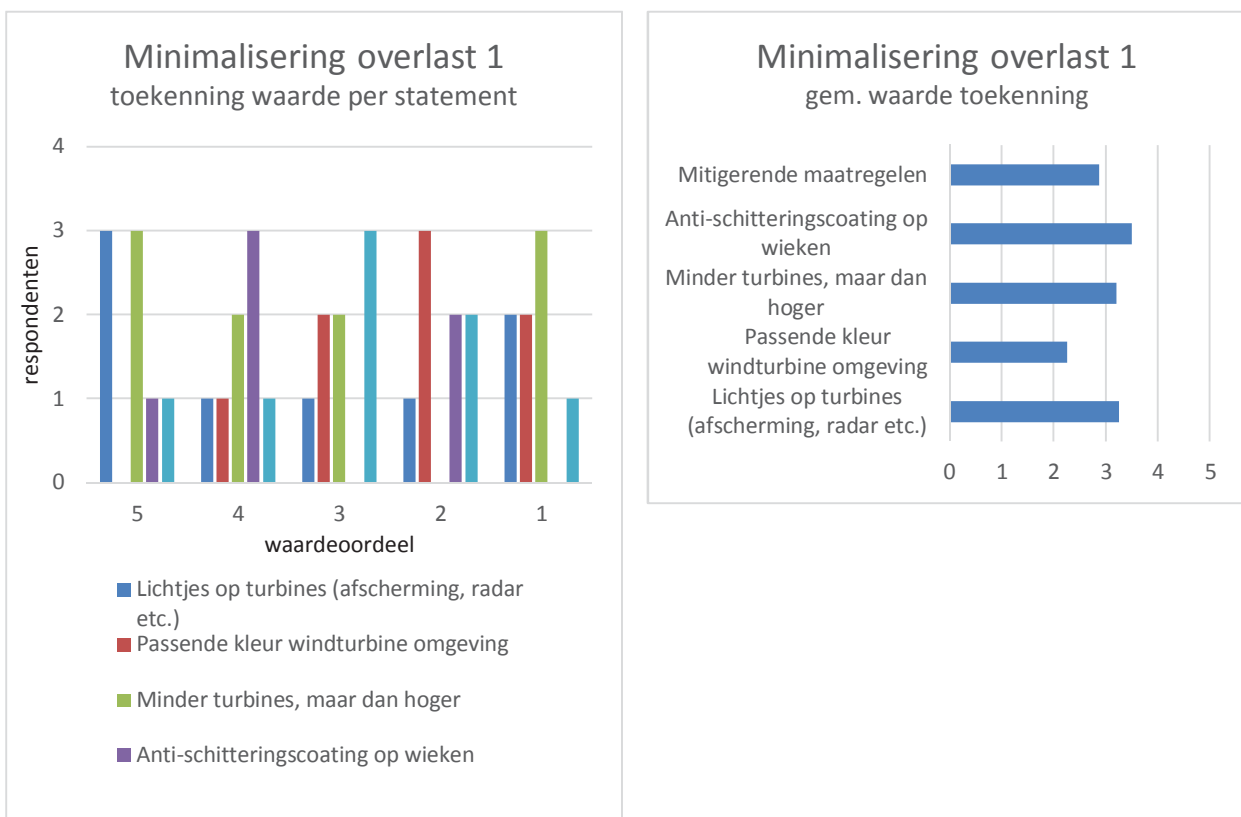
Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vind men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

Minimalisering overlast

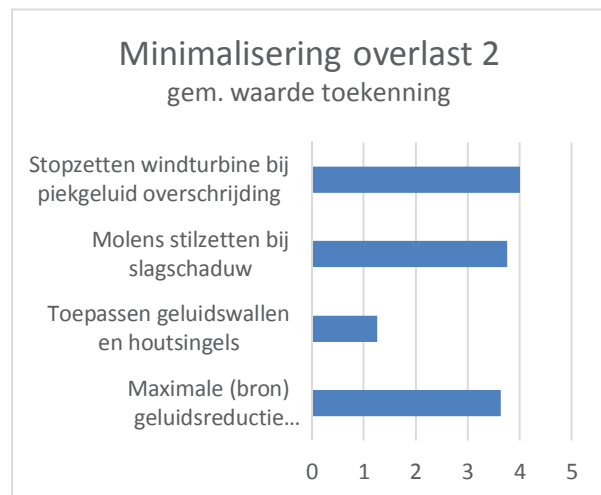
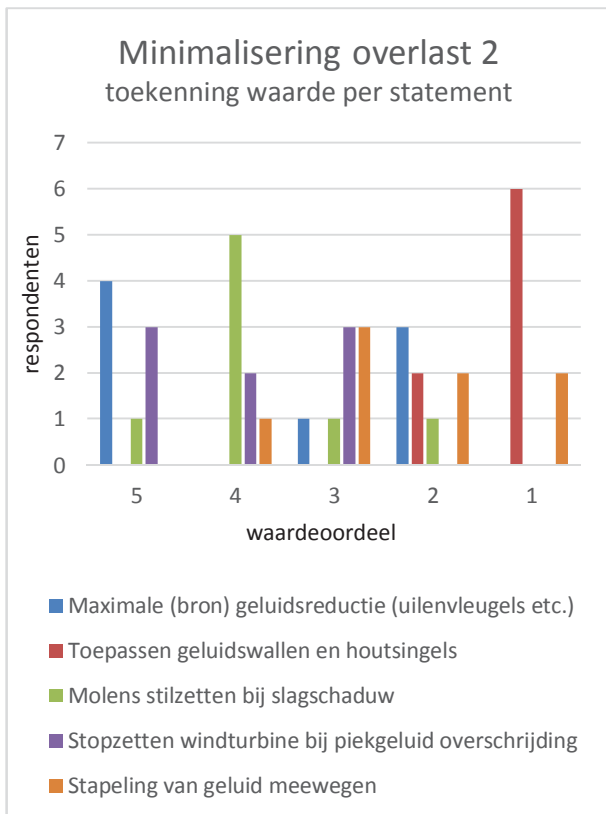
- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluidsreducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolen beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.
- Toepassen geluid reducerende maatregelen zoals 'uilenvleugels' op de wieken.

- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groene singel).
- Afweging “vast toerental of variabel toerental”.
- Geluidsstapelning = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

NB. bij deze ranking hebben de bewoners van Berkenrode aangegeven dat ‘minder turbines’ wenselijk zijn maar hebben met klem aangegeven dat hogere windturbines niet wenselijk zijn.

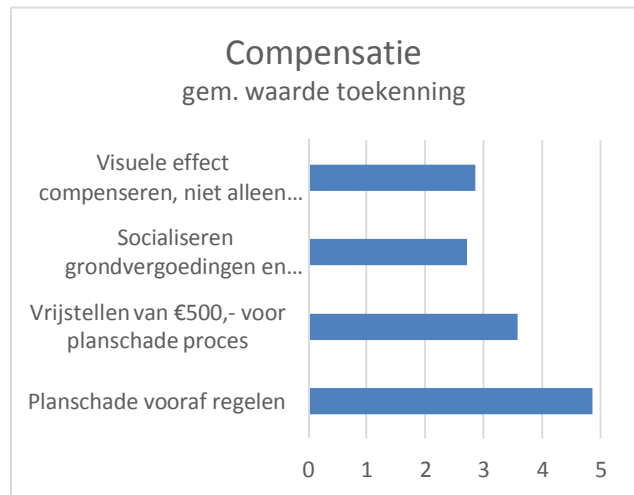
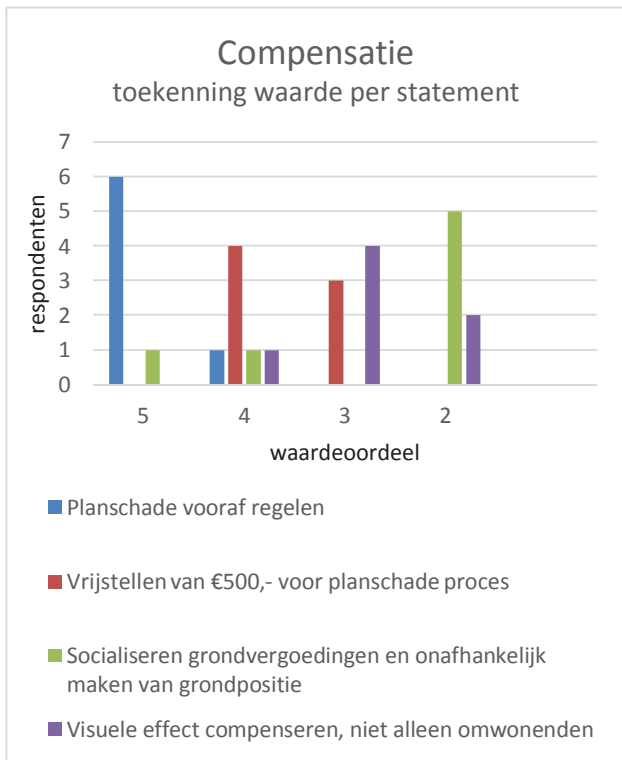
Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling.
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

Omwonenden uit Berkenrode hebben specifiek aangegeven belang te hechten aan de volgende type afspraken:

- Voor wat betreft planschade moet de inkomstenschade niet worden bepaald door de taxateur van de initiatiefnemer van het windpark.
- Tot 2 km dienen omwonenden gecompenseerd te worden.

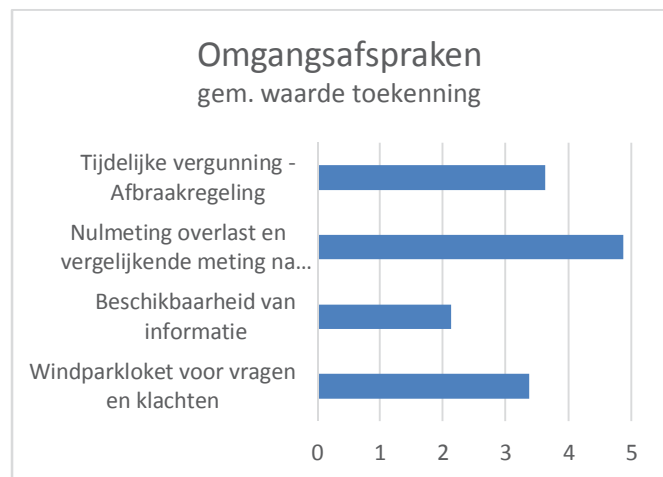
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Omgangsafspraken

- Open en transparant proces.
- Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten.
- Klachten, vragen en vervolgacties zichtbaar maken op een website.
- Duidelijke procedure voor klachtafhandeling (oa behandeltermijn).
- Onafhankelijke geschillenbeslechting.
- Zorgen voor bindende omgangsafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten.
- Beschikbaar maken van de volgende informatie: ontwikkeling, bouw, operatie (oa draaiuren, “stille modus”, onderhoud).
- Per gebied een bewonerscommissie.
- Regelmatig een enquête onder omwonenden laten uitvoeren.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot omgangsafspraken voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat

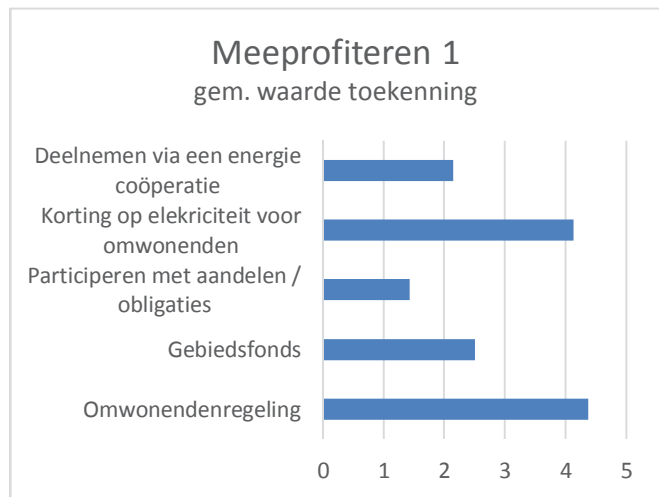
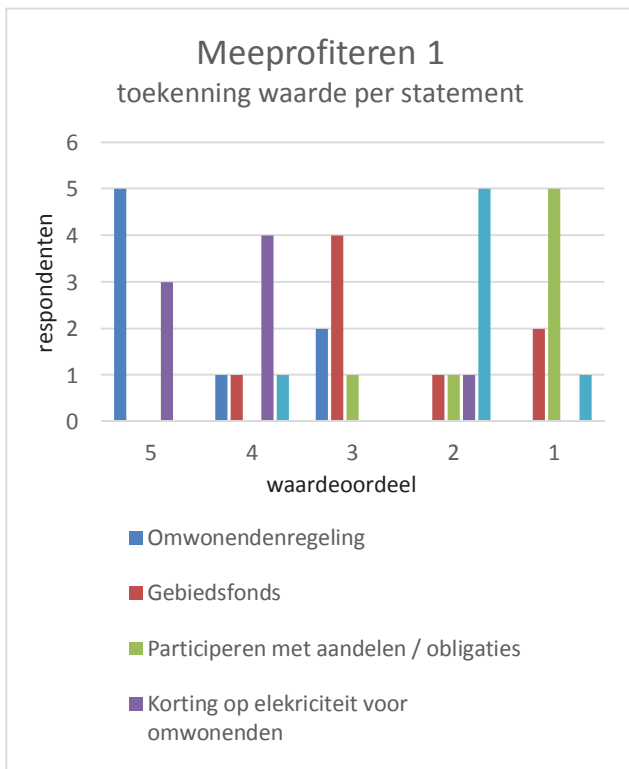

Mee profiteren

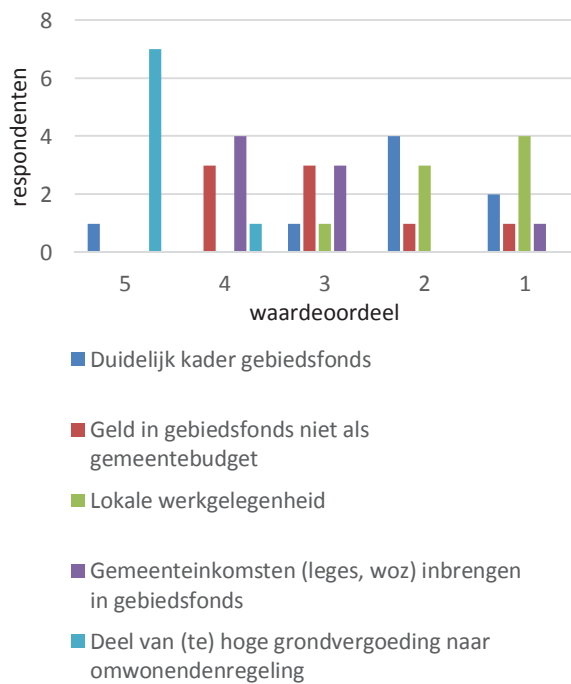
- Keuze mogelijkheden aanbieden.
- Goede verdeling van “mee-profileren”:
 - Omwonendenregeling
 - Gebiedsfonds
 - Energie coöperatie
- Maak omwonenden regeling afhankelijk van “schillen” afhankelijk van afstand woning tot molen.
- Opbrengsten van de windmolens investeren in het gebied in directe kostenbesparing voor bewoners.
- Zorg dat een gebiedsfonds wordt ingericht voor het direct betrokken gebied.
- Geld in gebiedsfonds niet als gemeentelijk budget gebruiken.
- Geef gebiedsfonds een duidelijk kader (bijvoorbeeld leefbaarheid, duurzaamheid, aanleg infrastructuur, ...).
- Bied ondersteuning bij opzetten coöperatie en gebiedsfonds.
- Lokale werkgelegenheid creëren.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?
- Gebiedsfonds:
 - Tot 1100 m omwonenden vergoeding
 - Tot 5 km (kleiner?) profijt gebiedsfonds
- Steun aan duurzaamheidsinitiatieven in de regio.
- Elektriciteit verkopen aan de regio.
- Korting op elektriciteit voor omwonenden.
- Mogelijkheid om te participeren voorzien (5-10 jr; aandelen en obligaties; oplossing voor uitstappen en instappen).
- Gemeentelijke inkomsten zoals leges, WOZ ook inbrengen in gebiedsfonds.

- Gemeente kan omwonenden ondersteunen om een deel van het park in eigen beheer te ontwikkelen.

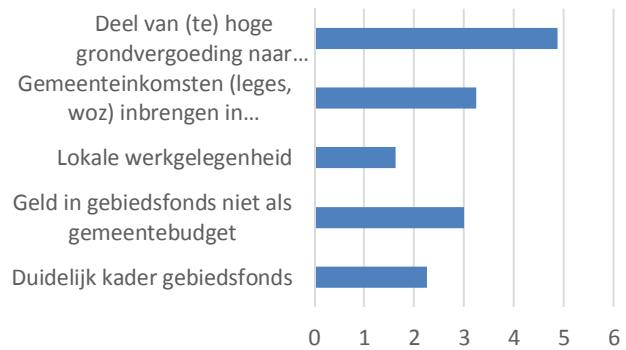
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot 'meeprofiteren' voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafieken ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Mee profiteren 2 toekenning waarde per statement

Mee profiteren 2 gem. waarde toekenning

7. Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

Tussen Emmer-Compasuum en Barger-Compasuum ligt het zoekgebied Berkenrode. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 turbines worden geplaatst.

Constateringen tijdens de ateliers waren dat de zoekruimte slechts een beperkt aantal varianten in opstellingen mogelijk maakt. Plaatsing binnen de grenzen van het zoekgebied leidt automatisch tot een zwerm en cluster dat qua ontwerp geheel bepaald wordt door de grenzen van het gebied. Een lijnopstelling is niet mogelijk. Hiervoor zouden turbines ‘buiten de lijntjes’ van de belemmeringenkaart moeten worden geplaatst.

De reacties op de 4 MW optie in plaats van 3 MW (turbines met een ashoogte van 120 – 135 meter in plaats van 100 meter) waren eenduidig afwijzend, vanwege de grote impact die het op de omgeving heeft. Verder is onder andere gewezen op samenhang met de toeristische/recreatieve waarden en het effect op natuurgebied de Runde.

Bij Berkenrode speelt de aanwezigheid van onder andere De Runde (natuurgebied), het Veenpark (toeristisch-recreatief gebied) en het Veenparkkanaal (Veenvaart, recreatieve route) een rol. Deelnemers geven aan dat deze waarde hebben en dat investeringen die zijn gedaan teniet kunnen worden gedaan door de komst van windturbines.

De deelnemers zien een groot risico van insluiting met windturbines in andere gebieden (Pottendijk, Duitsland, Zwartembergerweg). Het is een sterke wens om een zo groot mogelijke afstand te bewaren tot alle solitaire woningen.

Gedragcode

Voor omwonenden van Berkenrode zijn alle thema's van de gedragscode besproken. Onder andere werd veel waarde gehecht aan minimalisering van overlast door bijvoorbeeld het stilzetten van windturbines bij slagschaduw en het reduceren van geluidsoverlast. Ook het houden van een nul-meting is gewenst.

De groep heeft aangegeven dat minder turbines zeer wenselijk zijn. Hoger daarentegen is met klem door omwonenden aangegeven als onwenselijk.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden. Compensatie zou moeten gelden voor omwonenden die verder dan 1100m van de windparken wonen (genoemd is tot 2km).

Ten aanzien van het “mee-profileren” staat men voor financiële participatie via aandelen of obligaties op dit moment nog niet open. Korting op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist.

Omwonenden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatievoorziening.

Gebiedsproces De Vennen

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied De Vennen heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse.

Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Zoekgebied De Vennen

2. Algemeen

Zoekgebied De Vennen, bron: inventarisatiekaart

De Vennen is het meest noordelijke zoekgebied van de gemeente Emmen en ligt bij grens met Duitsland en de gemeente Vlagtwedde.¹ Bewoners van buiten de gemeente zijn uitgenodigd mee te doen aan het gebiedsproces. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 turbines worden geplaatst.²

De in de paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	9 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	2 maart 2015
▪ Gemeentebrede bijeenkomst	12 mei 2015

¹ Voor omwonenden uit buurgemeenten zijn de dezelfde criteria uit het Regieplan gehanteerd; evenzo zijn zij uitgenodigd deel te nemen aan het gebiedsproces.

² Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

Daarnaast zijn er twee reacties per e-mail binnengekomen van omwonenden en groepen bewoners gericht op het zoekgebied De Vennen.

3. Korte beschrijving ontwerpateliers:

1^e Ontwerpatelier

Impressie

Het eerste ontwerpatelier voor de Vennen is gecombineerd gehouden voor de zoekgebieden Pottendijk, De Vennen en Groenedijk. Er was een grote opkomst met 100 bewoners uit de drie gebieden. 10 hiervan waren omwonenden van het gebied De Vennen. Bewoners hadden vragen over het (vervolg)proces rond het regieplan en de opdracht van platform Windkracht 3. Vragen werden geuit over het criterium lintbebouwing en zorgen hoe om te gaan met woningen die niet binnen een lint vallen. Tijdens het ontwerpen bleek dat het insluitingscriterium van groot belang is aangezien de drie gebieden (Pottendijk, Groenedijk en De Vennen) relatief dicht bij elkaar liggen.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Bewoners hebben meer kennis kunnen vergaren over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebouwing?

Het criterium insluiting was een belangrijk thema voor deze avond. Vandaar de keuze om een gezamenlijk ontwerpatelier in te richten met Groenedijk en Pottendijk.

Bewoners kregen de mogelijkheid verschillende opstellingen in de gebieden te plaatsen en aan de hand daarvan na te gaan wat de impact is. Er is ingegaan op de betekenis van insluiting en wat bewoners daarvan vinden. Wat kom je dan tegen? Wat kan niet en waarom niet? Een aantal van deze ontwerpen is in het 3d-model geplaatst. Bewoners konden zien wat de turbines 'doen' in het gebied en welke samenhang en visuele impact dit heeft met plaatsing van turbines in de andere – omliggende- gebieden.

Gedragcode-ateliers

Impressie

Bij de gedragscode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragscode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofiteren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragscode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van

vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Geluids-reducerende</u> maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachtenafhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

10 bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier. Na de introductie van het programma is door platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven Inventarisatiekaart³. Voor De Vennen is het gebied in de inventarisatiekaart kleiner geworden omdat rekening is gehouden met de 1100m contour om Munnekemoer. Dit leidde onder andere tot veel vragen over de inventarisatiekaart en de beperkte ontwerpruimte in De Vennen.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genomen. Platform Windkracht 3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor molens van 3MW. Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd mogelijke opstellingen op de kaart te zetten. Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen besproken. Voor de Vennen zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op 5

³ De inventarisatiekaart verving de belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn door de gemeente belemmeringen op onderdelen aangepast in de inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is door platform Windkracht 3 ook gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de verschillende opstellingen. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan **alle** wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Belangrijk is daar als omwonenden op voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

Er zijn twee uitgebreide reacties per e-mail gestuurd aan platform Windkracht 3 die specifiek gericht waren op het zoekgebied De Vennen. Dit betrof tweemaal dezelfde afzender, een groep van omwonenden. De e-mails / brieven bevatten puntsgewijs de volgende overwegingen:

Bezwaren zoekgebied De Vennen:

- Zoekgebied is heeft een erg beperkte ruimte.
- Zoekgebied grenst aan fraai en rustig EHS gebied.
- Herstelde Runde, mooi EHS gebied waar rust en natuur overhand hebben. Is veel in geïnvesteerd om de Runde te herstellen en om wandelroutes aan te leggen.
- De Vennen is een toeristisch gebied met mooie fiets- en wandelroutes, windturbines zullen toeristen weggagen.
- Een windpark zal zorgen voor veel geluidsoverlast vooral voor bewoners in een straal van 800 tot 1100 meter wat ook lichamelijke en psychische klachten tot gevolg zal hebben.
- Zoekgebied grenst al aan groot Duits windmolenpark dat zorgt voor veel landschapsvervuiling en overlast van draaiende rode lichten. Dit park wordt ook nog uitgebreid.

Linten en afstand tot omwonenden

- Het beleid 'Bouwen in de linten' is uit 2005 en is verouderd en houdt niet rekening met bestaande (mini)-linten rondom het zoekgebied De Vennen.
- Ongelijke behandeling van bewoners die niet in de 1100 meter vallen.

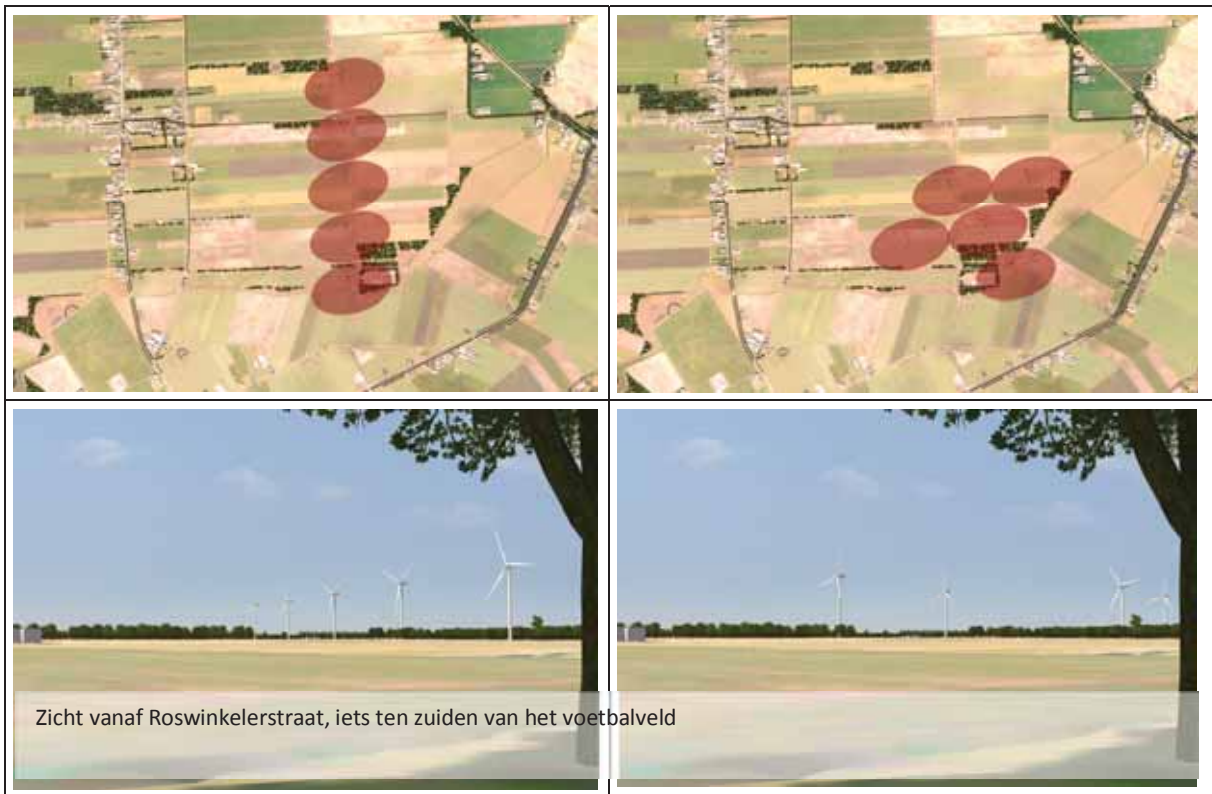
Vlagtwedde is niet aangemerkt als lint.⁴

⁴ In de inventarisatiekaart, gebruikt bij de tweede ontwerpateliers, is dit aangepast.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

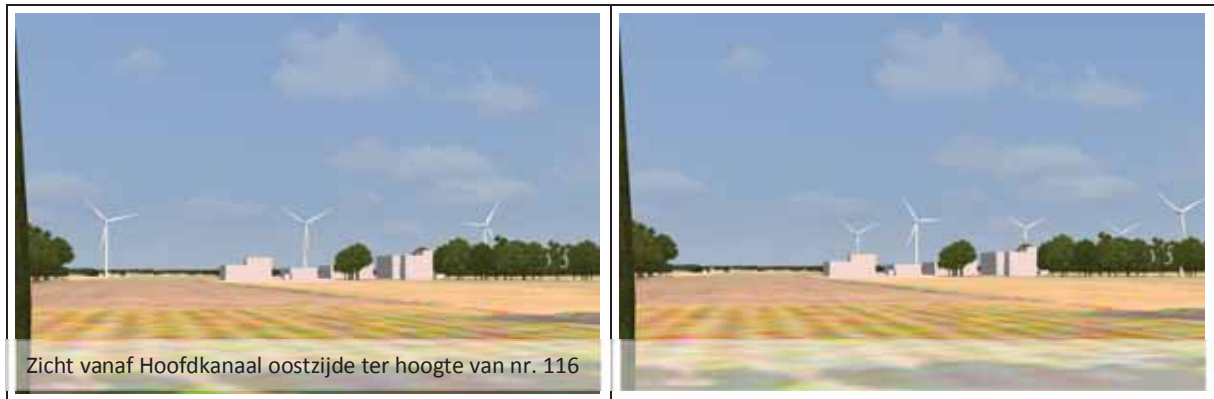
Opstellingen en puntsgewijs de reacties tijdens eerste ontwerpatelier zoekgebied De Vennen:

Door bewoners zijn o.a. de volgende mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model. ⁵⁶

⁵ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen; ook onrealistische opstellingen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Het was binnen de gegeven tijd niet werkbaar en nodig om deze opstellingen allemaal weer te geven en verder uit te werken. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

⁶ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

Zicht vanaf Hoofdkanaal oostzijde ter hoogte van nr. 116

Naar aanleiding van het oefenen met het tekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden:

- Bundelen met de Duitse parken. 5 in De Vennen en 10 in Zwartembergerweg.
- Houd rekening met het zicht tot in Duitsland. Dus neem Duitse parken mee in de afweging. Molens in Pottendijk en in De Vennen tellen visueel op bij de bestaande Duitse.
- Groen kan bufferend / 'omsluitend' werken.
- Windmolens zonder toplicht.
- Emmererf en Roswinkel niet insluiten.
- Max invulling N34 en Noordersloot.
- Niet gebieden insluiten, waar dan ook, Roswinkel, Emmererf, Emmer-Compascuum, Nieuw-Weerdinge.
- Lijn geeft rustiger beeld.
- Kleinschalige parken – spreiding.
- Twee rijen max.
- In de Vennen en Groenedijk molens alleen als er dan in Pottendijk niets komt ivm insluiting en vice versa.
- Waarom niet langs de A37 tussen Klazienaveen en Hoogeveen?
- Liever op de landsgrens.
- Zover mogelijk van de huizen af.
- Het mondengebied is een kwetsbaar gebied. De linten en kleine kernen in de Monden zijn kwetsbaar. Daarom moet een zo groot mogelijke afstand worden gehouden tot deze gebieden.

Specifiek voor De Vennen

- Geen windmolens in De Vennen, te kleinschalig, last van slagschaduw, last van geluid vanwege windrichting. De Vennen heeft ook al last van molens in Duitsland.
- Er is invulling door initiatiefnemers.
- Niet in De Vennen wegens insluiting met Duitsland.
- Geen consensus over invulling van De Vennen.

Opstellingen en puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier zoekgebied De Vennen:

Op basis van de inventarisatiekaart zijn onderstaande opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3D-model verkend. Bij een aantal opstellingen zijn de turbines – mede vanwege de beperkte zoekruimte – tot aan de grenzen van het zoekgebied geplaatst.

Naast 3 MW turbines zijn er ook 4 MW opstellingen onder de loep genomen, waarbij uitgegaan is van 'zelfde opbrengst, maar minder aantal turbines'.

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn met daaronder de ingebrachte opmerkingen door bewoners.

Scenario 1: 5 windturbines van 3 MW	Scenario 2: 4 windturbines in zwerm van 4 MW
	
 <p data-bbox="209 931 855 958">Zicht vanaf Roswinkelerstraat, iets ten zuiden van het voetbalveld</p>	
 <p data-bbox="197 1361 759 1388">Zicht vanaf Hoofdkanaal oostzijde ter hoogte van nr. 116</p>	
<p data-bbox="188 1413 360 1440"><i>Opmerkingen:</i></p> <ul data-bbox="236 1485 632 1512" style="list-style-type: none"> ▪ Voorkeur voor een lijn vorm. 	<p data-bbox="793 1413 965 1440"><i>Opmerkingen:</i></p> <ul data-bbox="841 1485 1362 1547" style="list-style-type: none"> ▪ Geluid aspect is belangrijk om rekening mee te houden.

Scenario 3: 4 windturbines in lijn van 4 MW

Zicht vanaf Roswinkelerstraat, iets ten zuiden van het voetbalveld

Zicht vanaf Hoofdkanaal oostzijde ter hoogte van nr. 116

Opmerkingen:

- Past niet in zoekgebied.

Algemene opmerkingen ten aanzien van de scenario's:

- Rekening houden met mini- lint.
- Kijk naar geluidsbelasting.
- Vraagtekens bij circa 110m criterium.
- Dicht op de weg (3^e scenario).
- Interferentie Duitse molens.
- Opstellingsvorm wordt beperkt door beperkte ruimte zoekgebied.
- Insluiting van Roswinkel.
- Wat wordt verstaan onder insluiting? Duidelijke definitie nodig.
- Toeristische fiets- en wandelroute (langs de Runde).

Reacties op gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

- LNW wandelroute naar Kleve (D).
- Geen van de varianten is mogelijk!!!
- De Vennen opstelling 2; vier windturbines in zwerm.
- Roswinkel niet insluiten.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangs-afspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none">• <u>Geluids-reducerende</u> maatregelen• Beeld beïnvloedende maatregelen• Tijdelijke vergunning• Afbraakregeling	<ul style="list-style-type: none">• Planschade• Inkomensschade• Vermindering woon- leef genot• Schadeafhandeling• Bijdrage gebiedsfonds	<ul style="list-style-type: none">• Informatie & communicatie• Klachten-afhandeling• <u>Geschillen-beslechting</u>	<ul style="list-style-type: none">• Omwonenden-regeling• Dorps- of windcoöperatie• Gebiedsfonds• Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vindt men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

Minimalisering overlast

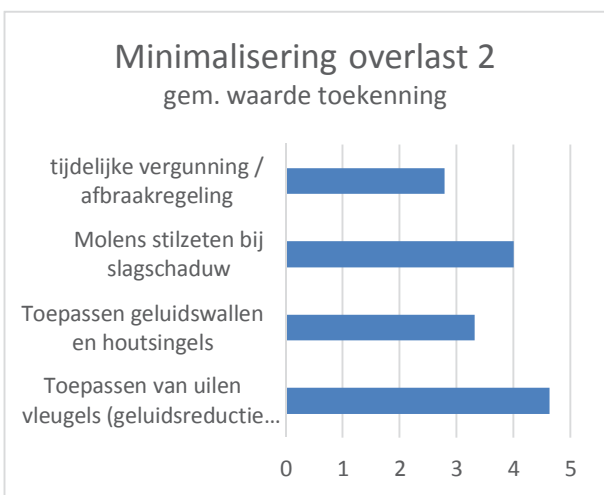
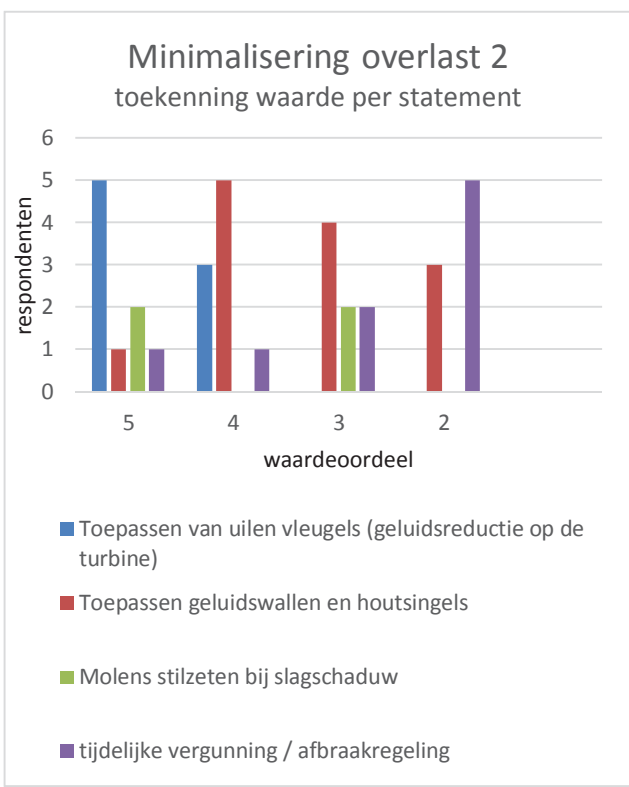
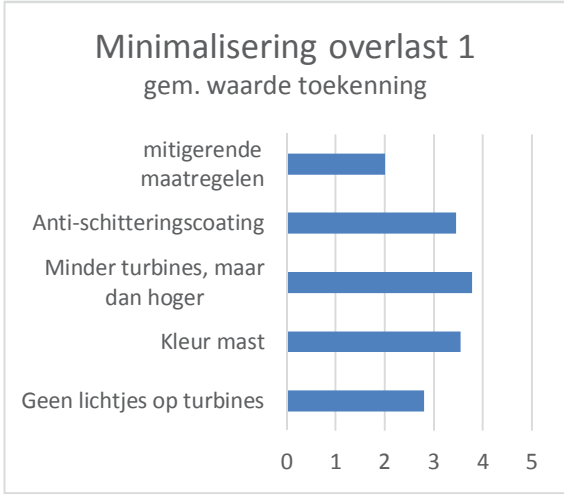
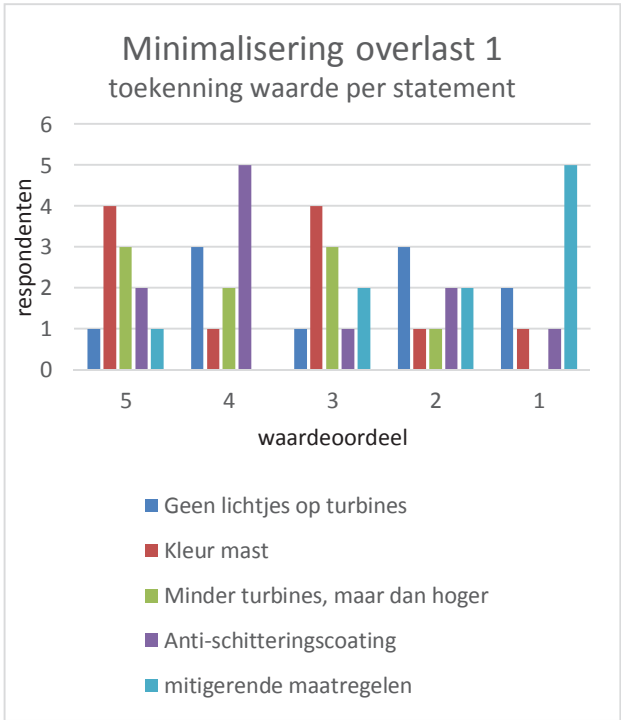
- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluid reducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolen beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.
- Toepassen geluid reducerende maatregelen zoals 'uilenvleugels' op de wieken.

- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groen singel).
- Afweging “vast toerental of variabel toerental”.
- Geluidsstapeling = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Omwonenden van het zoekgebied De Vennen hebben specifiek aangegeven belang te hechten aan de volgende type afspraken:

- Molens stilzetten, wanneer slagschaduw zou optreden.
- Achtergrond als geluid reducerende maatregelen.
- 0 – variant.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

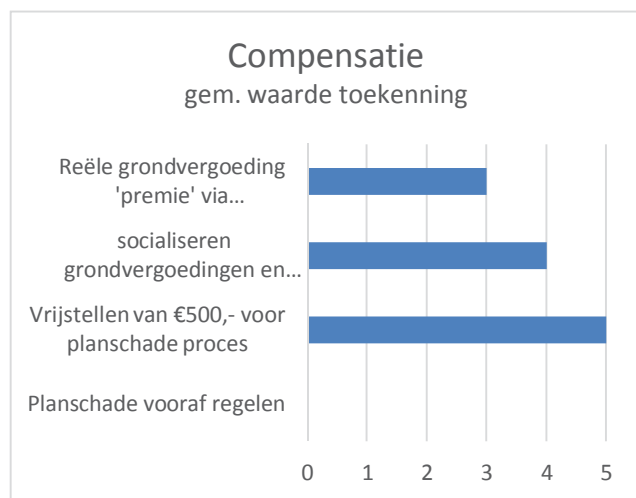
Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling.
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

Omwonenden van het zoekgebied De Vennen hebben specifiek aangegeven belang te hechten aan de volgende type afspraken:

- Eerste goede uitkoopregeling en dan de molens.
- Omwonenden uitkopen.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

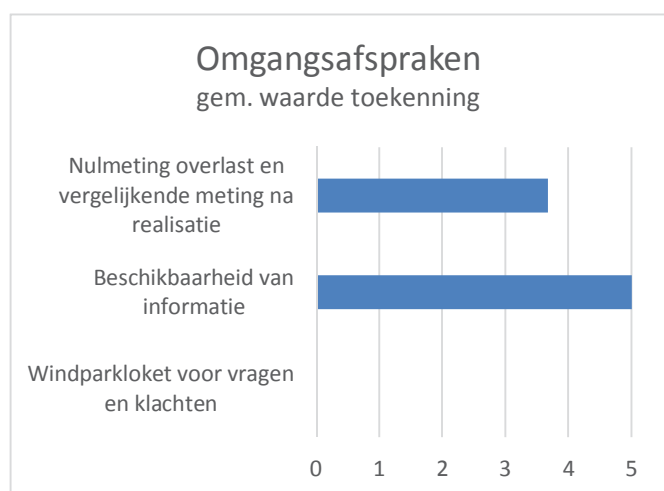
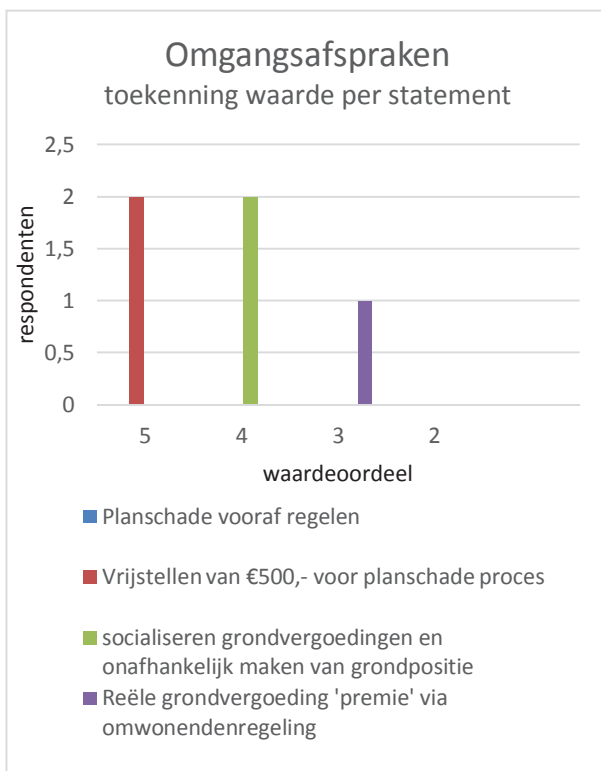
Omgangsafspraken

- Open en transparant proces.
- Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten.
- Klachten, vragen en vervolgacties zichtbaar maken op een website.
- Duidelijke procedure voor klachtafhandeling (oa behandeltermijn).
- Onafhankelijke geschillenbeslechting.
- Zorgen voor bindende omgangsafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten.
- Beschikbaar maken van de volgende informatie: ontwikkeling, bouw, operatie (oa draaiuren, “stille modus”, onderhoud).
- Per gebied een bewonerscommissie.
- Regelmatig een enquête onder omwonenden laten uitvoeren.

Omwonenden van het zoekgebied De Vennen hebben specifiek aangegeven belang te hechten aan de volgende type afspraken:

- Onafhankelijk van gemeente klachten/bundelen communiceren over de gebieden.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot omgangsafspraken voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

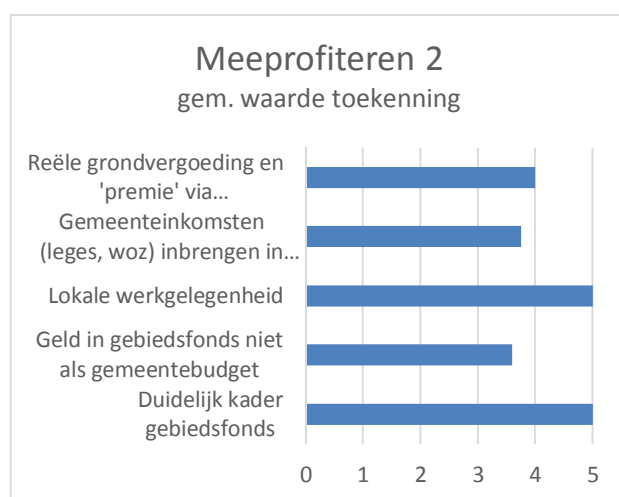
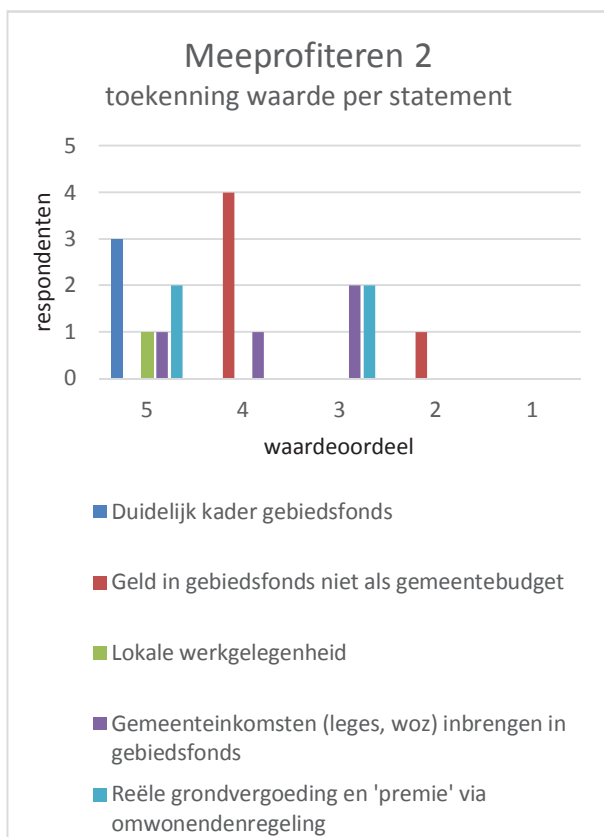
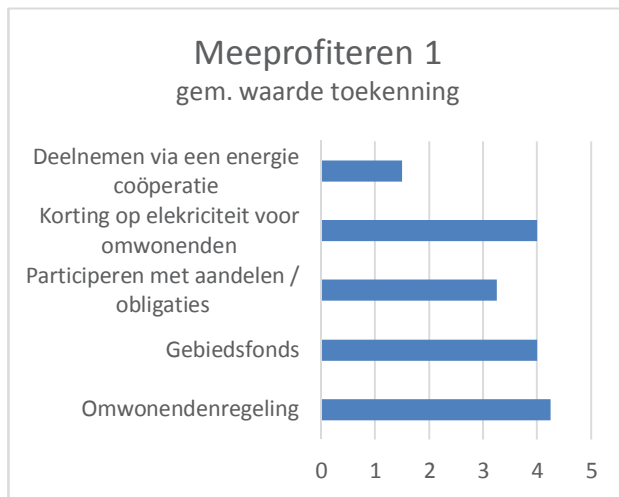
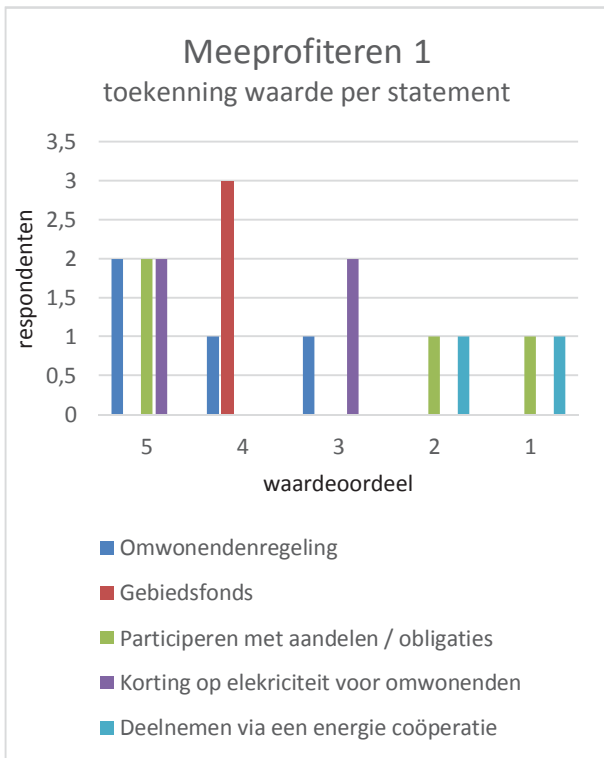

Door de omwonenden van het zoekgebied De Vennen is bij het tweede ontwerpatelier aangegeven dat het windparkloket moet bestaan uit een onafhankelijk bestuur van de ontwikkelaar en/of de gemeente. Ook is het idee geopperd een ombudsman aan te stellen.

Meeprofitieren

- Keuze mogelijkheden aanbieden.
- Goede verdeling van “mee-profitieren”:
 - Omwonendenregeling
 - Gebiedsfonds
 - Energie coöperatie
- Maak omwonenden regeling afhankelijk van “schillen” afhankelijk van afstand woning tot molen.
- Opbrengsten van de windmolens investeren in het gebied in directe kostenbesparing voor bewoners.
- Zorg dat een gebiedsfonds wordt ingericht voor het direct betrokken gebied.
- Geld in gebiedsfonds niet als gemeentelijk budget gebruiken.
- Geef gebiedsfonds een duidelijk kader (bijvoorbeeld leefbaarheid, duurzaamheid, aanleg infrastructuur, ...)
- Bied ondersteuning bij opzetten coöperatie en gebiedsfonds.
- Lokale werkgelegenheid creëren.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?
- Gebiedsfonds:
 - Tot 1100 m omwonenden vergoeding.
 - Tot 5 km (kleiner?) profijt gebiedsfonds.
- Steun aan duurzaamheidsinitiatieven in de regio.
- Elektriciteit verkopen aan de regio.
- Korting op elektriciteit voor omwonenden.
- Mogelijkheid om te participeren voorzien (5-10 jr; aandelen en obligaties; oplossing voor uitstappen en instappen).
- Gemeente inkomsten zoals leges, WOZ ook inbrengen in gebiedsfonds.
- Gemeente kan omwonenden ondersteunen om een deel van het park in eigen beheer te ontwikkelen.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot ‘meeprofitieren’ voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafieken ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

7. Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

De Vennen is het meest noordelijke zoekgebied van de gemeente Emmen en ligt bij de grens met Duitsland en de gemeente Vlagtwedde. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 windturbines worden geplaatst.

Constatering tijdens de ontwerpateliers was dat de beperkte zoekruimte slechts een zeer beperkt aantal varianten in opstellingen mogelijk maakt. De relatief kleine omvang van het zoekgebied maakt het moeilijk een 'herkenbare' opstelling te maken. Een aantal deelnemers aan de ateliers gaf aan dat een lijnopstelling bij een besluit tot plaatsing de 'voorkeur' heeft. Een lijnopstelling is echter moeilijk te realiseren gelet op de belemmeringen van de inventarisatiekaart. Hiervoor moeten turbines 'buiten de lijntjes' worden geplaatst. Dit kan niet op basis van het 1100 meter afstand criterium of alleen indien woningen, die binnen deze afstand vallen, onderdeel vormen van het windpark en daar afspraken over worden gemaakt.

De mogelijkheid om het aantal windturbines te verminderen maar daarvoor in de plaats vier hogere windturbines te plaatsen van 4 MW in plaats van 3 MW werd niet als een optie gezien; 4 MW windturbines met ashoogte van 120-135 meter ervaart men als veel te groot voor dit kleine gebied.

Door een aantal omwonenden is aangekaart dat een aantal groepen van woningen niet is opgenomen als 'woongebied' wel degelijk een woongebied is. Tot deze woningen zou ook de afstand van 1100 meter moeten worden toegepast. De term 'mini-linten' kwam naar voren als beschrijving voor deze linten.

Ook ten aanzien van solitaire woningen kwam de wens naar voren een zo groot mogelijke afstand aan te houden.

Door een aantal deelnemers is gesteld dat wanneer er windturbines in Pottendijk komen dat dan De Vennen en Groenedijk niet moeten worden ontwikkeld. Andersom zou Pottendijk vrij moeten blijven als er windturbines in Groenedijk en De Vennen komen. Dit volgt uit de wens insluiting te voorkomen. Houd hierbij ook rekening met de windturbines die in Duitsland staan.

Tot slot is aangegeven dat De Vennen een gebied is waar rust en natuur de overhand hebben. Ook is er veel geld geïnvesteerd in het behoud van natuur. Mooie fiets- en wandelroutes hebben een grote aantrekkingskracht voor toeristen.

Gedragscode

De omwonenden van De Vennen achten het van groot belang goede afspraken te maken met initiatiefnemers mochten er windturbines komen. Aangegeven is graag een onafhankelijk orgaan bijvoorbeeld een ombudsman, in te stellen om het proces van onderhandeling te laten begeleiden maar in een latere fase als loket te functioneren tussen bewoners en de initiatiefnemer. Naast een omwonendenregelingen zou het in gevallen ook mogelijk moeten zijn te worden uitgekocht, vandaar dat omwonenden hebben gezegd dat het belangrijk is eerst een goede uitkoopregeling af te dwingen voordat er turbines kunnen komen.

Verder is minimalisering van overlast een belangrijk item; een nulmeting, het stilzetten van windturbines bij slagschaduw en geluidsreducerende maatregelen. Hogere windturbines zijn niet wenselijk.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden.

Ten aanzien van het “mee-profigteren” denk aan financiële participatie via aandelen of obligaties staat een aantal omwonenden open maar ook een gedeelte niet. Voor die groep heeft korting op elektriciteit of een omwonendenregeling op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist.

Gebiedsproces Groenedijk

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat Platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied Groenedijk heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse.

Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Zoekgebied Groenedijk

2. Algemeen

Zoekgebied Groenedijk, bron: Inventarisatiekaart

Het zoekgebied Groenedijk ligt tussen Nieuw-Dordrecht en Emmer-Compascuum. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 tot 10 turbines worden geplaatst.¹

De in de paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door Platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	11 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	4 maart 2015
▪ Gemeentebrede bijeenkomst	12 mei 2015

Er zijn geen e-mails en brieven binnengekomen van omwonenden en groepen bewoners specifiek gericht op het zoekgebied Groenedijk.

¹ Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de Inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

3. Korte beschrijving ontwerp ateliers:

1^e Ontwerp atelier

Impressie

Het eerste ontwerp atelier voor Groenedijk werd gecombineerd gehouden voor de zoekgebieden Pottendijk, Groenedijk en De Vennen. 100 bewoners uit de drie gebieden deden mee aan het ontwerp atelier. 10 hiervan waren omwonenden van Groenedijk. Bewoners hadden vooral vragen over het (vervolg)proces van het regieplan en de opdracht van Platform Windkracht 3. Daarnaast speelden de onderwerpen insluiting, natuurwaarden en de beperktheid van het gebied een rol.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Bewoners hebben meer kennis kunnen vergaren over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebossing?

Het criterium insluiting is een belangrijk thema in het regieplan. Vandaar de keuze om een gezamenlijk ontwerp atelier in te richten met de Vennen en Pottendijk. Bewoners kregen de mogelijkheid verschillende opstellingen in de gebieden te plaatsen en aan de hand daarvan na te gaan wat de impact is. Er is ingegaan op de betekenis van insluiting en wat bewoners daarvan vinden? Wat kom je dan tegen? Wat kan niet en waarom niet? Aan de hand van een aantal van deze ontwerpen die in het 3d-model zijn geplaatst, konden bewoners zien wat de turbines 'doen' in het gebied en welke samenhang en visuele impact dit heeft met plaatsing van turbines in de andere – omliggende- gebieden.

Gedragcode-ateliers

Impressie

Bij de gedragcode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragcode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofiteren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragcode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none"> • Geluids-reducerende maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachten-afhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

8 bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier. Na de introductie van het programma is door Platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven Inventarisatiekaart². Voor Groenedijk waren de aanpassingen gering, een contour van 150 meter is om de hoogspanningsverbinding toegevoegd, hierdoor is het gebied iets kleiner geworden. Er waren vragen over de Inventarisatiekaart en de bijbehorende belemmeringen zoals het afstandscriterium van circa 1100m, gebruik beleidsnota Bouwen in de linten etc.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genoemd. Platform Windkracht 3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor molens van 3MW. Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd mogelijke opstellingen op de kaart te zetten. Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen besproken.

Voor Groenedijk zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op 5 tot 10 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de

² De Inventarisatiekaart verving de Belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn door de gemeente belemmeringen op onderdelen aangepast in de Inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is door Platform Windkracht 3 ook gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

verschillende opstellingen in het gebied Groenedijk aan de hand van 'oefeningen' met het plaatsen van 5 tot 10 windturbines. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces er keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan **alle** wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Belangrijk is daarop als omwonende voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

Er is geen e-mail binnen gekomen die specifiek gericht was op het zoekgebied Groenedijk.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Punsgewijs reacties eerste ontwerpatelier Groenedijk:

Door bewoners zijn mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model.³ Naar aanleiding van het intekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden :

- Molens stilzetten, wanneer slagschaduw zou optreden.
- Bundelen met de Duitse parken. 5 in De Vennen en 10 in Zwartembergerweg.
- Houd rekening met het zicht tot in Duitsland. Dus neem Duitse parken mee in de afweging. Molens in Pottendijk en in De Vennen tellen visueel op bij de bestaande Duitse.
- Groen kan bufferend 'omsluitend' werken.
- Windmolens zonder toplicht.
- Emmererf en Roswinkel niet insluiten.
- Max invulling N34 en Noordersloot.
- Niet gebieden insluiten, waar dan ook, Roswinkel, Emmererf, Emmer-Compasuum, Nieuw-Weerdinge.
- Lijn geeft rustiger beeld.
- Kleinschalige parken – spreiding.
- Twee rijen max.
- In de Vennen en Groenedijk molens alleen als er dan in Pottendijk niets komt i.v.m. insluiting en vice versa.
- Waarom niet langs de A37 tussen Klazienaveen en Hoogeveen?
- Liever op de landsgrens.
- Eerste goede uitkoopregeling en dan de molens.
- Zo ver mogelijk van de huizen af.
- Omwonenden uitkopen.

³ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen; ook onrealistische opstellingen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Het was binnen de gegeven tijd niet werkbaar en nodig om deze opstellingen allemaal weer te geven en verder uit te werken. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

Specifiek voor Groenedijk

- In Groenedijk minder solitaire woningen in verhouding tot Pottendijk en De Vennen.

Opstellingen en puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier Groenedijk:

Op basis van de Inventarisatiekaart zijn onderstaande opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3D-model verkend.⁴ Bij een aantal opstellingen zijn de turbines – mede vanwege de beperkte zoekruimte – tot aan de grenzen van het zoekgebied geplaatst.

Naast 3 MW turbines zijn er ook 4 MW opstellingen onder de loep genomen, waarbij uitgegaan is van 'zelfde opbrengst, maar minder aantal turbines'.

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn met daaronder de ingebrachte opmerkingen van bewoners.

⁴ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

Scenario 1: Maximale invulling, 10 turbines van 3MW

Scenario 2: Cluster, 6 turbines van 3MW

Zicht vanaf Kanaal A Noordzijde ter hoogte van nr 97

Zicht vanaf Verlengde Scholtenskanaal Oostzijde ter hoogte van nr 66

Opmerkingen:

- Te vol.
- Te dicht tegen bos.
- Kijkend naar Pottendijk wordt het één groot park.
- 4MW is te groot voor het gebied.
- Ervan uitgaande dat er in Pottendijk windmolens komen is dit insluiting, daarom de "0-optie". Zeker bij meer dan 5 molens op Pottendijk.
- Te druk, te veel.
- In de buurt staat een huis met kinderen die niet tegen te veel drukte/indrukken kunnen.

Opmerkingen:

- Staat verst van woonkern vandaan.
- Geeft rustig beeld.

Scenario 3: Hoek tegen bos, 6 turbines van 3MW

Scenario 4: Schuine lijn, 5 turbines van 3MW

Zicht vanaf Kanaal A Noordzijde ter hoogte van nr 97

Zicht vanaf Verlengde Scholtenskanaal Oostzijde ter hoogte van nr 66

Opmerkingen:

- Meer zichtbaar in landschap.
- De hoek valt niet op vanuit dorpskern Emmererf belasting t.o.v. Pottendijk.
- Voor bewoners van de Middenweg is dit misschien een relatief goede optie

Opmerkingen:

- Onnodig dicht bij woningen.
- Kan verder naar achteren.
- Meer dicht bij natuurgebied.
- Lelijke schuine lijn bij rechte lijnen in landschap.

Scenario 5: Zwerm, 6 turbines van 3MW

Zicht vanaf Kanaal A Noordzijde ter hoogte van nr 97

Zicht vanaf Verlengde Scholtenskanaal Oostzijde ter hoogte van nr 66

Opmerkingen:

- Lelijke zwerm.
- Onrustig beeld hoewel sommigen dit aantrekkelijker vinden omdat een zwerm van alle kanten hetzelfde beeld geeft.
- Wel ver van woningen buiten lint.

Algemene opmerkingen t.a.v. Groenedijk:

- Vleermuizen populatie bij vuilnisbelt.
- Ganzen-vogels in bos + water + hoogveen.

Reacties op gemeentebredebijeenkomst 12 mei 2015

Er zijn geen verdere reacties op gebied Groenedijk ingebracht tijdens de bijeenkomst op 12 mei.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profiteren"
<ul style="list-style-type: none">• <u>Geluids-reducerende</u> maatregelen• Beeld beïnvloedende maatregelen• Tijdelijke vergunning• Afbraakregeling	<ul style="list-style-type: none">• Planschade• Inkomensschade• Vermindering woon- leef genot• Schadeafhandeling• Bijdrage gebiedsfonds	<ul style="list-style-type: none">• Informatie & communicatie• Klachten-afhandeling• <u>Geschillen-beslechting</u>	<ul style="list-style-type: none">• Omwonenden-regeling• Dorps- of windcoöperatie• Gebiedsfonds• Financiële participatie (aandeelhouders/obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vindt men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

Minimalisering overlast

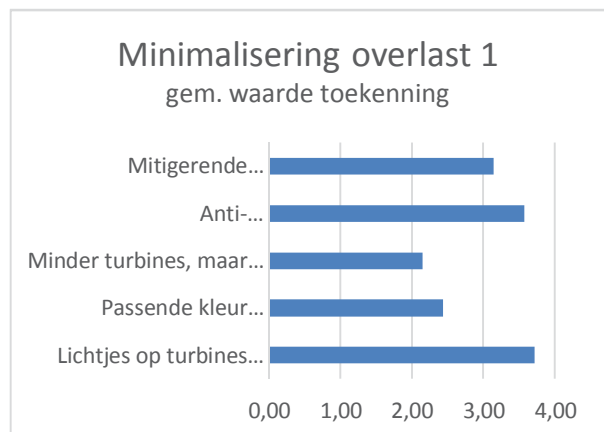
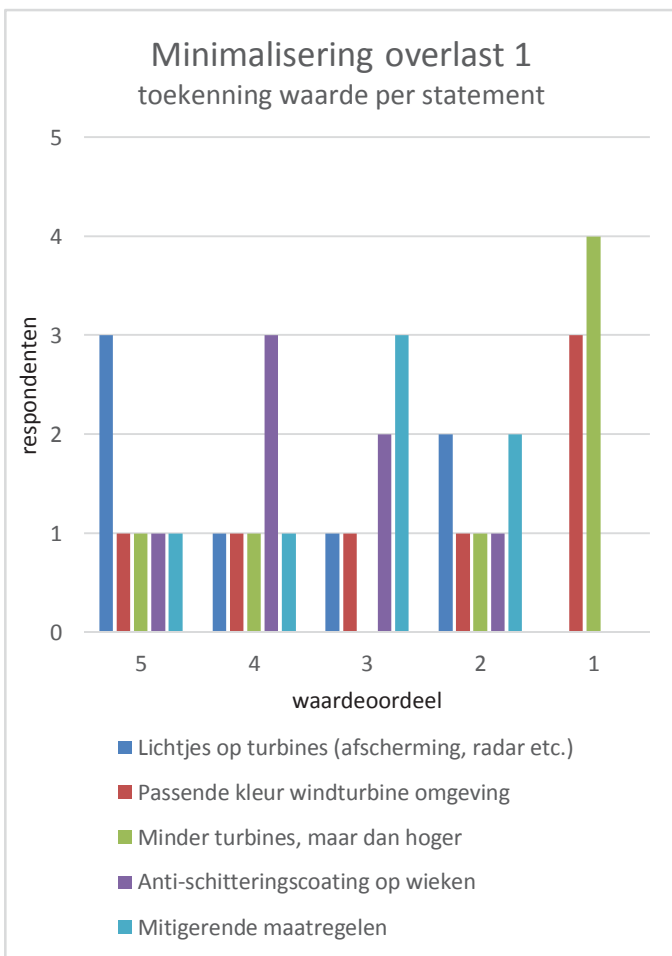
- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluid reducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolens beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.

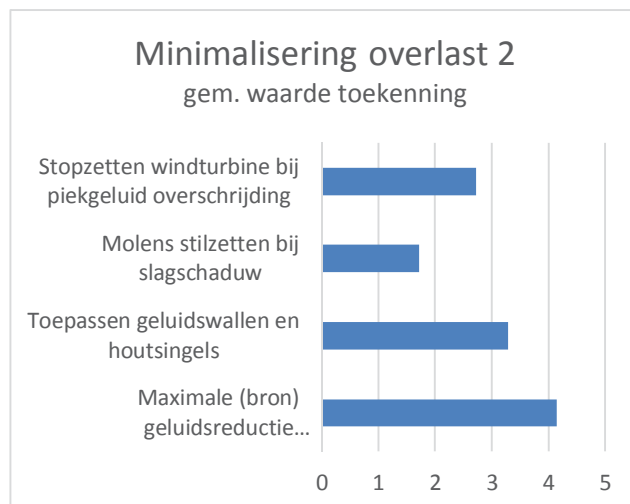
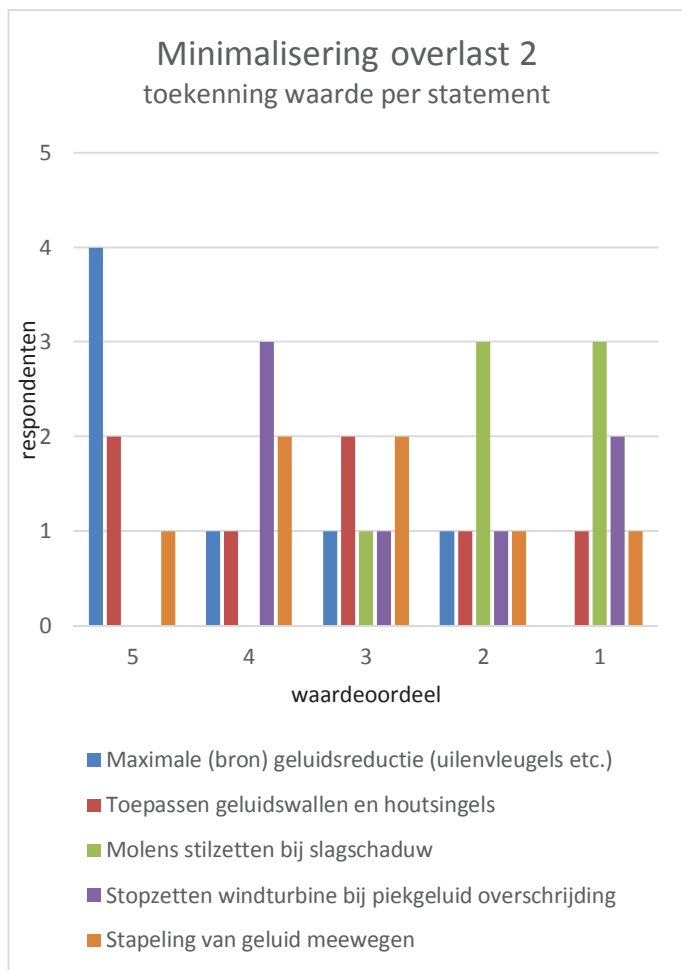
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.
- Toepassen geluidsreducerende maatregelen zoals ‘uilenvleugels’ op de wieken.
- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groen singel).
- Afweging “vast toerental of variabel toerental”.
- Geluidstapeling = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Omwonenden van Groenedijk hebben specifiek aangegeven belang te hechten aan de volgende type afspraken:

- Leg een boswal aan voor vermindering geluid en zicht overlast.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgesteld. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarden met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling.
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

7. Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

Het zoekgebied Groenedijk ligt tussen Nieuw-Dordrecht en Emmer-Compasuum. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 tot 10 windturbines worden geplaatst.

Het gebied Groenedijk ligt relatief dicht bij Pottendijk, Berkenrode, Zwartembergerweg en De Vennen waardoor er volgens omwonenden snel sprake is van insluiting. Windturbines in Pottendijk leiden volgens omwonenden automatisch tot insluiting met Groenedijk. Bij plaatsing van windturbines in Groenedijk, De Vennen, Pottendijk en Duitsland zie je vanuit Groenedijk één groot windpark.

Windturbines van 4 MW in plaats van 3 MW ervaart men als veel te groot voor dit kleine gebied. Aan de andere kant vindt men het gebied ook te klein voor 5 windturbines (van 3 MW).

De clusteropstelling werd over het algemeen als minst storend en meest rustig ervaren. Tijdens de sessies is ook een opstelling ontwikkeld waarbij de windturbines in een cirkel zijn neergezet. Deze werd qua impact 'positiever' gewaardeerd omdat deze van alle zijden dezelfde aanblik gaf.

Visuele impact van windturbines in het gebied wordt verminderd door het omsluitende groen. Bij een opstelling dient hier in dit gebied specifiek rekening mee te worden gehouden.

Gedragscode

Beperking van overlast ten behoeve van geluid en zicht spelen sterk. Bijvoorbeeld maatregelen zoals uilenvleugels en antischitteringcoating zijn wenselijk. Ook het uitvoeren van een nulmeting is gewenst.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden en ook het visuele effect van windparken dient gecompenseerd te worden, niet alleen compensatie op basis van afstand tot de windparken.

Ten aanzien van het "mee-profileren" staat men voor financiële participatie via aandelen of obligaties op dit moment nog niet open. Korting op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist.

Omwonenden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatievoorziening.

Gebiedsproces N34

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat Platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied N34 heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse van de ingebrachte informatie.

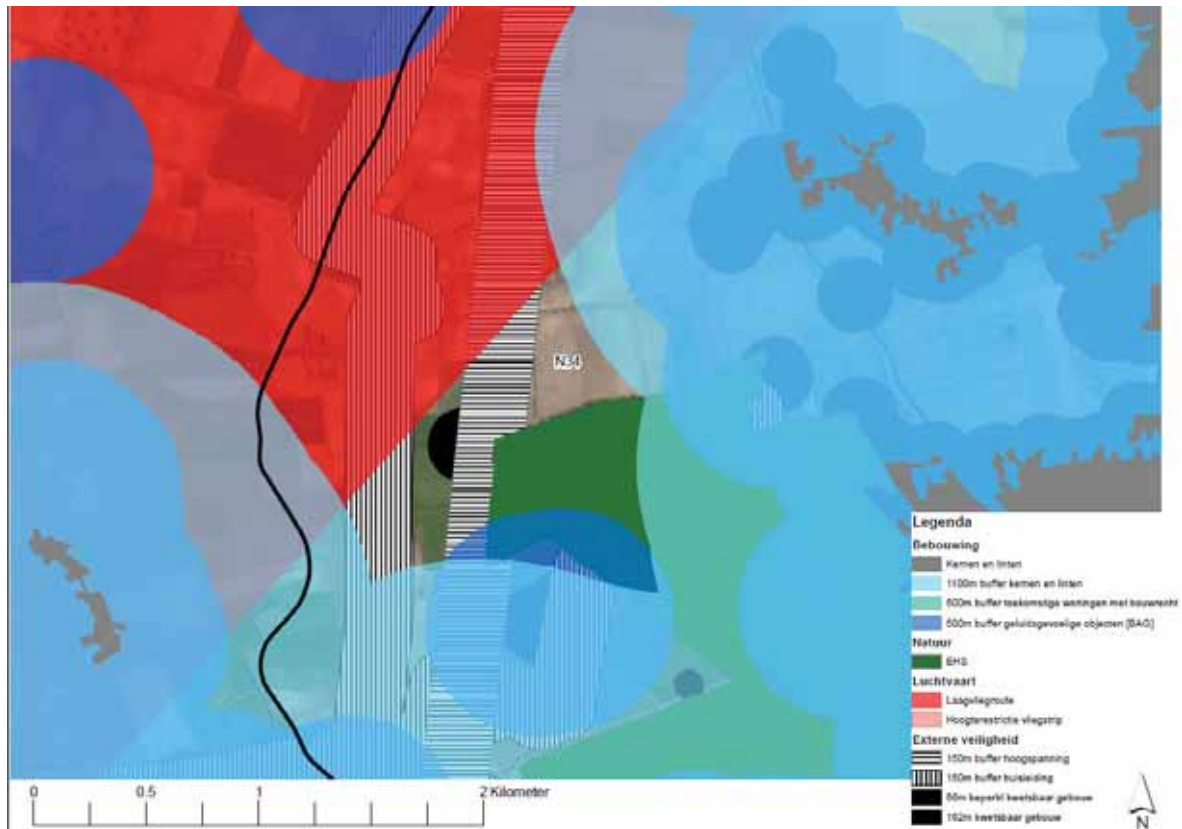
Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn, worden om deze reden niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Zoekgebied Groenedijk

2. Algemeen

Zoekgebied N34, bron: Inventarisatiekaart

N34 is het zoekgebied voor windenergie in het westelijk deel van de gemeente Emmen. Het ligt tegen de nieuwe woonwijk Delftlanden aan en ligt aan de grens met de gemeente Coevorden.¹ Ook bewoners van de gemeente Coevorden zijn daarom door Windkracht 3 uitgenodigd om deel te nemen aan het georganiseerde gebiedsproces.

Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 tot 7 turbines worden geplaatst.²

De in paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door Platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	10 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	3 maart 2015

¹ Voor omwonenden uit buurgemeenten zijn de dezelfde criteria uit het Regieplan gehanteerd evenzo zijn zij uitgenodigd deel te nemen aan het gebiedsproces.

² Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de Inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

- Gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

Daarnaast is er één reactie per e-mail binnengekomen van een groep omwonenden specifiek gericht op het zoekgebied N34.

3. Korte beschrijving ontwerp ateliers:

1e Ontwerp atelier

Impressie

Tijdens het eerste ontwerp atelier voor het zoekgebied N34 waren 10 bewoners aanwezig. Vragen werden gesteld over nut en noodzaak van windenergie, de opdracht van Platform Windkracht 3, de opgave van de gemeente om 95,5 MW aan windenergie mogelijk te maken. Maar ook hoe het zoekgebied N34 tot stand is gekomen. Daarnaast waren er veel vragen over en commentaar op de juistheid van de door de gemeente opgestelde belemmeringenkaart en de contouren van het zoekgebied.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Bewoners hebben meer kennis kunnen vergaren over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebossing?

Bewoners kregen daarna de mogelijkheid verschillende ‘voorbeeld’ opstellingen in de gebieden te plaatsen en aan de hand daarvan na te gaan wat de impact is.

Gedragcode-ateliers

Impressie

Bij de gedragcode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragcode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofitieren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragcode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none"> • Geluids-reducerende maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachten-afhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

10 bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier. Na de introductie van het programma is door Platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven Inventarisatiekaart³. Het zoekgebied voor de N34 is mede naar aanleiding van de reacties op de Inventarisatiekaart van de gemeente verder verduidelijkt, waar bij rekening is gehouden met het (nog te ontwikkelen) deel van de nieuwbouwwijk Delftlanden. Er waren vragen over de Inventarisatiekaart en de bijbehorende belemmeringen zoals het afstandscriterium van circa 1100m ,de toepassing van de beleidsnota Bouwen in de linten, de Structuurvisie 2020 etc.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genomen. Platform Windkracht 3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor turbines van 3MW. Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd mogelijke opstellingen op de kaart te zetten. Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen besproken.

³ De Inventarisatiekaart verving de Belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn door de gemeente belemmeringen op onderdelen aangepast in de Inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is door Platform Windkracht 3 ook gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

Voor zoekgebied N34 zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op 5 tot 7 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de verschillende opstellingen in het gebied. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces en ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan alle wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt worden. Belangrijk is daarop als omwonenden voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

Er is één uitgebreide reactie gestuurd aan Platform Windkracht 3 die specifiek gericht is op het zoekgebied N34. Dit betrof een brief van een groep van omwonenden. De e-mail / brief bevat puntsgewijs de volgende overwegingen:

Reactie op eerste ontwerpessie:

- Waardering voor het gebiedsproces Platform Windkracht 3.
- Er is geen sprake van inpassing van windturbines in het landschap in *samenspraak* met bewoners omdat:
 - Opmerkingen van bewoners op persoonlijke titel, er is geen sprake van draagvlak namens alle omwonenden.
 - Belangen bewoners zijn volledig verschillend, bijv. afhankelijk van de woning t.o.v. het zoekgebied.
 - Ook niet-omwonenden kunnen betrokken zijn bij het zoekgebied.
 - Lage opkomst in relatie tot potentiële groep omwonenden.
- Meer duidelijke en transparante communicatie over wettelijke afstandseisen en belemmeringen nodig om gefundeerde reacties van omwonenden te krijgen.
- Het uitdragen van bevindingen aan het college van B&W kan niet plaatsvinden namens een homogene groep omwonenden.
- De kaart die gebruikt werd gaf een te ruim en verkeerd zoekgebied aan. Onduidelijk waar de belemmeringen zaten, bepaalde dorpen en van waaruit de cirkels van 1100 meter getrokken zijn.
- Presentatie door ROM3D verhelderend, echter geen enkel realiteitsgehalte door ontbreken van vereiste randvoorwaarden.
- Behoeftte namens groep om inzage te hebben de uiteindelijke oplevering van de bevindingen van platform Windkracht 3.

Inhoudelijk ruimtelijke reacties eerste ontwerpessie:

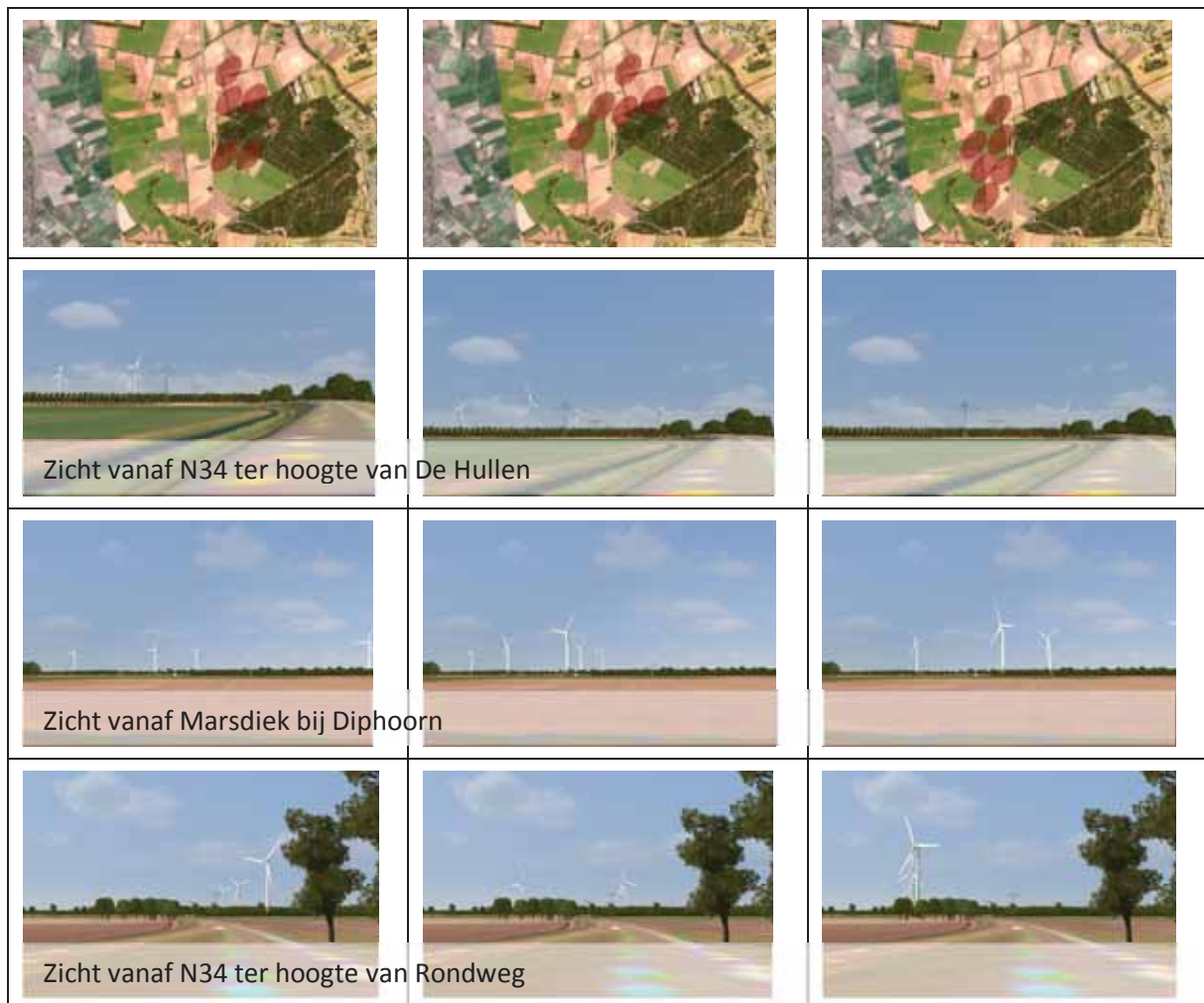
- In de Sleenerstroom, beekdallandschap, mag niet gebouwd worden volgens besluiten gemeente.

- Gelijke behandeling van alle inwoners, ook van Coevorden. Daarom dient ook daar het lintbebouwing beleid op te worden toegepast.
- Er is ook een belemmerende werking van hoogspanningsmasten, gasleidingen, laagvliegroute, boerderij aan de Ermerweg, manage met woonhuis Eekwal.
- Ernstige twijfel over de mogelijkheid tot plaatsing van 5 windturbines in het gebied.
- Erm, Diphorn, Delftlanden, Westenesch, oostrand van Sleen en het Noordbargerbos zullen duidelijk overlast ervaren bij plaatsing van windturbines.
- Plaatsing in het beekdallandschap betekent dat windturbines op geen enkele wijze zijn te camoufleren voor omwonenden.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Puntsgewijs reacties eerste ontwerpatelier zoekgebied N34:

Door bewoners zijn o.a. volgende mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model.⁴⁵

⁴ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen; ook onrealistische opstellingen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Het was binnen de gegeven tijd niet werkbaar en nodig om deze opstellingen allemaal weer te geven en verder uit te werken. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

⁵ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

Naar aanleiding van het intekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden:

- Sleenerstroom vrijhouden en doorontwikkelen.
- Vrij zicht vanuit Erm en Diphooen
- Let op Slagschaduw Diphooen.
- Driehoek blijft over.
- Zoekgebied verschuift nieuwe inwoners.
- Ook zicht op molens Coevorden/ Duitsland vanuit dit gebied.
- Westenesch vrijwaren -> molens meer naar het zuiden.
- Weinig mogelijkheden in dit gebied
- Sleendal is belangrijke waarde; discussiepunt.
- Met kleine plukjes, veel landschapsvervuiling, dus concentratie.
- Aangezicht Sleen- Kerktoren gaat teniet door hoge molens.
- Alternatief bij ontzwavelingsfabriek, bijvoorbeeld 10 molens, minder hoog, is alleen door criteria gemeente geen optie in verband met belemmeringen en randvoorwaarden.
- Tolerantiezone laagvliegroute, was vroeger 900m breed!
- Windmolens dicht bij N34 remmen ontwikkeling verbreding N34 ten behoeve van economische groei Zuidoost Drenthe.

Opstellingen en Puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier zoekgebied N34:

Op basis van de Inventarisatiekaart zijn onderstaande opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3D-model verkend. Bij een aantal opstellingen zijn de turbines – mede vanwege de beperkte zoekruimte – tot aan de grenzen van het zoekgebied geplaatst.

Naast 3 MW turbines zijn er ook 4 MW opstellingen onder de loep genomen, waarbij uitgegaan is van 'zelfde opbrengst, maar minder aantal turbines'.

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn met daaronder de ingebrachte opmerkingen door bewoners.

Scenario 1: Maximale invulling, 7 turbines van 3MW

Opmerkingen:

- Aantasting van beekdallandschap.
- Te veel molens.

Zicht vanaf N34 ter hoogte van De Hullen

Zicht vanaf Marsdiek bij Diphooorn

Zicht vanaf N34 ter hoogte van Rondweg

Scenario 2: Sleenerdal vrij, 4 turbines van 4MW

Geen specifieke opmerkingen

Zicht vanaf N34 ter hoogte van De Hullen

Zicht vanaf Marsdiek bij Diphooorn

Zicht vanaf N34 ter hoogte van Rondweg

Scenario 3: Cluster dwars op N34, 5 turbines van 3MW

Opmerkingen:

- Minst erge scenario.
- 4 MW variant is te hoog.
3MW is rustig ogend

Zicht vanaf N34 ter hoogte van De Hullen

Zicht vanaf Marsdiek bij Diphorn

Zicht vanaf N34 ter hoogte van Rondweg

Scenario 4: Cluster dwars op N34, 5 turbines van 3MW

Opmerkingen:

- Te hoog.
- Te kolossaal.

Zicht vanaf N34 ter hoogte van De Hullen

Zicht vanaf Marsdiek bij Diphooorn

Zicht vanaf N34 ter hoogte van Rondweg

Scenario 5: T-vorm, 5 turbines van 3MW

Opmerkingen:

- Één eenzame molen aan linkerkant N34.

Zicht vanaf N34 ter hoogte van De Hullen

Zicht vanaf Marsdiek bij Diphooorn

Zicht vanaf N34 ter hoogte van Rondweg

Algemene opmerkingen ten aanzien van de scenario's:

- Overzwaai v/d windturbine is in de tekening geen rekening mee gehouden (laagvliegroute).
- Benzinstation aan de oostzijde is niet meegenomen op de kaart.
- Wettelijke regeling ballonnen en kabelvliegers (5km) is niet meegenomen op de kaart.
- Er is geen rekening gehouden met mogelijke verbreding N34.
- Verstoring ontmoetingsplek N34.
- Oversteek plaats reeën/wild (richting beekdal).
- Groot effect 4 MW , maximeren hoogte/MW in besluit.
- Slagschaduw op Westenesch (er was vanuit dat buurtschap niemand aanwezig).
- Te dicht langs laagvliegroute.

Reacties op gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

- Molens verdelen over noord-, oost-, zuid-, westkant. Niet alleen de grens (oost) belasten. Ook west.
- Wettelijke regeling ballonnen en vliegers.
- Zone bij laagvliegroute i.v.m. overzwaai windturbinewieken (er mag geen overzwaai zijn, dus naast route moet nog +- 60 meter vrij blijven)
- Waarom zet je geen windmolens langs de rondweg? Er staan al heel lang percelen leeg aan de kant van het Emmtec-terrein. Langs de nieuwe weg richting Satudah. Daar woont verder niemand. Daar kan je er zo 5 kwijt.
- Er loopt een gasleiding langs bosrand kant blikveldweg. Dit is niet ingetekend in de 2e belemmeringenkaart.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none">•Geluids-reducerende maatregelen•Beeld beïnvloedende maatregelen•Tijdelijke vergunning•Afbraakregeling	<ul style="list-style-type: none">•Planschade•Inkomensschade•Vermindering woon- leef genot•Schadeafhandeling•Bijdrage gebiedsfonds	<ul style="list-style-type: none">•Informatie & communicatie•Klachtenafhandeling•Geschillenbeslechting	<ul style="list-style-type: none">•Omwonendenregeling•Dorps- of windcoöperatie•Gebiedsfonds•Financiële participatie (aandeelhouders/obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

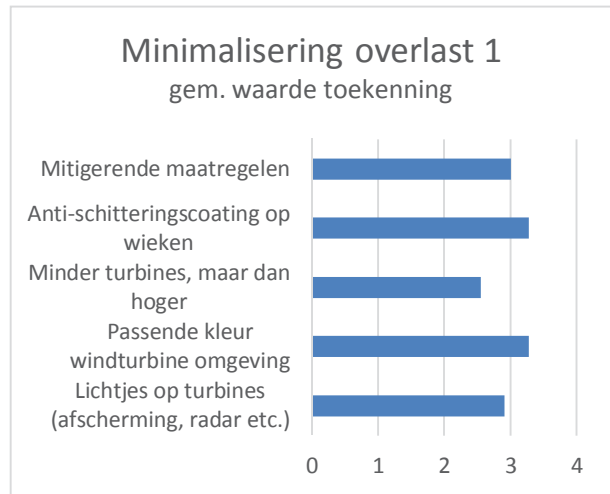
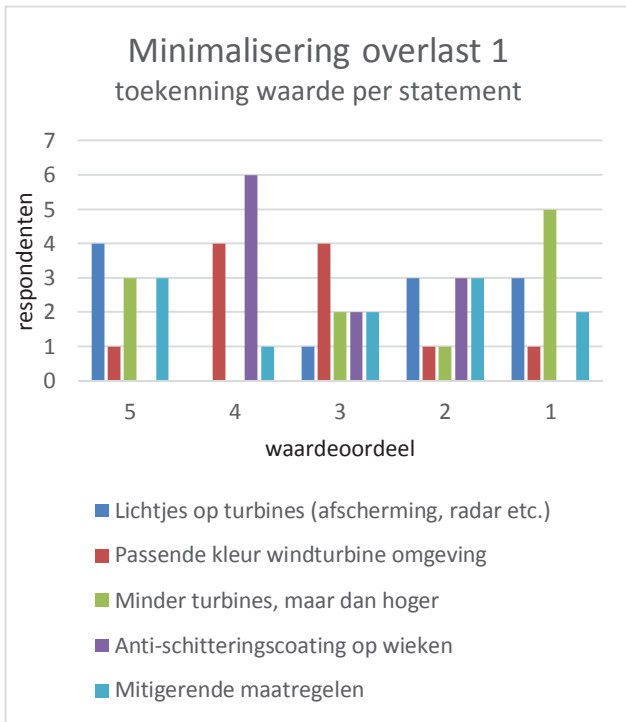
Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vind men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

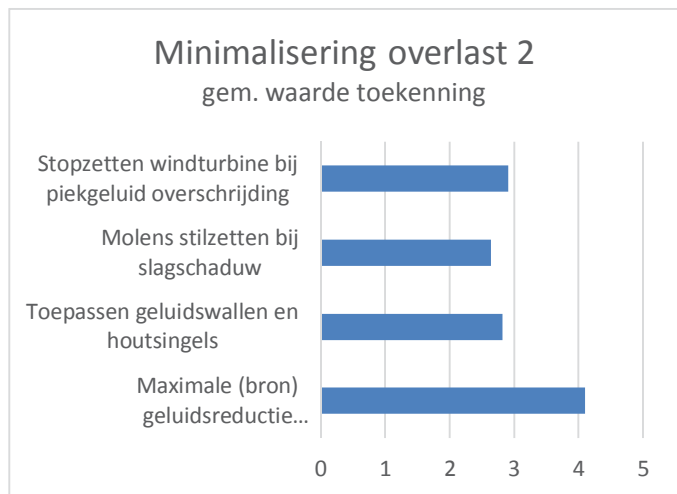
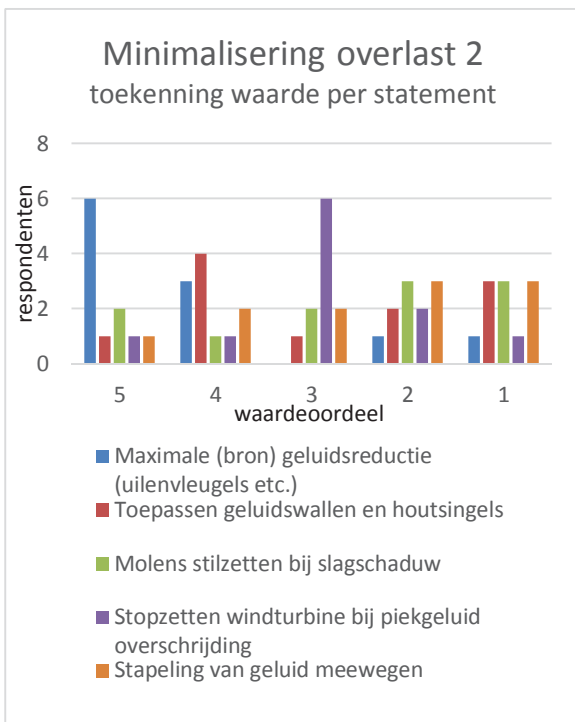
Minimalisering overlast

- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluid reducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolens beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.
- Toepassen geluid reducerende maatregelen zoals 'uilenvleugels' op de wieken.
- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groene singel).
- Afweging "vast toerental of variabel toerental".
- Geluidstapelning = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarden met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

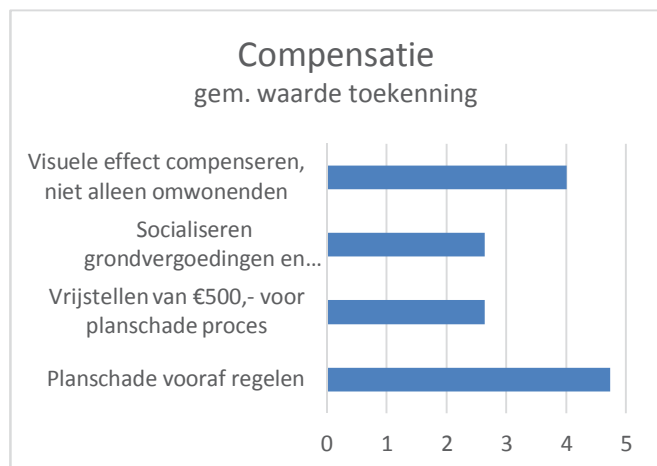
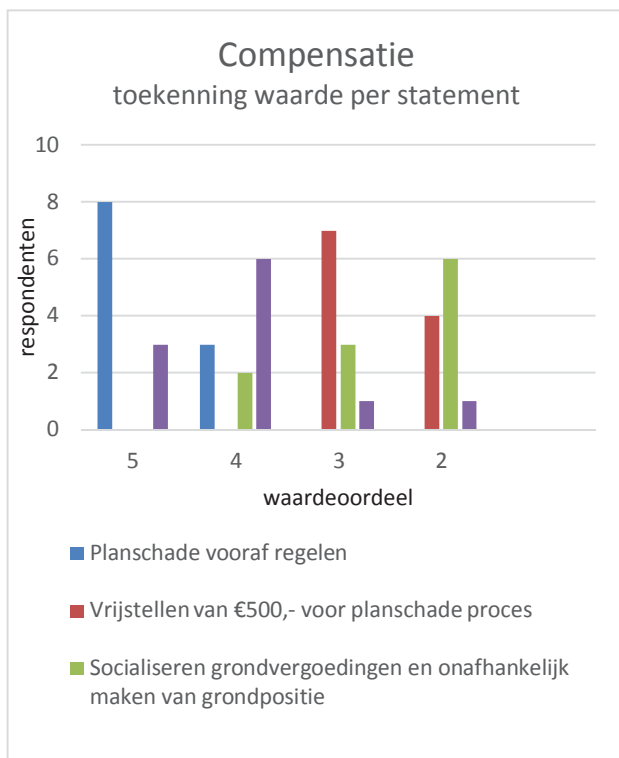
NB. Bij deze ranking hebben de bewoners van het zoekgebied N34 aangegeven dat 'minder turbines' wenselijk is, maar ze hebben met klem aangegeven dat hogere windturbines niet wenselijk zijn.

Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

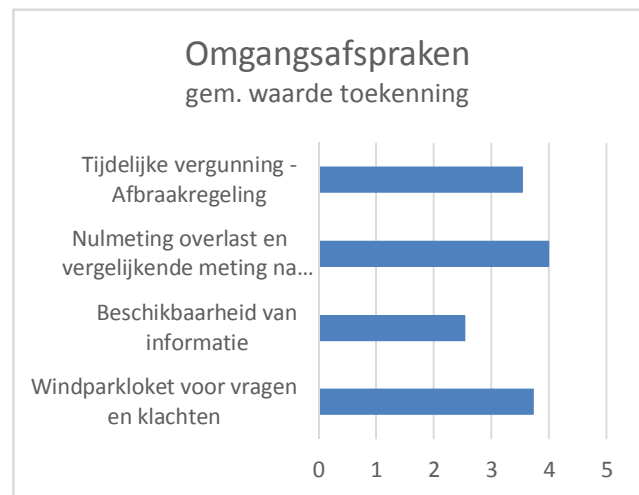
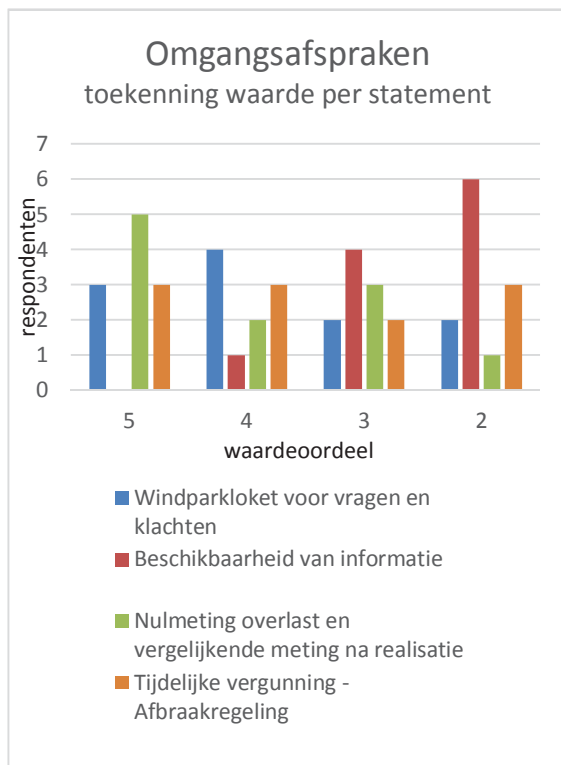
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Omgangsafspraken

- Open en transparant proces.
- Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten.
- Klachten, vragen en vervolgacties zichtbaar maken op een website.
- Duidelijke procedure voor klachtafhandeling (o.a. behandeltermijn).
- Onafhankelijke geschillenbeslechting.
- Zorgen voor bindende omgangsafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten.
- Beschikbaar maken van de volgende informatie: ontwikkeling, bouw, operatie (o.a. draaiuren, “stille modus”, onderhoud).
- Per gebied een bewonerscommissie.
- Regelmatig een enquête onder omwonenden laten uitvoeren.

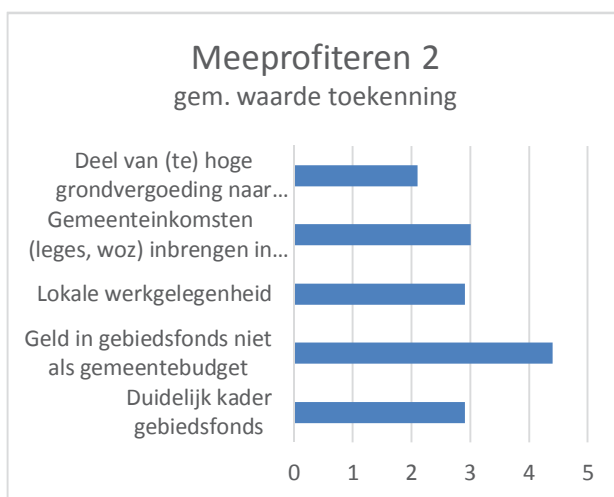
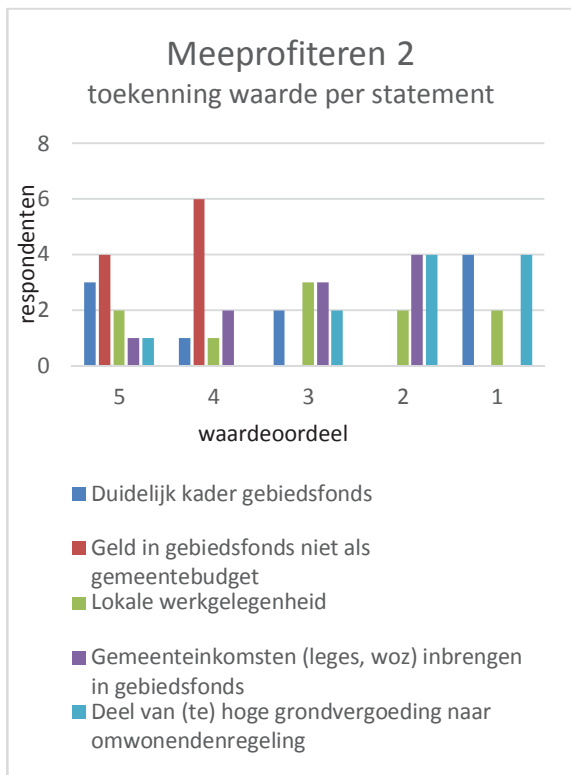
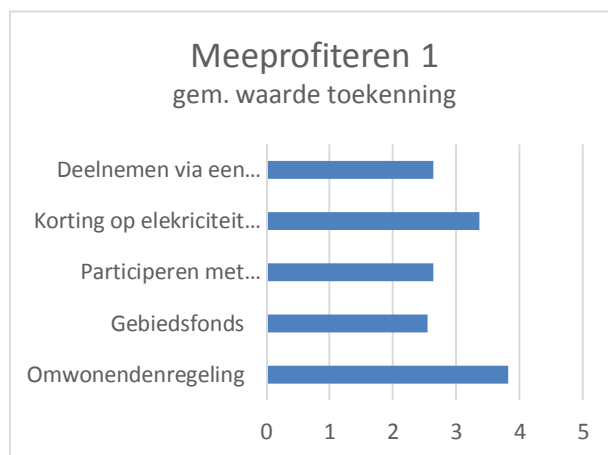
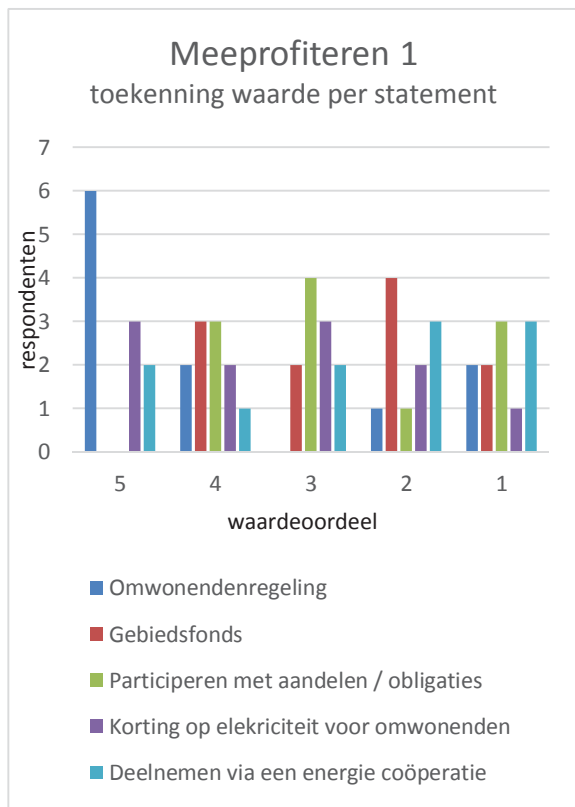
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot omgangsafspraken voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Mee profiteren

- Keuze mogelijkheden aanbieden.
- Goede verdeling van “mee-profileren”:
 - Omwonendenregeling
 - Gebiedsfonds
 - Energie coöperatie
- Maak omwonendenregeling afhankelijk van “schillen” afhankelijk van afstand woning tot molen.
- Opbrengsten van de windmolens investeren in het gebied in directe kostenbesparing voor bewoners.
- Zorg dat een gebiedsfonds wordt ingericht voor het direct betrokken gebied.
- Geld in gebiedsfonds niet als gemeentelijk budget gebruiken.
- Geef gebiedsfonds een duidelijk kader (bijvoorbeeld leefbaarheid, duurzaamheid, aanleg infrastructuur, ...).
- Bied ondersteuning bij opzetten van een coöperatie en gebiedsfonds.
- Lokale werkgelegenheid creëren.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?
- Gebiedsfonds.
- Tot 1100 m omwonendenvergoeding.
- Tot 5 km (kleiner?) profijt gebiedsfonds.
- Steun aan duurzaamheidsinitiatieven in de regio.
- Elektriciteit verkopen aan de regio.
- Korting op elektriciteit voor omwonenden.
- Mogelijkheid om te participeren voorzien (5-10 jr; aandelen en obligaties; oplossing voor uitstappen en instappen).
- Gemeentelijke inkomsten zoals leges, WOZ ook inbrengen in gebiedsfonds.
- Gemeente kan omwonenden ondersteunen om een deel van het park in eigen beheer te ontwikkelen.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot ‘mee profiteren’ voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafieken ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

7. Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

N34 is het zoekgebied voor windenergie in het westelijk deel van de gemeente Emmen. Het ligt tegen de nieuwe woonwijk Delftlanden aan en ligt aan de grens met de gemeente Coevorden. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 tot 7 windturbines worden geplaatst.

De deelnemende omwonenden hebben veel kritiek op en twijfels over de eerder opgestelde belemmeringenkaart en later over de inventarisatiekaart. Vraagtekens worden onder andere geplaatst bij de contouren van het tankstation, de aan te houden afstand tot de laagvliegroute, afstand tot woongebieden en gasleidingen.

Daarnaast speelt de Sleenerstroom bij de inbreng een grote rol. Gewezen is op de cultuurhistorisch en landschappelijk waarde. Windturbines zullen dit gebied aantasten. De gemeente zou de eigen waardenkaart meer gewicht moeten geven in de afweging conform hun eigen beleidsnotitie over dit gebied. Plaatsing in het beekdallandschap betekent dat windturbines op geen enkele wijze zijn te camoufleren volgens omwonenden. Het besluit van de gemeenteraad ten aanzien van de Structuurvisie 2020 zou volgens de inbrengers bebouwing in dit gebied ook onmogelijk maken. Het zou dan niet te verklaren zijn dat er wel windturbines kunnen worden geplaatst. Ook is het gebied een oversteekplaats voor reeën en wild richting het beekdal.

De deelnemers van het gebiedsproces zien ook economische nadelen van de ontwikkeling van een windpark aan de N34. Zo zou de toekomstige verbreding van de N34 door het windpark worden belemmerd. Dit zal volgens de inbrengers nadelige economische effecten kunnen hebben voor de gemeente Emmen.

Verder vragen omwonenden aandacht voor de (toekomstige) windturbines in Coevorden. Deze windparken kunnen mogelijk visueel 'samenwerken'. Ook dient rekening gehouden te worden met het zicht uit en effecten op de woningen in Erm, Diphorn, Delftlanden, Westenesch en de ooststrand van Sleen. Slagschaduw kan ook impact hebben op Westenesch. Bij plaatsing van windturbines rond het bos kan het bos dienen als buffer richting de woonwijk Delftlanden. Het vermindert de landschappelijke impact, maar neemt dit niet in zijn geheel weg.

Ook is geopperd 'buiten de lijntjes' van de belemmeringenkaart te kijken, bijvoorbeeld naar het plaatsen van windturbines langs de rondweg aan de kant van het Emmtec-terrein.

Gedragscode

Beperking van overlast ten behoeve van geluid en zicht spelen sterk. Maatregelen zoals uilenvleugels en antischitteringcoating zijn wenselijk. Ook het uitvoeren van een nulmeting is gewenst.

De groep heeft aangegeven dat minder turbines zeer wenselijk zijn. Hoger daarentegen is met klem door omwonenden aangegeven als onwenselijk.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden.

Ten aanzien van het “mee-profigiteren” staat men voor financiële participatie via aandelen of obligaties op dit moment nog niet open. Korting op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist.

Omwonden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatievoorziening.

Gebiedsproces Noordersloot

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat Platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied Noordersloot heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse van de ingebrachte informatie.

Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

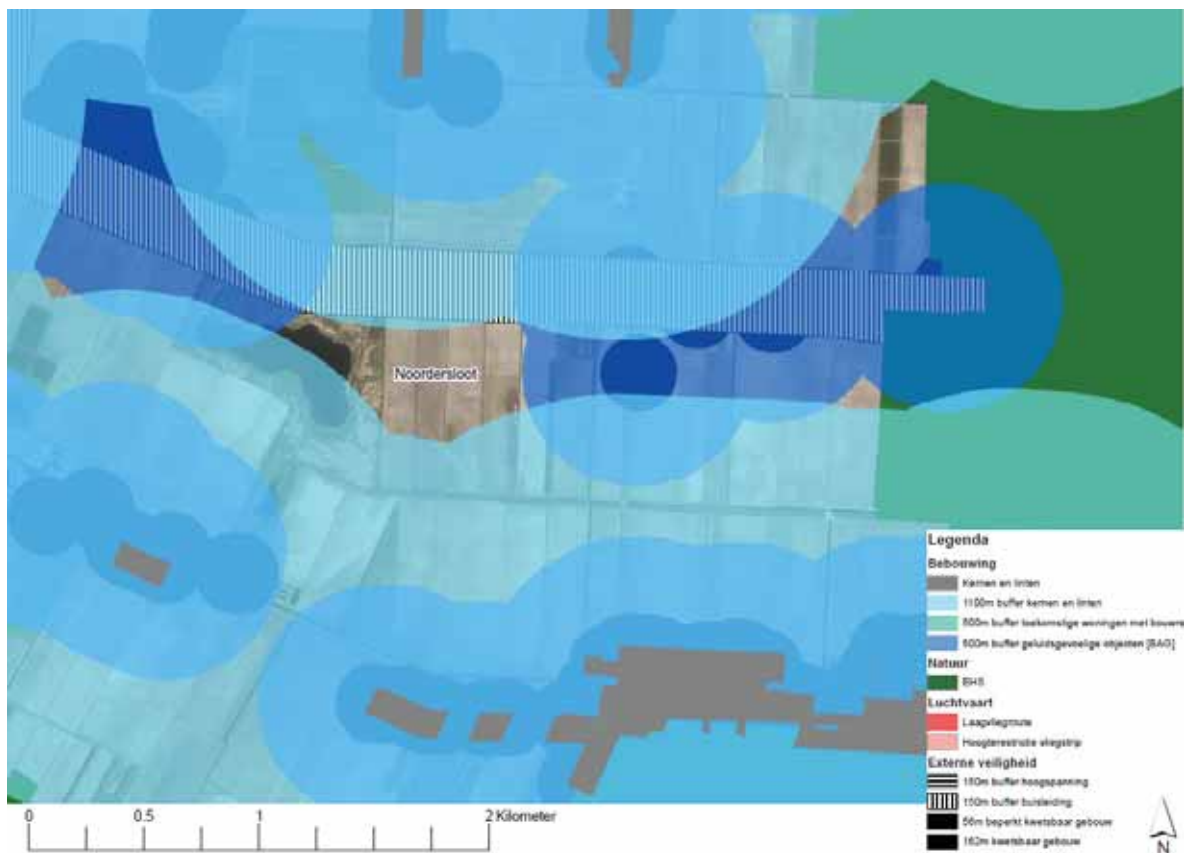
Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Op 19 mei 2015 heeft het college van B en W geconstateerd dat de gebieden Noordersloot en Veenschapsweg in verband met de natuurbeschermingswetgeving niet ontwikkelbaar zijn vanwege de nabije ligging van Natura 2000-gebied Bargerveen in verband met de natuurbeschermingswetgeving. Dit gebiedsverslag rapporteert wat er in dit gebied is opgehaald. De gemeenteraad zal een definitief besluit nemen over dit zoekgebied uit het Regieplan.

Zoekgebied Noordersloot

2. Algemeen

Zoekgebied Noordersloot, bron: Inventarisatiekaart

Noordersloot is het zoekgebied dat in het zuiden van de gemeente Emmen ligt. Op grond van het regieplan en een technische raming kunnen hier mogelijk 5 turbines worden geplaatst.¹

De in paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door Platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	10 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	3 maart 2015
▪ Gemeentebrede bijeenkomst	12 mei 2015

¹ Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de Inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

Daarnaast zijn er vijf reacties per e-mail binnengekomen van omwonenden en groepen bewoners, specifiek gericht op het zoekgebied Noordersloot.

3. Korte beschrijving ontwerpateliers:

1^e Ontwerpatelier

Impressie

Tijdens het eerste ontwerpatelier voor Noordersloot waren 40 bewoners aanwezig. Vragen werden gesteld over nut en noodzaak van windenergie, de opdracht van Platform Windkracht 3, de opgave van de gemeente om 95,5 MW aan windenergie mogelijk te maken. Veel vragen en zorgen werden geuit over de nabijheid van de Duitse molens en het Bargerveen.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Bewoners hebben meer kennis kunnen vergaren over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebossing?

Bewoners kregen daarna de mogelijkheid verschillende 'voorbeeld' opstellingen in de gebieden te plaatsen en aan de hand daarvan na te gaan wat de impact is.

Gedragcode-ateliers

Impressie

Bij de gedragscode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragscode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofitieren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragscode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	“Mee-profileren”
<ul style="list-style-type: none"> • Geluids-reducerende maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachtenafhandeling • <u>Geschillenbeslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonendenregeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

15 bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier. Na de introductie van het programma is door Platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven Inventarisatiekaart² en het toevoegde mogelijke zoekgebied de Veenschapsweg.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genomen. Platform Windkracht 3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor turbines van 3MW. Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd mogelijke opstellingen op de kaart te zetten. Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen besproken.

Voor zoekgebied Noordersloot zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op maximaal 5 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de verschillende opstellingen in het gebied. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

² De Inventarisatiekaart verving de Belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn door de gemeente belemmeringen op onderdelen aangepast in de Inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is door Platform Windkracht 3 ook gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces er ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan alle wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Belangrijk is daarop als omwonenden voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

In totaal zijn er vijf reacties per e-mail gestuurd aan platform Windkracht 3 die specifiek gericht waren op Noordersloot. Dit betrof vier verschillende afzenders. De e-mails / brieven bevatten puntsgewijs de volgende overwegingen:

Algemene bezwaren windenergie:

- Droom en reden om afgelegen te gaan wonen: rust, mooi uitzicht, comfortabel huis. Droom om na pensionering te genieten van de rust; wordt nu een nachtmerrie.
- Algemene bezwaren en schrikbeeld windmolens: hoogte (200m), windmolens zijn overal te zien, gezondheidsrisico's, geen draagvlak bij bevolking, subsidies, niet-recyclebaar bouwafval etc.

Bezwaren zoekgebied Noordersloot

- Weiteveen en Bargerveen worden ingesloten als er windmolens worden geplaatst in Noordersloot.
- Overnachtings- en broedplassen van talrijke watervogels komen in gevaar.
- Als er windmolens in het tuinbouwcentrum van Klazienaveen komen, in het zuiden de molens van de Noordersloot. Dan zie je in het westen de Duitse molens en in het noorden de molens van het tuinbouwcentrum en in het zuiden de molens van Noordersloot.
- Weiteveen is reeds ingesloten door windmolenparken die in Duitsland gesitueerd zijn. Een park in Noordersloot, aan de Veenschapsweg en/of het Tuinbouwgebied zorgt ervoor dat Weiteveen volledig ingesloten zal raken door windturbines.
- Vragen waarom Noordersloot en Veenschapsweg zijn uitgekozen. Bij voorkeur verder van woningen, denk aan plaatsing bij het Bargerveen. Mens gaat voor natuur en zoek aansluiting bij Duitse molens.
- Noordersloot is het middelpunt van de dorpen Klazienaveen, Weiteveen en Erica. Molens zijn vanuit alle dorpen goed te zien evenals geluidsoverlast en gezondheidsrisico's.
- Afstand van natuurgebied Bargerveen is maar 1 km. Aangezien Bargerveen een Natura 2000 gebied is en volgens de vogelkaarten ontzettend rijk is aan allerlei soorten vogels en vleermuizen, lijkt het niet mogelijk om op zo'n korte afstand windmolens te plaatsen.
- Natuurgebied wordt ook steeds groter wat ook weer meer soorten vogels zal aantrekken.
- Plaatsing van windturbines staat haaks op de grote investeringen die gedaan zijn in het mooie natuurgebied.
- Er komen jaarlijks veel toeristen speciaal naar Bargerveen voor de vogels en vleermuizen.

Alternatieve locatie

- Voorkeur voor ontwikkeling windmolens langs de Duitse grens. Er staan al twintig molens en er komen nog eens zoveel bij ter hoogte van de grens met het Duitse Fehndorf. Probleem van 'Verdrag van Munster' bij de provincie neerleggen. Dit levert een bouwvrije 450meter zone op die zowel door Nederland als Duitsland kan worden gebruikt voor de plaatsing van windmolens.
- Grensoverschrijdende projecten leveren subsidie op.
- Langs de grens ten oosten van Barger-Compascuum en Nieuw Schoonebeek liggen voldoende mogelijkheden om de vereiste kilowatt aan stroom op te wekken. Dit zorgt er voor dat andere locaties buiten schot blijven. De gemeente Emmen moet haar tanden laten zien en niet over zich heen laten lopen.
- Voorkeur voor veel molens op een locatie in plaats van verspreid over kleine locaties.

Aanbevelingen aan Windkracht 3:

- De gemeentebrede bijeenkomst was op vrijdagmiddag en zaterdagochtend, dit bevordert de opkomst niet omdat mensen dan teveel privéverplichtingen hebben. Vraag is of dit de opzet is van Platform Windkracht 3.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Puntsgewijs reacties eerste ontwerpatelier zoekgebied Noordersloot:

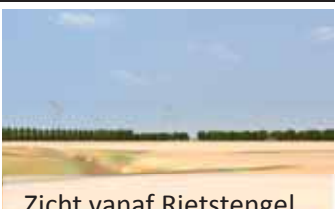

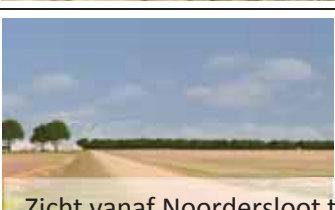
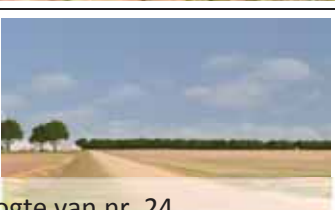

Door bewoners hebben o.a. de volgende mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model.³⁴

- Lijnopstelling van 5 schuin op verkaveling.
- Twee rijen van 6.
- Dobbelsteen.
- Zwerm rond het Griendtsveen.
- Zwerm in landbouwgebied (zowel dicht bij elkaar als meer verspreid).
- Regelmatige opstelling, 2 noord en 3 zuid.
- Daarnaast zijn er ook opstellingen buiten het aangegeven gebied getekend; in het LOFAR gebied (2km ten noorden van Schoonebeek, lijn- en zwermopstelling), aansluitend aan de bestaande Duitse windturbines bij Twist (zowel lijn als zwerm) en een lijn aan de oostzijde van het Bargerveen.

Een paar voorbeelden zijn op de volgende pagina weergegeven.

³ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen; ook onrealistische opstellingen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Het was binnen de gegeven tijd niet werkbaar en nodig om deze opstellingen allemaal weer te geven en verder uit te werken. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

⁴ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

		
		
<p>Zicht vanaf Noordersloot ter hoogte van nr. 24</p>		
		
<p>Zicht vanaf kruising Peelstraat Beekweg</p>		
		
<p>Zicht vanaf Rietstengel</p>		
		
		
<p>Zicht vanaf Noordersloot ter hoogte van nr. 24</p>		
		
<p>Zicht vanaf kruising Peelstraat Beekweg</p>		
		
<p>Zicht vanaf Rietstengel</p>		

Naar aanleiding van het intekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden:

- Sluit aan bij de molens in Duitsland.
- Natura 2000 afstand houden.
- Beperk het zicht op de molens.
- Insluiting windmolens Weiteveen.
- Kijk naar insluiting Klazienaveen.
- Voorkeur: 5 molens in Lofar gebied. Lofar antennes verplaatsen. (gebied met zeer grote afstand tot bebouwing).
- Geen windmolens ten zuiden van het Bargerveen in verband met aanwijzing van het Bargerveen als Natura 2000 gebied. Is alleen maar logisch als er aan Duitse kant geen windmolens zouden staan. Anders gaan de regels boven het gezonde verstand. Dat moet je niet willen!!!
- Eventueel Klazienaveen Tuinbouw 5x.
- Noordersloot 5x.
- Niet in of rond de Griendtsveenplas in verband met archeologische en natuurwaarden.
- Kruising Noordersloot – Kruisdiep, van daaruit 1000m OZO en dan 5 molens in lijn.
- Voorkom schittering op molens.
- Project Wildlife Griendtsveen – dan niet Noordersloot.
- Duitse windmolens, houd hier rekening mee:
 - Oost (Twist) 23x
 - Zuid (Nordhorn) 13x
 - Z-W (Emlichheim) 8x
 - Z-W-W (Pinveld) 8x
 - Z-W-W (Coevorden) 5x

Opstellingen en puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier zoekgebied Noordersloot:

Op basis van de Inventarisatiekaart zijn onderstaande opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3D-model verkend. Bij een aantal opstellingen zijn de turbines – mede vanwege de beperkte zoekruimte – tot aan de grenzen van het zoekgebied geplaatst.

Naast 3 MW turbines zijn er ook 4 MW opstellingen onder de loep genomen, waarbij uitgegaan is van 'zelfde opbrengst, maar minder aantal turbines'.

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn met daarnaast de ingebrachte opmerkingen door bewoners. Tot slot zijn de algemene opmerkingen weergegeven. Per scenario zijn ook verschillende zichtpunten weergegeven die de impact laten zien van de opstelling op de omgeving.

Scenario 1: Cluster, 5 windturbines van 3 MW

Opmerkingen:

- Rond de plas niet wenselijk vanwege archeologie en natuur.
- In het water niet mogelijk(?)
- Rommeltje.

Zicht vanaf Noordersloot ter hoogte van nr. 24

Zicht vanaf kruising Peelstraat Beekweg

Zicht vanaf Rietstengel

Scenario 2: Lijn plus één, 5 windturbines van 3MW

Opmerkingen:

- Opstelling niet wenselijk – gewone lijnopstelling is beter maar daar is geen ruimte voor.
- Lijnopstelling is beter dan in groep (minst slechtst).
- Ene losse molen past er niet bij.
- Niet rond plas.
- Niet in Griendtsveen zelf.

Zicht vanaf Noordersloot ter hoogte van nr. 24

Zicht vanaf kruising Peelstraat Beekweg

Zicht vanaf Rietstengel

Scenario 3: Lijn, 4 windturbines van 4MW

Opmerkingen:

- Geen 4 MW i.v.m. hoogte, slagschaduw, aangezicht. Ook niet als dat 1 molen minder oplevert.
- Lijnopstelling is beter dan in groep (minst slechtst) Maar wel in 3MW.
- 4 MW is te hoog.
- Geen 4 MW variant i.v.m. hoogte, slagschaduw en aangezicht. Ook niet als dat één molen minder oplevert.

Zicht vanaf Noordersloot ter hoogte van nr. 24

Zicht vanaf kruising Peelstraat Beekweg

Zicht vanaf Rietstengel

Algemene opmerkingen ten aanzien van de scenario's:

- Kolonie oeverzwaluwen broeden in gebied.
- Ganzentrek (pendelroute) vanuit Bargerveen.
- Overwinteringsgebied grote zaagbek, brilduiker, smienten.
- Broedgebied: tapuit.
- Te kleine afstand molens tot natura2000 gebied.
- Gebied te klein voor 5 molens.
- 4MW is te hoog.
- Geen Noordersloot maar Veenschapsweg.
- Geen molens in Natura2000 maar wel direct ernaast over de Duitse grens in het zelfde natuurgebied.
- Geen molens in “natuurgebied” Griendtsveen (zandgat).
 - O.a vanwege:
 - Te dicht op hoek Noordersloot Strengdijk
 - Oeverwaluw
 - Beeld historische treinen met windmolens op achtergrond
 - Vanwege recreatieve ontwikkeling Griendtsveen

Reacties op gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

- Houd rekening met Duitse parken, zorgen voor insluiting – niet wenselijk.
- Verlengde Noordersloot komt erg dicht bij N2000 gebied Bargerveen. Bepaalt zeer nadelig het landschap visueel maar ook verstoort het trekroutes van ganzen die juist in het open gebied daar veel gebruik van maken.
- Sterke negatieve invloed op het dorp Weiteveen, veel mensen – hoge hinder.
- De opstellingsvariant met een of enkele molens oostelijk van de Dordsedijk zien we niet terug, terwijl deze variant wel werd gedragen.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangs-afspraken	"Mee-profigteren"
<ul style="list-style-type: none">•Geluids-reducerende maatregelen•Beeld beïnvloedende maatregelen•Tijdelijke vergunning•Afbraakregeling	<ul style="list-style-type: none">•Planschade•Inkomensschade•Vermindering woon- leef genot•Schadeafhandeling•Bijdrage gebiedsfonds	<ul style="list-style-type: none">•Informatie & communicatie•Klachten-afhandeling•Geschillen-beslechting	<ul style="list-style-type: none">•Omwonenden-regeling•Dorps- of windcoöperatie•Gebiedsfonds•Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

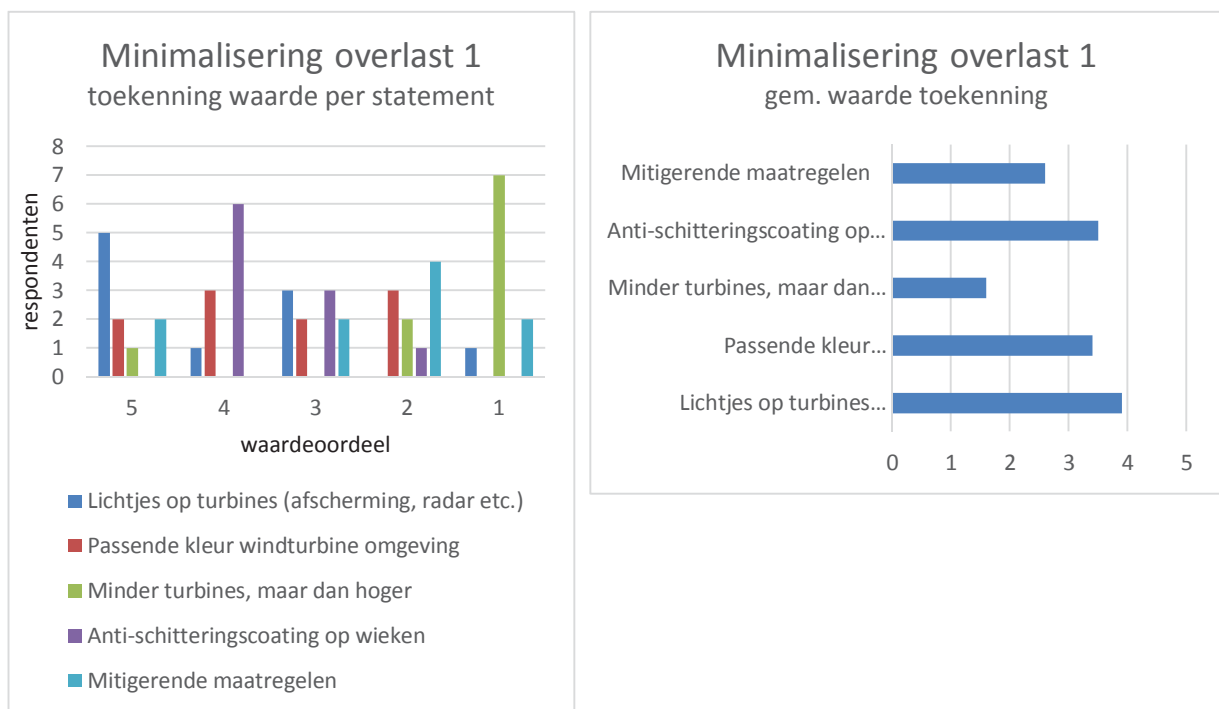
Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vindt men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

Minimalisering overlast

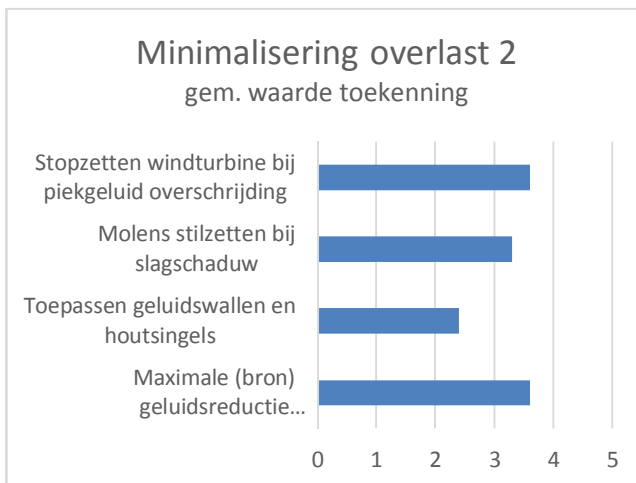
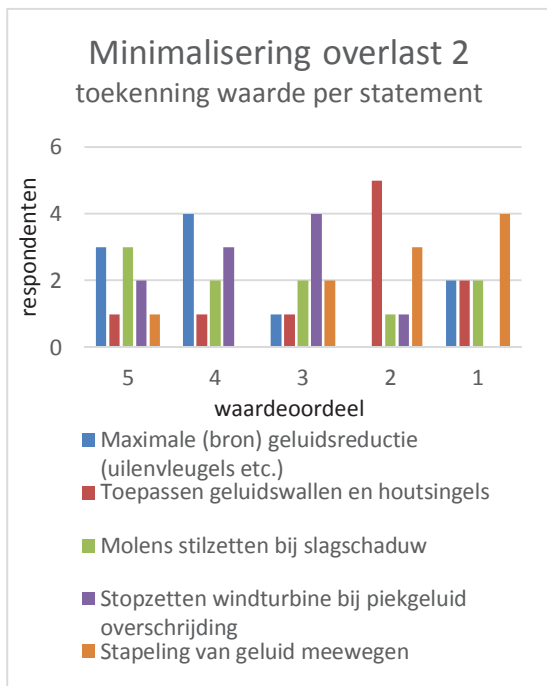
- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluid reducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolens beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.
- Toepassen geluid reducerende maatregelen zoals 'uilenvleugels' op de wieken.

- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groene singel).
- Afweging “vast toerental of variabel toerental”.
- Geluidsstapelning = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

NB. Bij deze ranking hebben de bewoners van het zoekgebied Noordersloot aangegeven dat ‘minder turbines’ wenselijk is, maar ze hebben met klem aangegeven dat hogere windturbines niet wenselijk zijn.

Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

7. Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

Noordersloot is het zoekgebied dat in het zuiden van de gemeente Emmen ligt. Voordat de Veenschapsweg als mogelijk negende zoekgebied werd toegevoegd door het college van B en W, was dit het enige zuidelijke gebied. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 windturbines worden geplaatst.

Vanwege de relatie met de natuurwetgeving is het college van B en W voornemens dit zoekgebied te laten vervallen.

Door de omwonenden zijn redenen van natuur-, landschappelijke en archeologische waarden veelvuldig genoemd. Waaronder het foerageren en trekken van diverse soorten vogels.

Daarnaast ervaren omwonenden snel interferentie en insluiting met windparken in Duitsland bij het Bargerveen, Schoonebeek en Coevorden.

De relatief kleine omvang van het zoekgebied maakt het moeilijk een ideale (minst slechte) opstelling te bepalen. Over het algemeen werd gesteld dat een lijnopstelling bij een besluit tot plaatsing de voorkeur heeft. De lijn onderbreken is niet wenselijk, zoals duidelijk werd bij de variant waar vier windturbines in lijn stonden en 1 molen 'opzij'. 'Positiever' werd een opstelling gewaardeerd waarbij langs de Kommerdijk een lijnopstelling werd geplaatst.

Plaatsing van 4 MW in plaats van 3 MW windturbines werden door deelnemers als te hoog ervaren.

Gedragcode

Beperking van overlast ten behoeve van geluid en zicht spelen sterk. Maatregelen zoals uilenvleugels, antischitteringcoating en het stilzetten van windturbines bij slagschaduw zijn wenselijk. Ook het uitvoeren van een nulmeting is gewenst.

De groep heeft aangegeven dat minder turbines zeer wenselijk zijn. Hoger daarentegen is met klem door omwonenden aangegeven als onwenselijk.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden.

Ten aanzien van het "mee-profileren" staat men voor financiële participatie via aandelen of obligaties op dit moment nog niet open. Kortings op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist.

Omwonenden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatievoorziening.

Gebiedsproces Pottendijk

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied Pottendijk heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse van de ingebrachte informatie.

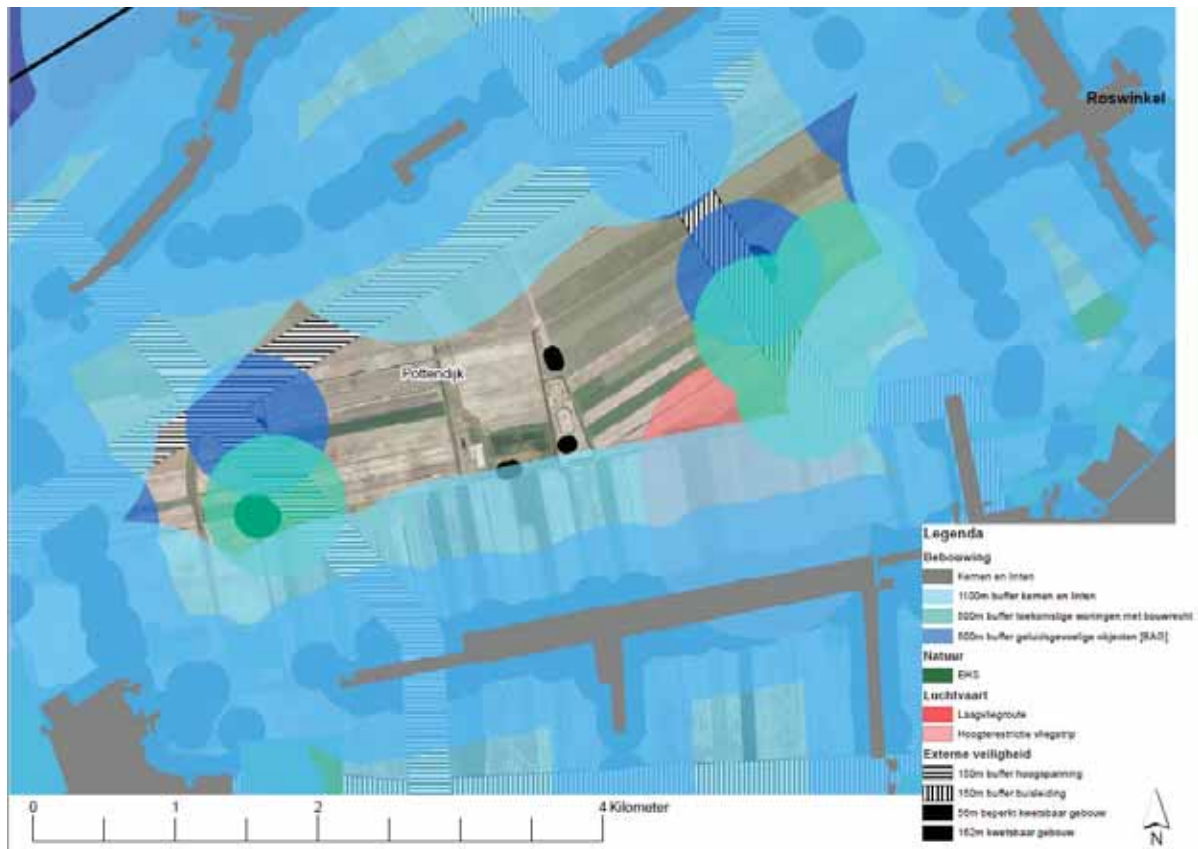
Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Zoekgebied Pottendijk

2. Algemeen

Zoekgebied Pottendijk, bron: Inventarisatiekaart

Pottendijk is van de zoekgebieden in het regieplan windenergie Emmen het grootste gebied. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 tot 32 turbines worden geplaatst.¹ Het regieplan geeft als minimale ontwerpgave 17 windturbines voor het gebied. Er zijn binnen het zoekgebied ten opzichte van de andere zoekgebieden relatief veel verschillende opstellingen mogelijk zowel qua aantal als qua ontwerp. Er zijn voor Pottendijk daarom drie ontwerpateliers georganiseerd.

De in paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	9 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	2 maart 2015

¹ Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

- 3^e Ontwerpatelier 18 maart 2015
- Gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

Daarnaast zijn er vijf reacties per e-mail binnengekomen van omwonenden en groepen bewoners specifiek gericht op zoekgebied Pottendijk.

3. Korte beschrijving ontwerpateliers:

1^e Ontwerpatelier

Impressie

Het eerste ontwerpatelier voor Pottendijk werd gecombineerd gehouden voor de zoekgebieden Pottendijk, Groenedijk en De Vennen. Ongeveer 100 bewoners uit de drie gebieden deden mee aan het ontwerpatelier. 80 hiervan waren omwonenden van Pottendijk. Vragen werden gesteld over nut en noodzaak van windenergie, de opdracht van platform Windkracht 3, de opgave van de gemeente om 95,5 MW aan windenergie mogelijk te maken. Maar ook hoe het zoekgebied tot stand is gekomen en discussie over de juistheid van de belemmeringenkaart en de contouren van het zoekgebied o.a. ten aanzien van het criterium lintbebouwing en hoe om te gaan met woningen die niet binnen een lint vallen.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Ook hebben bewoners meer kennis vergaard over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebouwing?

Het criterium insluiting is een belangrijk thema voor dit gebied. Vandaar de keuze om een gezamenlijk ontwerpatelier in te richten met De Vennen en Groenedijk. Er is ingegaan op de betekenis van insluiting en wat bewoners daarvan vinden? Wat kom je dan tegen? Wat kan niet en waarom niet? Aan de hand van een aantal van deze ontwerpen die in het 3d-model zijn geplaatst, konden bewoners zien wat de turbines 'doen' in het gebied en welke samenhang en visuele impact dit heeft met plaatsing van turbines in de andere –omliggende- gebieden.

Gedragcode-ateliers

Impressie

Bij de gedragscode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragscode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofiteren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragscode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van

vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Geluids-reducerende</u> maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachtenafhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

60 bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier. Na de introductie van het programma is door platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven inventarisatiekaart². Voor Pottendijk betekende dit dat een aantal belemmeringen zijn toegevoegd / vergroot zoals de vliegstrip, een grotere buffer voor de hoogspanningsleiding en de toevoeging van 500m buffer om een toekomstige (bedrijfs)woning. Er waren vragen over de inventarisatiekaart en de bijbehorende belemmeringen zoals het afstandscriterium van circa 1100m, de toepassing van de beleidsnota Bouwen in de linten etc. Maar ook vragen over het gemeentelijke proces. Hoe zorgen we ervoor dat 'ons geluid, het geluid van bewoners' bij de politiek terecht komt. En hoe zorgen we ervoor dat hier naar geluisterd worden.

² De inventarisatiekaart verving de belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn door de gemeente belemmeringen op onderdelen aangepast in de inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is door platform Windkracht 3 ook gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genomen. De deelnemers zijn gevraagd mogelijke opstellingen te bekijken en op – en aanmerkingen te geven op een verschillend aantal turbines (12, 15, 18 en 26).

Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen besproken. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de verschillende opstellingen in het gebied. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces er ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan **alle** wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Belangrijk is daarop als omwonenden voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

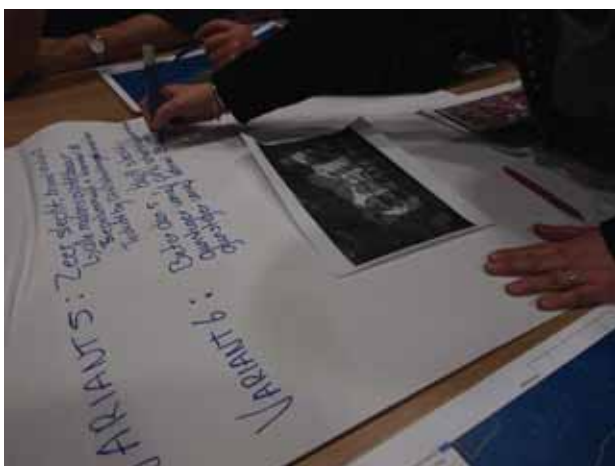
3e Ontwerpatelier

Impressie

Vanwege de omvang van het gebied Pottendijk en het relatief grote aantal mogelijkheden, is een derde ontwerpatelier georganiseerd. Hier waren 35 omwonenden aanwezig. Er waren vragen over en reacties op het op te leveren eindproduct door platform Windkracht 3. Ook was er ruimte voor tegengeluiden (o.a. kenbaar gemaakt door aanwezigheid van een spandoek 'Pottendijk Windmolenvrij').

Opzet van de avond

Bewoners hebben de verschillende opstelling-opties verder uitgediept en oefeningen gedaan met het plaatsen van 7, 12, 17 en 22 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de impact is van turbines aan de Pottendijk aan de hand van verschillende opstellingen met een 3D-model.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

In totaal zijn er vijf e-mails gestuurd aan platform Windkracht 3 die specifiek gericht waren op zoekgebied Pottendijk. Dit betrof vijf verschillende afzenders, waaronder twee groepen van omwonenden. De e-mails / brieven bevatten puntsgewijs de volgende overwegingen:

Algemene bezwaren windenergie:

- Zuid-Oost Drenthe en met name de gemeente Emmen is de minst geschikte locatie voor windmolens. Dit gebied heeft de laagste windsnelheden van Drenthe op een hoogte van 100m (bijlage Windkaart van Nederland).
- Ook bestaan er grote zorgen over de mogelijke invloed van de windmolens op de gezondheid van de omwonenden, zowel fysiek als psychisch. Vraag om onderzoek naar risico's en gevolgen.

Bezwaren zoekgebied Pottendijk:

- In Pottendijk zijn er al veel projecten en activiteiten die geluid produceren en geluidshinder opleveren:
 - Kartbaan
 - Crossbaan (intensief gebruik)
 - Schietsportcentrum (hele week activiteit, in het weekend vanaf 9u 's morgens)
 - Test-centrum (Test Track Thedinga)
 - Hoogspanningsmasten / leidingen, bij mistig weer en harde wind geluidshinder.
 - Provinciale weg N391, welke nu wordt omgebouwd naar een autoweg, waarbij de snelheid wordt verhoogd. Dit brengt zeer veel geluidshinder met zich mee en zal in de toekomst alleen maar toenemen.
- De mensen die in dit buitengebied wonen, hebben er bewust voor gekozen om buiten te wonen. Dit om diverse redenen; stilte, rust, wijds uitzicht, ruimte.
- Mensen die buiten wonen, leven ook graag buiten. Men is graag buiten, in de tuin of in de buurt, om van de genoemde eigenschappen te genieten en dit gaat niet samen met een windmolenpark 'voor de deur'. Het isoleren van woningen tegen geluid heeft daarom ook geen invloed op het genot van het 'buitenleven'.
- Meestal komt de wind uit zuid-westelijke richting, dit betekent dat de wind t.o.v. Nieuwe Schuttingkanaal vanaf het eventuele toekomstige windmolenpark waait. Dit zal resulteren in een continue geluidshinder. Zeker wanneer de huidige natuurlijke geluidswal (productiebos) wegvalt, over een jaar.
- Masten zullen voor horizonvervuiling zorgen, en er is al horizonvervuiling door het hoogspanningsnet dat al een zeer beeldbepalend 'obstakel' is in het gebied.

Rekening houden met:

- Op de belemmering kaart ontbreekt een vliegstrip.
- Naast geluid, slagschaduw, effecten op natuur en landschap moet ook rekening gehouden worden met de reflectie van de zon op bewegende wieken, hinderlijk voor omwonenden maar ook voor passerend verkeer (bijv. op de N391).
- Verkoopbaarheid woningen lastig. Gezien werkloosheid en de leefbaarheid in de regio is dit al moeilijk. Vraag naar onafhankelijk onderzoek naar de invloed van windmolenpark op de waarde en verkoopbaarheid van omliggende woningen.

Linten en afstand tot omwonenden:

- De woningen aan de Nieuwe Schuttingkanaal, Verbindingskanaal en Siepelveenwijk behoren wel tot de lintbebouwing van Nieuw-Weerdinge en de afstand van 1100m dient ook hier te gelden.

Reactie op ontwerpatelier 2, scenario 6: clustering rondom het geluidscentrum

- Emmer Erfscheidenveen is zwaar belast wat betreft geluidsoverlast door het geluidssportcentrum. Het geluidssportcentrum ligt recht tegenover de dorpskern van Emmer Erfscheidenveen. Daar zijn 2 lintbebouwingen, Kanaal A en B maar ook 2 nieuwbouwwijken. Cluster je daar de windmolens dan hebben relatief veel mensen daar overlast van, ook al zit dat misschien op 1500 meter of 2 kilometer. Op de kaarten van het gebied was dat gisteren niet goed te zien. Uiteraard hebben de woningen op het Siepelveen in Nieuw-Weerdinge en het Schuttingkanaal in Emmer-Compasuum meer last van de windmolens als ze in twee clusters verspreid zijn, in het oosten en westen van het gebied. Maar dit zijn veel minder woningen die overlast hebben dan die vlakbij de dorpskern van Emmer Erfscheidenveen.

Proces:

- Gevoel is dat het een gelopen koers is. Er zijn uiteraard nog mogelijkheden voor inspraak maar dit is een situatie van 'geef het volk brood en spelen'.

Compensatie

- Van belang is een goede compensatieregeling.

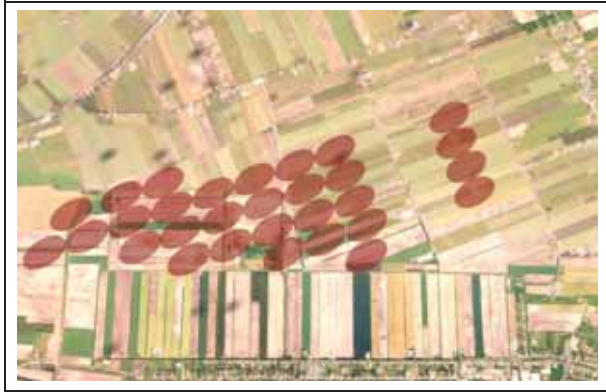
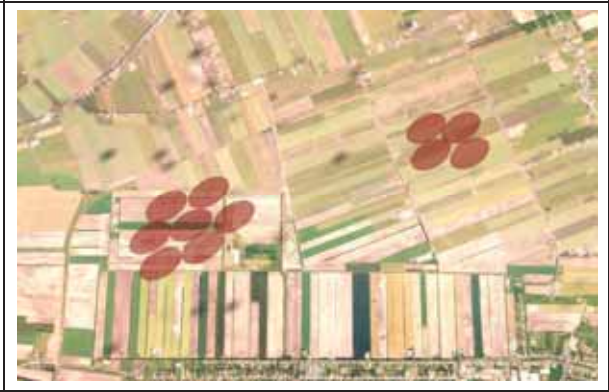

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Puntsgewijs reacties eerste ontwerpatelier Pottendijk

Door bewoners zijn o.a. de volgende mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model.³⁴ Een greep uit de besproken ontwerpen:

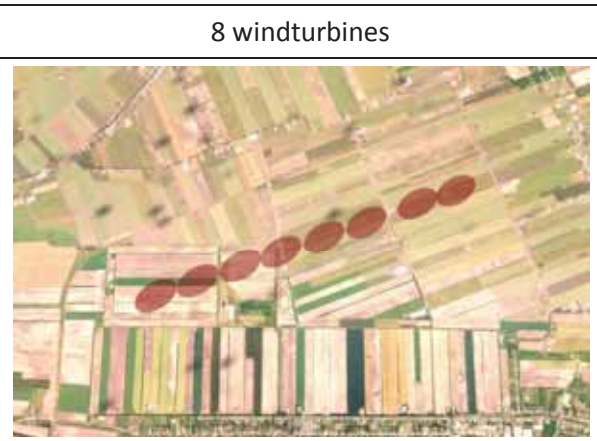
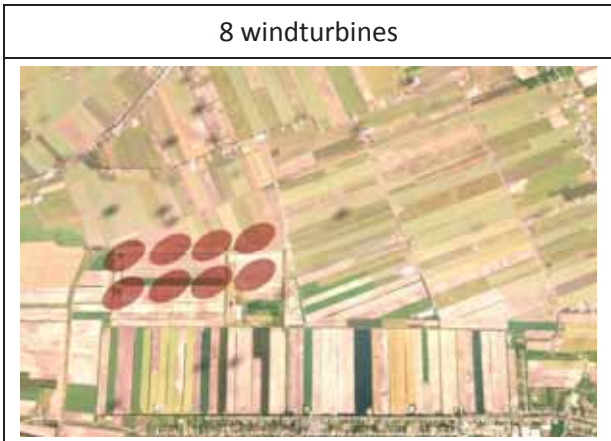
³ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen; ook onrealistische opstellingen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Het was binnen de gegeven tijd niet werkbaar en nodig om deze opstellingen allemaal weer te geven en verder uit te werken. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

⁴ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

30 molens	11 molens
	
 <p data-bbox="204 981 671 1010">Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg</p>	
 <p data-bbox="204 1370 751 1400">Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48</p>	
 <p data-bbox="204 1720 831 1749">Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13</p>	

Zicht vanaf Kanaal B thv kruising Middenweg

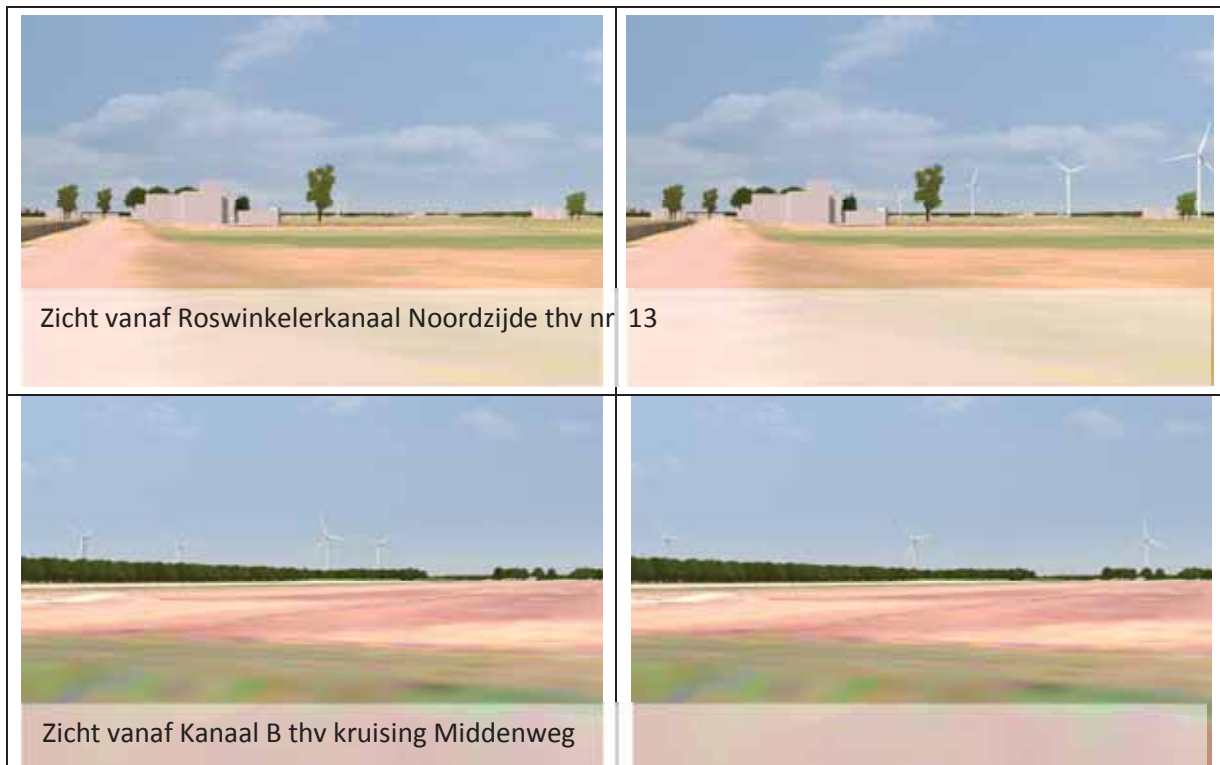

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Naar aanleiding van het intekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden:

Algemeen

- Houd rekening met het zicht tot in Duitsland. Dus neem Duitse parken mee in de afweging. Molens in Pottendijk en in De Vennen tellen visueel op bij de bestaande Duitse
- Groen kan bufferend / 'omsluitend' werken.
- Windmolens zonder toplicht.
- Emmererf en Roswinkel niet insluiten.
- Bundelen met de Duitse parken. 5 in De Vennen en 10 in Zwartenbergerweg.
- Max invulling N34 en Noordersloot.
- Niet gebieden insluiten, waar dan ook, Roswinkel, Emmererf, Emmer-Compascuum, Nieuw-Weerdinge.
- Lijn geeft rustiger beeld.
- Kleinschalige parken – spreiding.
- Twee rijen max.
- In de Vennen en Groenedijk molens alleen als er dan in Pottendijk niets komt ivm insluiting en vice versa.
- Waarom niet langs de A37 tussen Klazienaveen en Hoogeveen.
- Liever op de landsgrens.
- Zover mogelijk van de huizen af.
- Het mondgebied is een kwetsbaar gebied. De linten en kleine kernen in de Monden zijn kwetsbaar. Daarom moet een zo groot mogelijke afstand worden gehouden tot deze gebieden.

Specifiek voor Pottendijk

- Pottendijk is eigenlijk te open, te weids. Molens zijn hierdoor van zeer grote afstand te zien en te horen.
- Als je het doet, doe het dan goed en geconcentreerd in Pottendijk. Niet overal een klein beetje dan heb je over een paar jaar weer discussie en komt er overal weer een beetje bij. Liever één keer goed doen en dan klaar zijn.
- Molens in Pottendijk kunnen misschien ook bijdragen aan het beperken van bestaande overlast (geluid/ontsluiting).
- Geen molens.
- Spreiding geeft meer rust.
- In lijnopstelling (want rustig beeld) versus een zo groot mogelijke afstand tot omwonenden, maar dan wel een 'onrustige' lijn accepteren.
- Kies voor Pottendijk, vrijwaar de rest.
- Als je er 20 in Pottendijk zet staan ze op 500 meter van Siepelveen.
- 20 in Pottendijk – kanaal B boomsingel.
- Let op! Productiebossen in Pottendijk. Deze worden binnenkort gekapt.
- Denk aan stapeling van geluid.
- Aan Nieuwe Schuttinglaan staan 4 woningen.
- Twee bosbuffers / boswallen langs lawaaisportcentrum.
- Linksonder in Pottendijk plaatsen daar hebben minste mensen er last van.
- Zo min mogelijk in Pottendijk vanwege bestaand geluid, lintbebouwing, elektriciteitsdraden, geluid van de weg, vliegroute Heliholland.

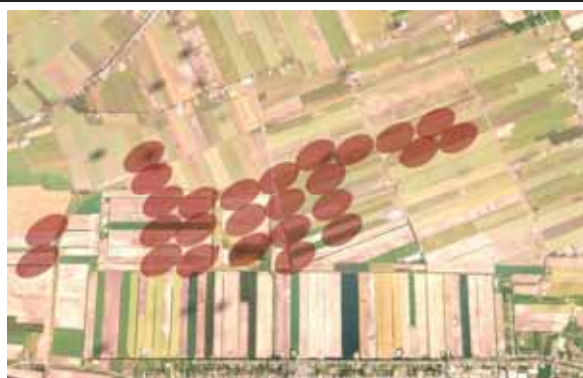
Opstellingen en puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier Pottendijk:

Op basis van de inventarisatiekaart zijn onderstaande opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3D-model verkend. Bij een aantal opstellingen zijn de turbines – mede vanwege de beperkte zoekruimte – tot aan de grenzen van het zoekgebied geplaatst.

Naast 3 MW turbines zijn er ook 4 MW opstellingen onder de loep genomen, waarbij uitgegaan is van 'zelfde opbrengst, maar minder aantal turbines'.

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn met daaronder de ingebrachte opmerkingen door bewoners.

Scenario 1: 26 windturbines van 3MW geen ordening,

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

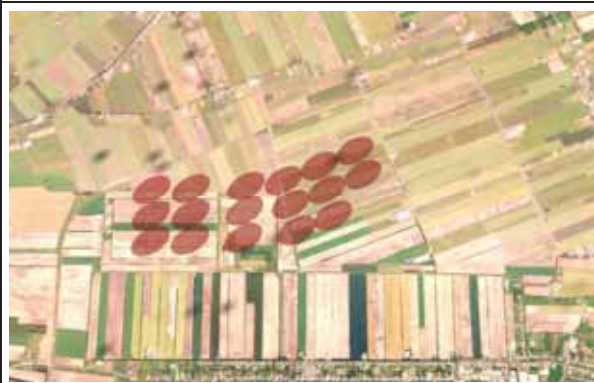

Zicht vanaf Kanaal B thv kruising Middenweg

Opmerkingen:

- Veel te veel.
- Veel te druk.
- Veel slagschaduw.
- Veel overlast (geluid/zicht).
- Natuurbelemmering.
- Niet alles op gebied Pottendijk.
- Gezamenlijk/gemeentelijk de last dragen.
- Voordeel: veel opbrengst dus veel compensatie mogelijk en rest van Emmen is ontlast.
- Vraag: wat is de opbrengst bij deze variant?
- Nadeel: veel mensen/woningen hebben last.
- Te massaal/indrukwekkend.
- Beeld is dramatisch.
- (gedragscode) Vraag: Meer compensatie? Waar ligt de grens? Tot 2km?
- (gedragscode) Vraag: Is de compensatie wel meetbaar? Werkgelegenheid? Waardeverlaging woningen
- (gedragscode) Vraag: is er dan wel coöperatie mogelijk bij zoveel molens?
- Dit scenario is alleen gunstig voor andere gebieden.
- Veel te veel, te uitgestrekt.
- Alle kanten die je opkijkt molens.
- Teveel geluid en ook trillingen.
- Te gek voor woorden.
- Geen optie, te veel molens.
- Te weinig rekening gehouden met individuele woningen aan Nieuw Schuttingkanaal.
- Wij kunnen de windmolens niet tegenhouden maar wordt er wel voldoende met ons rekening gehouden?
- Zeer slecht (allerslechtste) teveel molens, onaanvaardbaar vanuit alle richtingen.

Scenario 2: 17 windturbines van 3MW
zoveel mogelijk geordend,

Opmerkingen:

- Lijnopstelling is rustiger dan dit.
- Rechte lijnen zijn beter.
- Denk aan rustig gezichtsbeeld.
- Enkele lijn is nog beter.
- Altijd afstand 500 m tot woning.
- Gelijkmatig verdeeld.
- Achter Pottendijk (gerekend van Emmer-Compascuum) ver weg van Siepelveen.
- Veel te veel, te uitgestrekt.
- Alle kanten die je opkijkt molens.
- Teveel geluid en ook trillingen.
- Te veel te druk.
- Zeer slecht.
- Gunstiger vanaf Oude Schuttingkanaal.

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

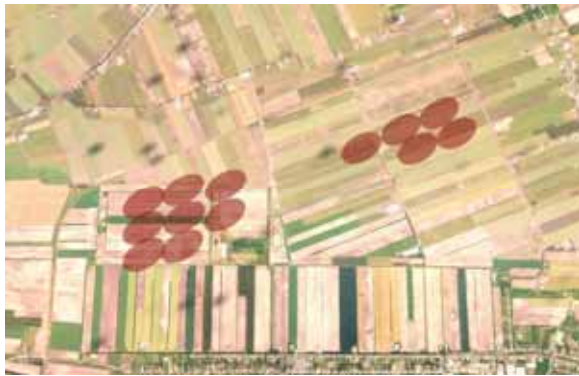

Zicht vanaf Kanaal B thv kruising Middenweg

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv
nr 13

Scenario 3: 2 clusters geordend 8 + 5 windturbines (oost en west verdeling) van 3MW

Opmerkingen:

- Druk beeld.
- Wel beter geordend dan zwerm.
- Er ontstaat/blijft een open gebied.
- Teveel bij huizen aan Schuttingkanaal (oostelijk).
- Rij is rustiger.
- Enige optie voor ons: groep molens aan de westkant, richting rondweg, andere groep molens (oostelijk) niet, Anders vanaf Siepelveen zicht op 2 groepen molens, dus vanaf 2 kanten geluid en dan geluidsport in het midden.
- Vanaf Verbindingskanaal en vanaf Nieuwe Schuttingkanaal, vanuit woonkamer zicht. Bederft leefgenot.
- Ingesloten qua zicht vanaf Nieuw Schuttingkanaal.
- Geluidinsluiting vanaf 3 kanten.
- Kort op Roswinkel.
- Veel woningen ingesloten.
- Variant 3 verschilt weinig met variant 4. Opstellingsvorm is niet belangrijk.
- Alleen westvariant.
- Zeer ongunstig voor O+N Schuttingkanaal.
- Ongunstig voor Kanaal B (tot Middenweg).

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

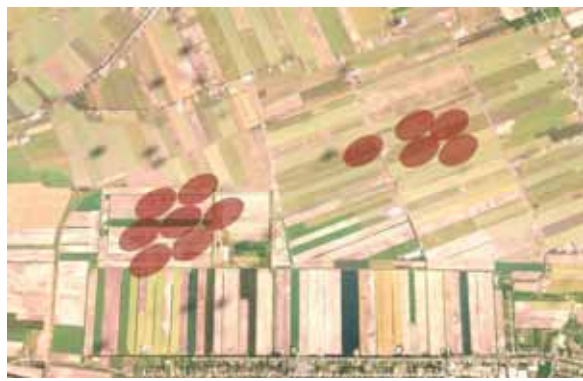

Zicht vanaf Siepelveenvijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

Scenario 4: 2 clusters zwerm 7 + 5 windturbines (oost en west verdeling) van 3MW

Opmerkingen:

- Zover mogelijk van de huizen.
- Lijkt druk.
- Geen optie.
- Er ontstaat / blijft een open gebied.
- Teveel bij huizen aan Schuttingkanaal (oostelijk).
- Rij is rustiger.
- Enige optie voor ons: groep molens aan de westkant, richting rondweg, andere groep molens (oostelijk) niet, Anders vanaf Siepelveen zicht op 2 groepen molens, dus vanaf 2 kanten geluid en dan geluidsport in het midden.
- Vanaf Verbindingskanaal en vanaf Nieuwe Schuttingkanaal, vanuit woonkamer zicht. Bederft leefgenot.
- Ingesloten qua zicht vanaf Nieuw Schuttingkanaal.
- Geluidinsluiting vanaf 3 kanten.
- Kort op Roswinkel.
- Alleen westvariant.
- Zeer ongunstig voor O+N Schuttingkanaal.
- Zwerm is onrustig.

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

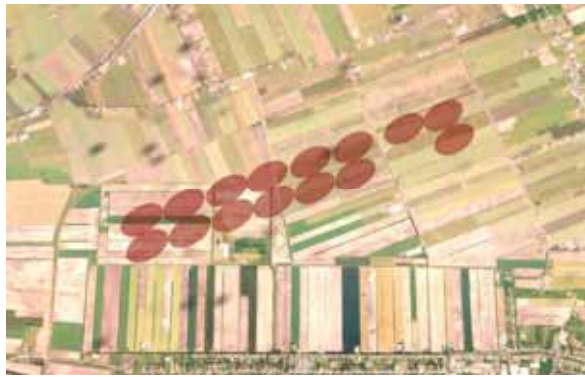

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

Scenario 5: Dubbele lijn, 15 windturbines van 3MW

Opmerkingen:

- Meest rustige beeld..
- 15 is max. liefst minder.
- Vanuit andere positie weer molens dicht op elkaar.
- Lijn is juist onrustiger. Zwerm is vanuit alle posities hetzelfde en daardoor rustiger.
- Hele gebied zit nu vol. Liever geclusterd.
- Versterkt natuurlijke lijnen in gebied.
- Veel te veel, te uitgestrekt.
- Alle kanten die je op kijkt zie je molens.
- Teveel geluid en ook trillingen.
- Voor alle omwonenden meeste last.
- Te langgerekt en teveel woningen hebben er last van.
- Nieuw Schuttingkanaal ingesloten.
- Zeer slecht. Teveel molens.
- Alle molens zijn zichtbaar vanaf Siepelveenwijk + Kanaal B.
- Te dicht bij O+N Schuttingkanalen.

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

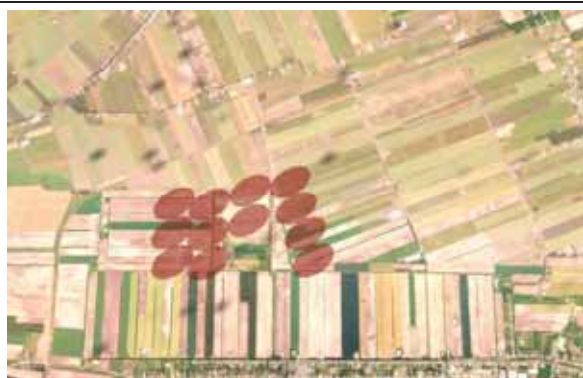

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

Scenario 6: Cluster rond geluidsportcentrum, 12 windturbines van 3MW

Opmerkingen:

- Lijkt een rustige opstelling.
- Wel alert zijn op geluidsophoping.
- Denk aan slagschaduw (ook ivm zonnepanelen bij huizen).
- Concentratievoordeel, minder woningen last.
- Geluidsconcentratie groot nadeel.
- Concentratie van geluid.
- Vanuit Siepelveen kijk je op alle molens.
- Zicht + geluid, de minst slechte optie, vanuit NO.
- Vanuit Kanaal B (midden) mindere optie.
- Te groot cluster.
- Van alle kwaden, de minst slechte optie omdat geen woningen worden ingesloten en clustering van lawaai, lawaaisportcentrum heeft al een grote hinder cirkel.
- Variant 6 omdat er dan zo min mogelijk mensen last van hebben.
- Beter dan variant 5, maar blijft slecht. Gunstiger vanaf Schuttingkanalen, gunstiger vanaf Kanaal B.
- Versterkt geluid van Pottendijk vanuit lawaaisportcentrum.
- Vanaf O+N Schuttingkanaal de beste variant.

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

Zicht vanaf Siepelveenvijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Kanaal B thv kruising Middenweg

Algemene opmerkingen:

- Voor het hele gebied het liefst zo weinig mogelijk.
- N391 is ontsluitingsweg, is entree , is visitekaartje daarom hier geen molens.
- Pottendijk is te open.
- Molens gaan niet op in het landschap.
- Molens plaatsen in gebied waar weinig mensen wonen en weinig toeristen langsrijden.
- Groenedijk, gaat meer op in het groen.
- Zwartembergerweg is toeristisch niet aantrekkelijk.
- Tuinbouwgebied is groen/kassen/essent central, gebied is op energie gericht.
- Vanaf Kanaal B zijn alle opstellingen slecht.
- Zeer gewenst groenhagen en geluidswallen (groen).
- Hoe minder molens hoe beter.

Puntsgewijs derde ontwerpatelier:

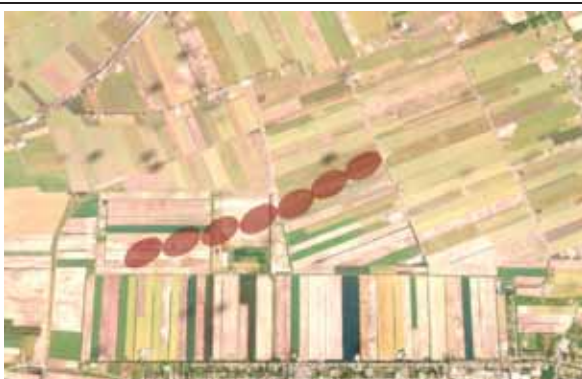
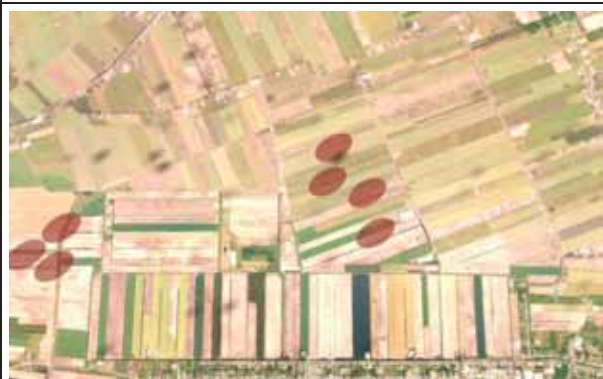
Door de bewoners is bij het derde ontwerpatelier nog extra ontwerp-informatie aangeleverd. De bewoners hebben opstellingen voor een windpark van 7, 12 ,17 en 22 windturbines ingetekend. Voor de verschillende windparken zijn de volgende overwegingen ingebracht:

Windpark van 7 windturbines:

- Zo ver mogelijk uit zicht en bij Pottendijk vandaan i.v.m. geluidsoverlast.
- Alleen westzijde lawaaisportcentrum om cumulatie van geluid te voorkomen.
- Zo ver mogelijk van de bewoning af.
- Ver weg bij bebouwing, minder geluidsoverlast door rekening te houden met windrichting.
- Plaats een wal, concentreren rondom herrie.
- Drie ontwerpen, vooral geclusterd.
- In het midden.
- Zover mogelijk vanaf de bewoning.
- Verder weg van west ivm slagschaduw.
- En meer bewoning.
- Niet rondom geluidsportcentrum.

Ingetekende opstellingen 7 windturbines:

7 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

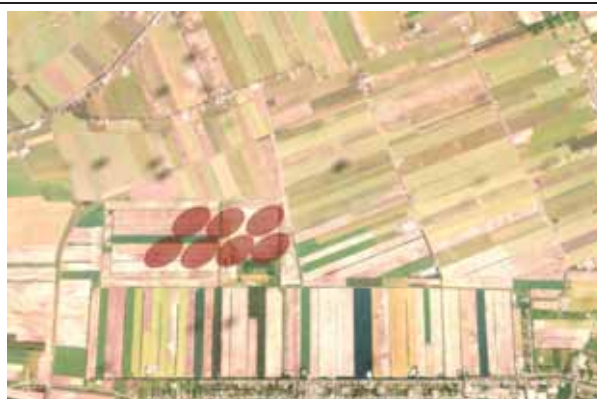
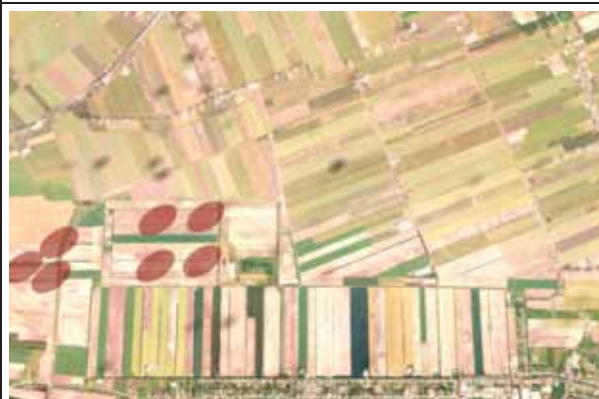
Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

7 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

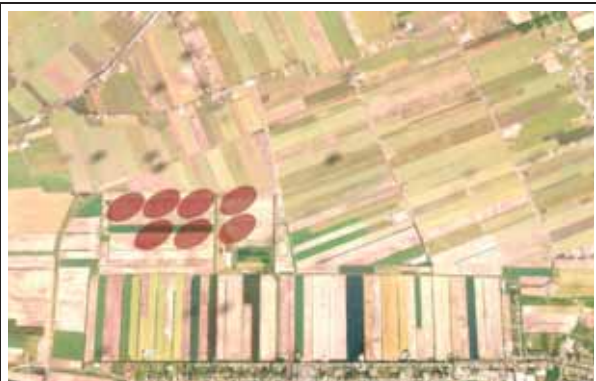
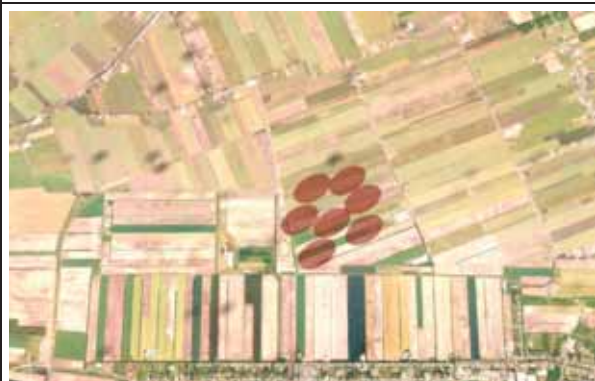
Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

7 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

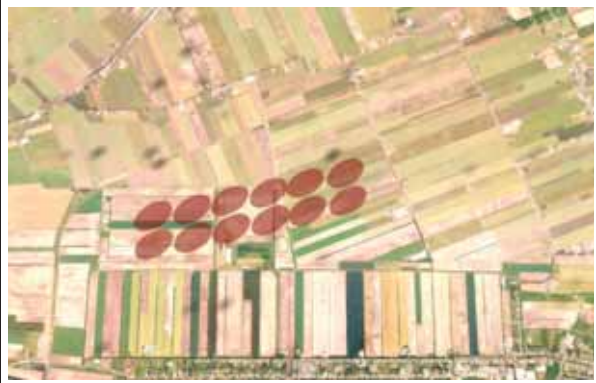
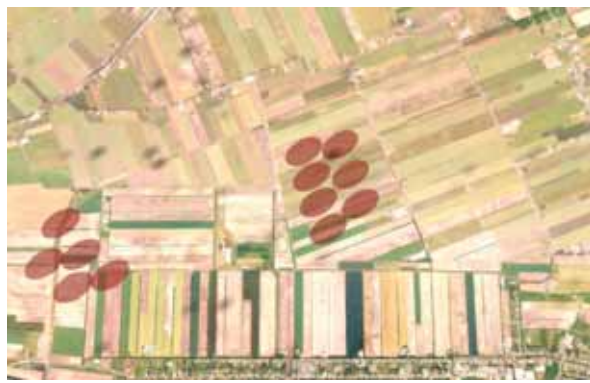

Windpark van 12 windturbines:

- Zover mogelijk van lawaaicentrum af.
- In lijn is grote horizonvervuiling.
- Rechte lijnen.
- Geordend geplaatst.
- Westzijde van lawaaicentrum.
- Rondom lawaaicentrum plaatsen.
- Lijnopstelling rustiger beeld.
- 12 is nog te behappen, liever 7.
- Langs de weg, weinig huizen.
- rest verdeeld zie 7x.
- Zo westelijk mogelijk.

Ingetekende opstellingen 12 windturbines:

12 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

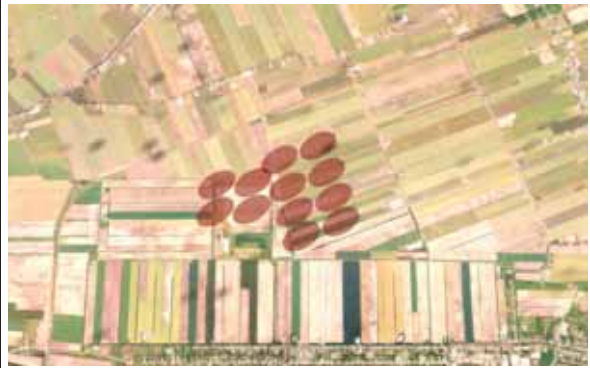
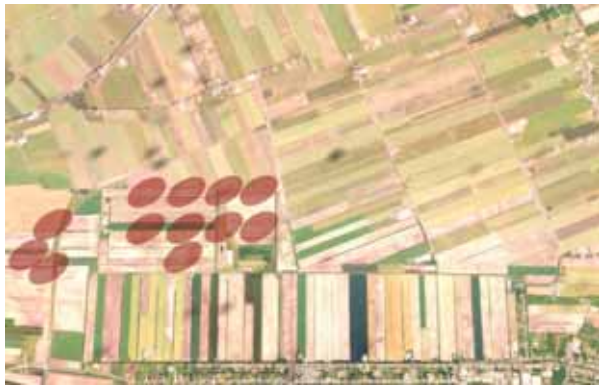
Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

12 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

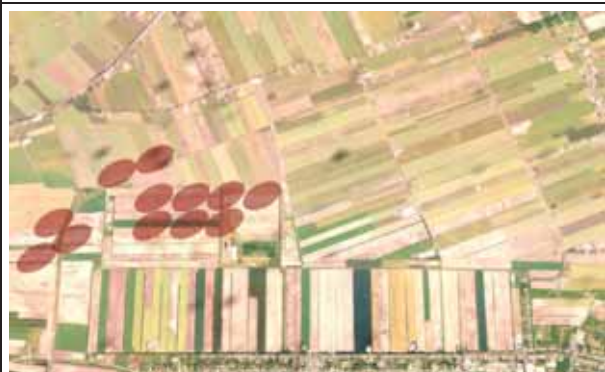
Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

12 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

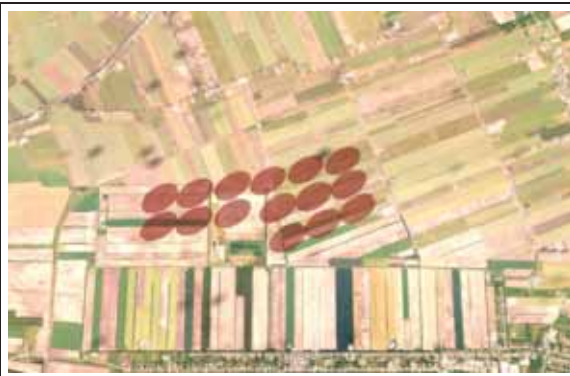
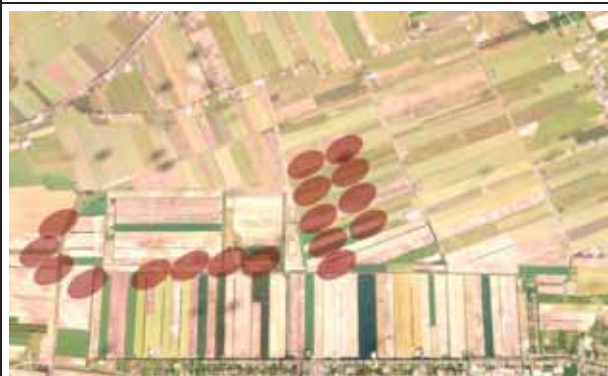
Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

Windpark van 17 windturbines:

- 17 molens is geen optie, we hebben een poging gedaan om ze in te tekenen.
- 17 molens is al teveel!!!
- Meer dan 12 volgens regels niet mogelijk!
- Geordend plaatsen (lijnopstelling).
- Dit is het maximale wat mogelijk is voor Pottendijk.
- 17 molens veel te veel!
- Meer verspreid over de gemeente, niet alleen Pottendijk!
- Niet te veel spreiden over de gemeente. De helft van de opgave (+/- 17) is genoeg voor Pottendijk.
- Te veel niet mooi in te passen.
- Gebied is bijna vol.
- Langs de weg.
Dwars op de windrichting 350m.
Dus dicht op elkaar 500m west/ oost.
- 1 bezwaar te veel geconcentreerd op oostelijk.
- Maar eigenlijk wel veel.....
- Als dit doorgaat dan niet in de Vennen en niet Groenedijk!!!!

Ingetekende opstellingen 17 windturbines:

17 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

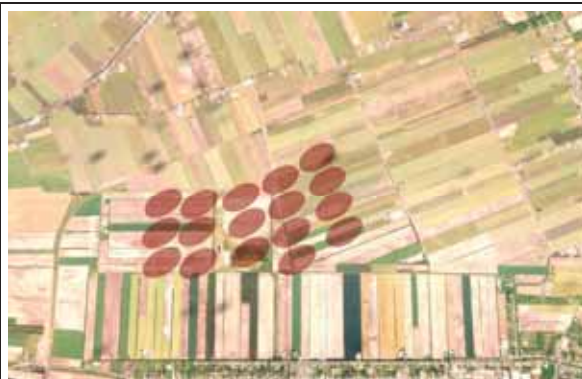
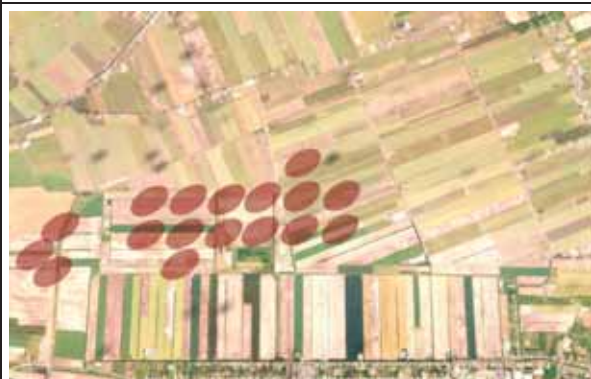
Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

17 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

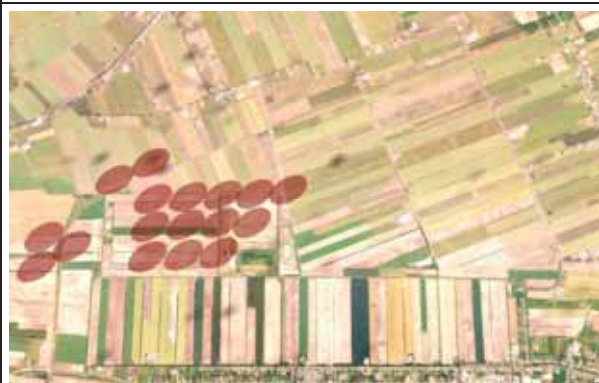
Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

17 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

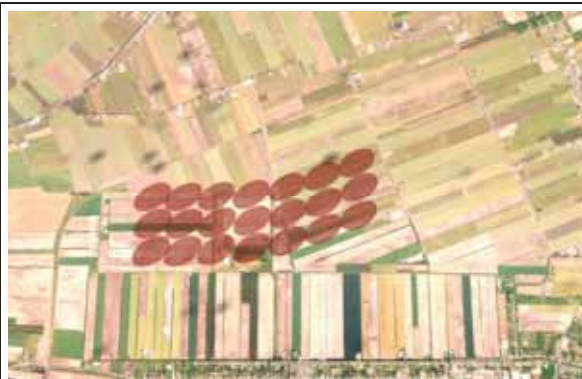
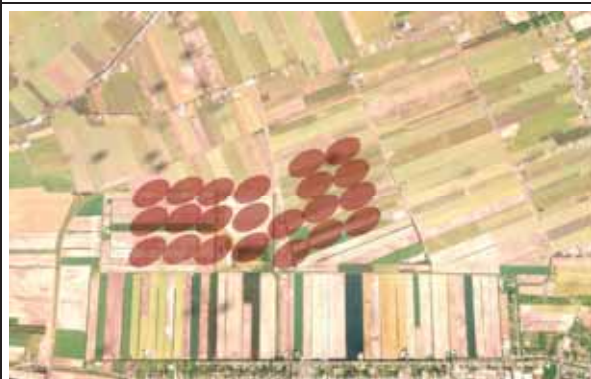
Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv
nr 13

Windpark van 22 windturbines:

- 22 windturbines is veel te veel!
- Deze opstelling is rampzalig, complete gebied chaos en horizon vervuiling. Een zee aan rode lampjes.
- Meer dan 12 volgens regels niet mogelijk!
- Geen 22 molens!
- Geen dumpplaats voor windmolens
- Zoveel mogelijk afstand tot bebouwing. Oude Schuttingkanaal en Siepelveen. Zoveel mogelijk afstand tot minilinten.
- Dan ook 2 bij Emmen.
- Belastend voor het gebied, ga voor spreiding.
- Geen optie (meerdere keren genoemd).
- Veel te vol en te veel druk op dit gebied.

Ingetekende opstellingen 22 windturbines:

22 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

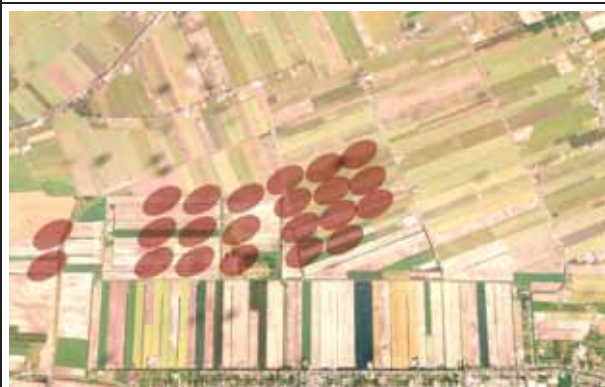
Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

22 windturbines

Zicht vanaf rotonde N391 - Emmerweg

Zicht vanaf Siepelveenwijk Zuidzijde thv nr 48

Zicht vanaf Roswinkelerkanaal Noordzijde thv nr 13

Algemene opmerkingen:

- Woningen op lint ook niet insluiten.
- 1 lijn is netter, geen knik.

Reacties op gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

Er zijn geen verdere reacties voor zoekgebied Pottendijk ingebracht tijdens de bijeenkomst op 12 mei.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangs-afspraken	"Mee-profigteren"
<ul style="list-style-type: none"> •Geluids-reducerende maatregelen •Beeld beïnvloedende maatregelen •Tijdelijke vergunning •Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> •Planschade •Inkomensschade •Vermindering woon- leef genot •Schadeafhandeling •Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> •Informatie & communicatie •Klachten-afhandeling •Geschillen-<u>beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> •Omwonenden-regeling •Dorps- of windcoöperatie •Gebiedsfonds •Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vindt men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

Minimalisering overlast

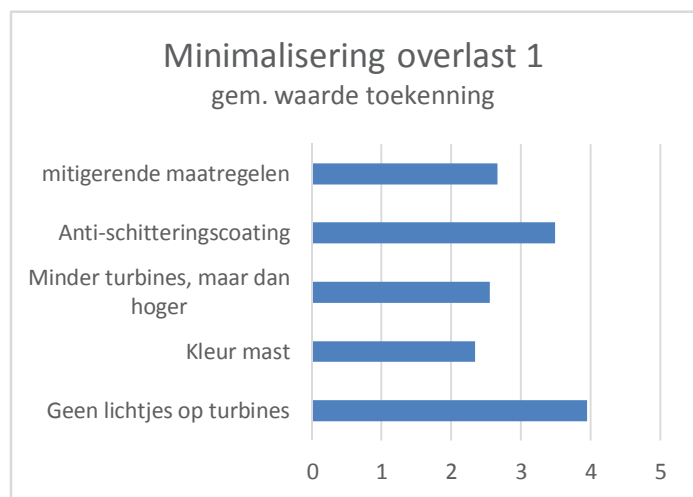
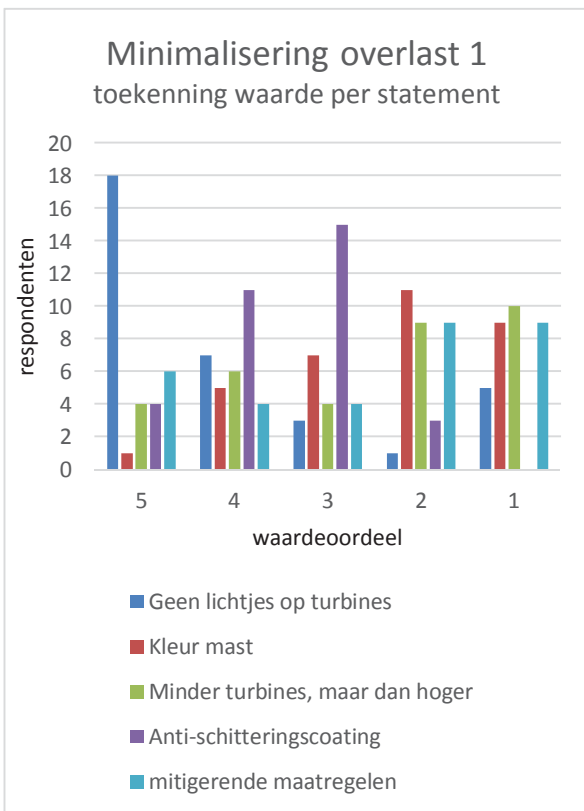
- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluidsreducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolens beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.

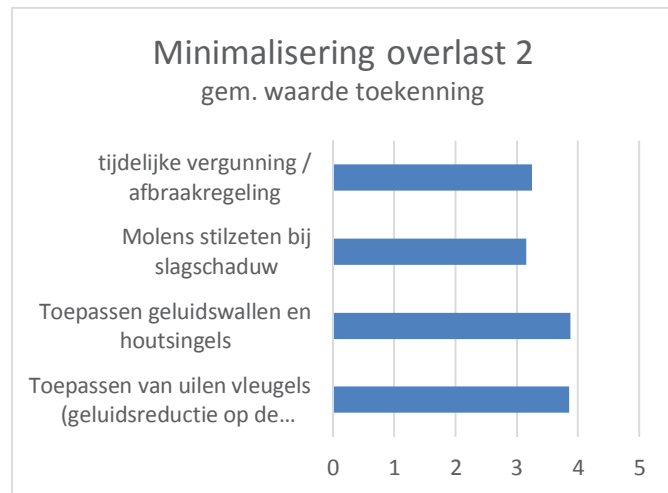
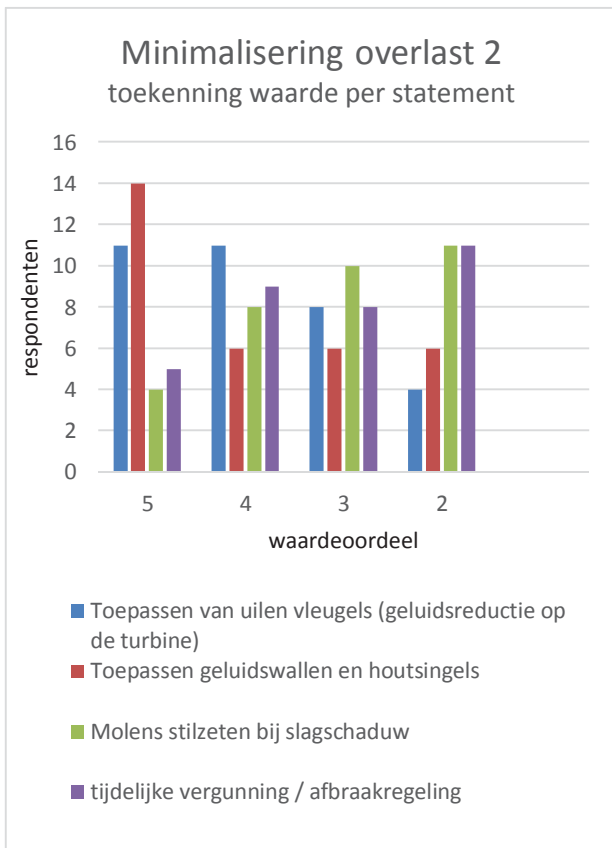
- Toepassen geluidsreducerende maatregelen zoals ‘uilenvleugels’ op de wieken.
- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groene singel).
- Afweging “vast toerental of variabel toerental”.
- Geluidsstapeling = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Omwonenden van Pottendijk hebben specifiek aangegeven belang te hechten aan de volgende type afspraken:

- Molens stilzetten, wanneer slagschaduw optreedt.
- Het voorkomen van meer geluidsoverlast en verminderen van het huidig geluidsoverlast.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

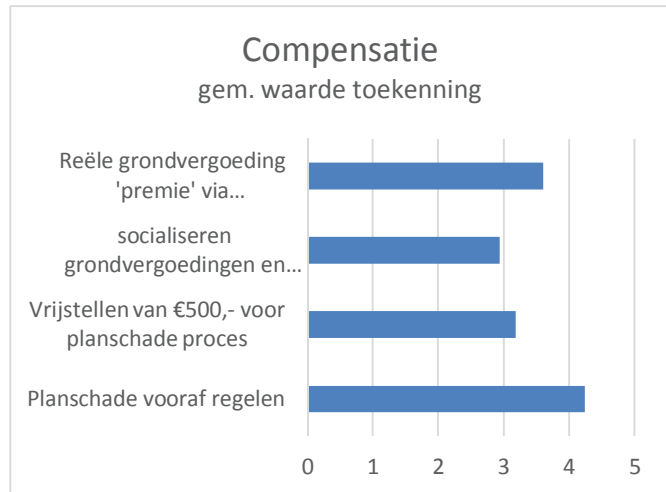
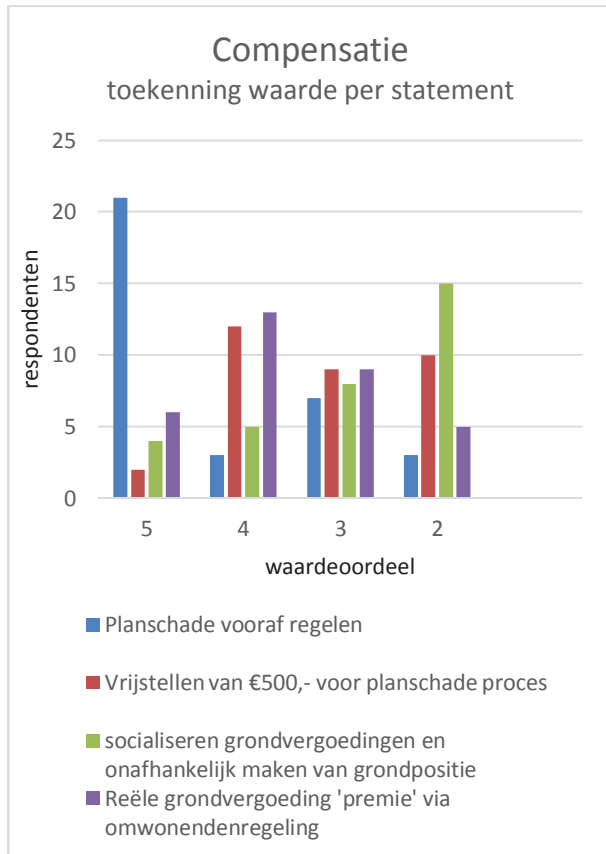
Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

Omwonenden van Pottendijk hebben specifiek aangegeven belang te hechten aan de volgende type afspraken:

- Eerste goede uitkoopregeling en dan de molens
- Omwonenden uitkopen

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Omgangsaafspraken

- Open en transparant proces.
- Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten.
- Klachten, vragen en vervolgacties zichtbaar maken op een website.
- Duidelijke procedure voor klachtafhandeling (o.a. behandeltermijn).
- Onafhankelijke geschillenbeslechting.
- Zorgen voor bindende omgangsaafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten.
- Beschikbaar maken van de volgende informatie: ontwikkeling, bouw, operatie (o.a. draaiuren, “stille modus”, onderhoud).
- Per gebied een bewonerscommissie.
- Regelmatig een enquête onder omwonenden laten uitvoeren.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot omgangsaafspraken voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

7. Samenvatting bevindingen

Pottendijk is van de zoekgebieden in het regieplan windenergie Emmen het grootste gebied. Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 tot 32 turbines worden geplaatst. Het regieplan geeft als minimale ontwerpopgave 17 windturbines voor het gebied. Er zijn binnen het zoekgebied ten opzichte van de andere zoekgebieden relatief veel verschillende opstellingen mogelijk zowel qua aantal en als qua ontwerp.

Tijdens de ontwerpdelers blijkt dat het mogelijk is om het zoekgebied in tweeën te knippen en turbines in het oosten of het westen te plaatsen. Plaatsing in oost en west levert voor solitaire woningen insluiting op, wat door omwonenden is aangegeven als niet wenselijk.

Daarnaast speelt de discussie concentratie versus spreiding van windparken over de gemeente Emmen in Pottendijk sterk. Inwoners van Pottendijk geven aan het niet eerlijk te vinden als alles of een groot deel in Pottendijk geplaatst zou worden. Voorkeur is geen windturbines in Pottendijk. Bij het intekenen werd duidelijk dat het acceptatieniveau tot een beperkt aantal windturbines gaat, hogere aantallen (17, 22 en 26) werden niet of nauwelijks ingetekend. Omwonenden hebben aangegeven een duidelijke wens te hebben een zo groot mogelijke afstand aan te houden tot woningen (linten maar ook solitaire woningen).

Overige opmerkingen ten aanzien van de opstellingen:

- Enkele lijn geeft rustig beeld.
- Zwerm versus dubbele lijn: een zwerm is altijd een zwerm ongeacht het standpunt van de kijker. Een dubbele lijn wordt vanaf diverse gezichtspunten niet als zodanig herkend.
- Niet meer dan twee rijen, anders wordt het té.
- Kies voor een zo groot mogelijke afstand tot omwonenden, accepteer een 'landschappelijk niet logische'-opstelling.

Er wordt gesteld dat wanneer er windturbines in De Vennen en Groenedijk komen Pottendijk niet moet worden gebruikt en andersom. Dit volgt uit de wens insluiting te voorkomen.

Met betrekking tot de hoogte worden tegengestelde geluiden gehoord. Enerzijds zouden windturbines niet te hoog mogen worden om zo verlichting op de windturbines te voorkomen en om de visuele impact te beperken. Anderzijds wordt gesteld dat wanneer bij een hoger aantal MW per windturbine er minder windturbines nodig zijn dat 'voordelen' kan hebben. Een aantal deelnemers vond dat de optie minder windturbines van 4 MW niet hoeft worden uitgesloten mits er minder windturbines komen. Er dient in een dergelijke situatie een duidelijk maximum aantal MW's te worden bepaald voor het gebied.

In Pottendijk is volgens omwonenden al relatief veel geluidhinder vanwege het lawaaisportcentrum, de heliport, de hoogspanningsleiding en de (toekomstige verbreding van de) provinciale weg. In relatie tot de windturbines wordt dit aspect op twee manieren naar voren gebracht. De bestaande geluidhinder mag niet toenemen door windturbines, dus plaats ze hier niet (of houd hier op zijn minst rekening mee) en indien ze komen moet er iets gebeuren aan de bestaande maar ook de toekomstige overlast. Bijvoorbeeld door investeringen in het verminderen van het bestaande geluid, door geluidswerende maatregelen zoals geluidswallen of overkapping van huidige geluidsbronnen.

Daarnaast speelt er het mogelijke gegeven dat de ‘natuurlijke camouflage’ (het productiebos) weg zal vallen. Ook is aangeraden rekening te houden met de overheersende windrichting (zuidwest), dit zal bij plaatsing van de windturbines invloed hebben op de omwonenden. Door omwonenden is aangekaart dat een aantal wijken zoals Siepelveen, Nieuw Schuttingkanaal en het Verbindingskanaal wel degelijk een woongebieden is. Tot deze woningen zou ook de afstand van 1100 meter moeten worden toegepast.

Gedragcode

Beperking van overlast ten behoeve van geluid en zicht spelen sterk. Maatregelen zoals uilenvleugels en antischitteringcoating zijn wenselijk. Daarnaast zou in Pottendijk geïnvesteerd moeten worden in vermindering van geluidsoverlast (ook van de bestaande geluidsbronnen). Ook het uitvoeren van een nulmeting is gewenst. Ondanks dat een deel van de omwonenden hogere windturbines acceptabel vindt (**mits** er minder worden geplaatst) geven omwonenden aan dat lichtjes op turbines, die in geval van hogere windturbines nodig zijn, niet wenselijk zijn.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden.

Ten aanzien van het “mee-profiteren” staat men voor financiële participatie via aandelen of obligaties op dit moment nog niet open. Korting op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist. In geval van een gebiedsfonds is een duidelijk kader nodig.

Omwonenden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatievoorziening.

Gebiedsproces Tuinbouwgebied Klazienaveen

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat Platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse van de ingebrachte informatie.

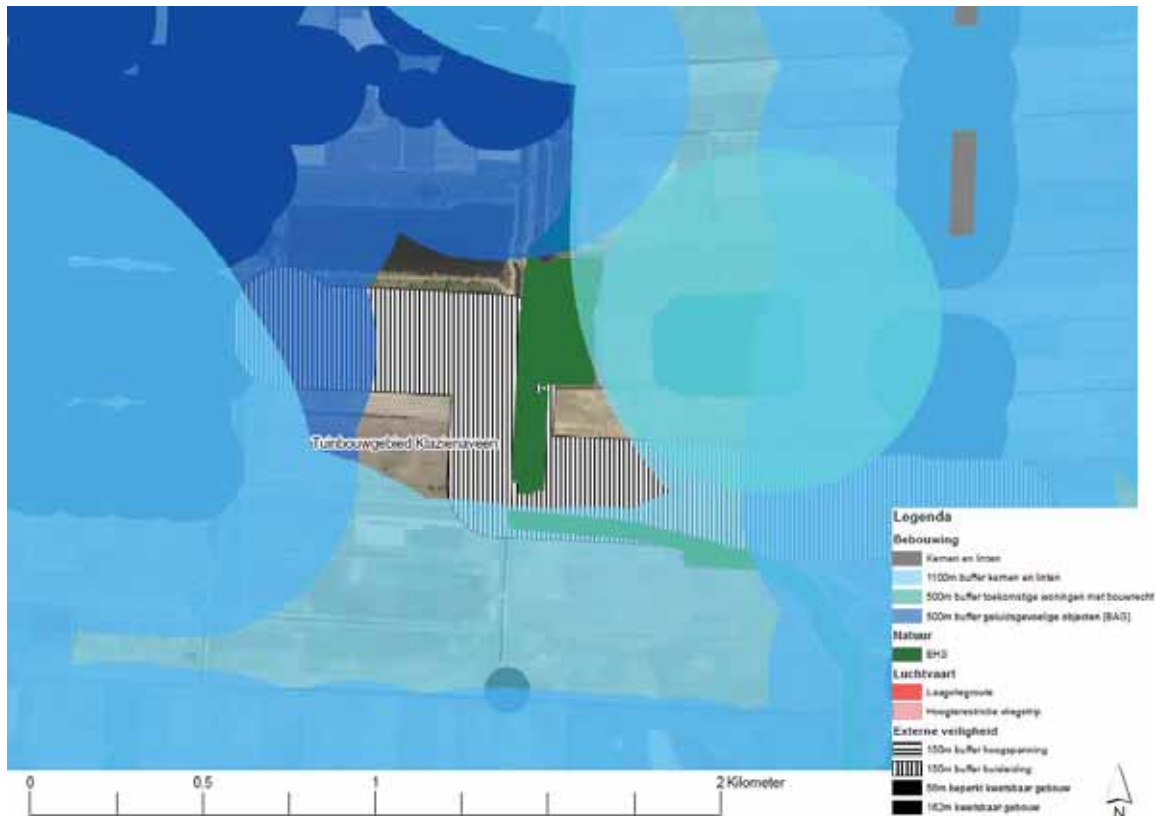
Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn, worden om deze reden niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen

2. Algemeen

Zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen, bron: Inventarisatiekaart

In het regieplan windenergie Emmen werd aanvankelijk uitgegaan van zeven zoekgebieden. Eind november heeft de gemeenteraad besloten het Tuinbouwgebied Klazienaveen toe te voegen als zoekgebied. Op grond van een technische raming kunnen in dit zoekgebied mogelijk 5 turbines worden geplaatst.¹

De in paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door Platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	11 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	6 maart 2015
▪ Gemeentebrede bijeenkomst	12 mei 2015

¹ Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de Inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

Er is één reactie per e-mail binnengekomen van omwonenden van het Tuinbouwgebied Klazienaveen.

3. Korte beschrijving ontwerpateliers:

1e Ontwerpatelier

Impressie

Het eerste ontwerpatelier voor het zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen werd gecombineerd gehouden voor Zwartembergerweg, Berkenrode en Tuinbouwgebied Klazienaveen. Ongeveer 40 bewoners uit de drie gebieden deden mee aan het ontwerpatelier. Ongeveer 15 hiervan waren omwonenden van Tuinbouwgebied Klazienaveen. Bewoners hadden vooral vragen over het (vervolg)proces van het regieplan en de opdracht van platform Windkracht 3.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Op deze wijze hebben bewoners kennis vergaard over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebossing? Bewoners kregen de mogelijkheid verschillende opstellingen in de gebieden te plaatsen. Een aantal van deze ontwerpen zijn vervolgens in het 3d-model geplaatst. Bewoners konden zien wat de turbines 'doen' in het gebied en nagaan wat de impact is van verschillende opstellingen.

Het criterium insluiting is een belangrijk thema in het regieplan. Vandaar de keuze om voor dit gebied een gezamenlijk ontwerpatelier in te richten met Berkenrode en Zwartembergerweg. Er is aan de hand van de verschillende opstellingen ingegaan op de betekenis van insluiting en wat bewoners daarvan vinden. Wat kom je dan tegen? Wat kan niet en waarom?

Gedragcode-ateliers

Impressie

Bij de gedragscode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragscode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofiteren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragscode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	“Mee-profiteren”
<ul style="list-style-type: none"> • Geluids-reducerende maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachten-afhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

8 bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier. Na de introductie van het programma is door Platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven Inventarisatiekaart². Voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen is het zoekgebied niet veel veranderd. Er waren vragen over de Inventarisatiekaart en de bijbehorende belemmeringen zoals het afstandscriterium van circa 1100m , de toepassing van de beleidsnota Bouwen in de linten etc.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genomen. Platform Windkracht 3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor turbines van 3MW. Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd mogelijke opstellingen op de kaart te zetten. Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen verzameld en besproken.

Tijdens het atelier werd duidelijk dat de technische plaatsingsruimte ‘krap’ is en daarmee

² De Inventarisatiekaart verving de Belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn door de gemeente belemmeringen op onderdelen aangepast in de Inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is door Platform Windkracht 3 ook gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

opstellingsmogelijkheden in dit gebied beperkt zijn. Voor dit gebied zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op 5 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is aan de hand van opstellingen in het gebied. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces en ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan alle wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt worden. Belangrijk is daarop als omwonenden voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

Er is één reactie per e-mail gestuurd aan platform Windkracht 3 specifiek gericht op het zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen.

De e-mail betrof het verzoek om het Verlengde Oosterdiep op te nemen bij de lintbebouwing vanaf de bebouwde kom van Barger-Compascuum tot en met huisnummer 111. Daarnaast de vraag of in de beleidsnotitie Bouwen in de Linten rekening is gehouden met de in het bestemmingsplan Rundedal aangewezen bouwkavels aan het Verlengde Oosterdiep. Volgens de afzender zou ook op deze (toekomstige) woningen de 1100m van toepassing moeten zijn. Deze reactie is doorgeleid naar de gemeente Emmen.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Puntsgewijs reacties eerste ontwerpatelier zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen:

Door bewoners zijn mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model.³

Naar aanleiding van het oefenen met het tekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden

- Rivier 'Runde' is EHS. Nooit aan beide kanten molens plaatsen.
 - Nooit hoger dan 150m.
 - Opstelling: zwerm -> blijft vanuit alle kanten gezien een zwerm. Lijnopstelling (dubbele) blijft geen lijn vanaf andere kant.
 - Invloed van slagschaduw.
 - Gemeente bevolking/ omwonenden steunen in procedures, bijvoorbeeld planschade, niet €500,-.
 - Garantie dat als er aan de taakstelling is voldaan, niet meer windturbines komen.
 - Voorkom 1 schaap over de dam effect.
 - Windmolens in het tuinbouwgebied 10x en dan in Pottendijk 20x. Molens 150m tiphoogte en 4MW, deze geven een rustiger beeld in het veld. Liever 200m hoog in plaats van 150m. Hoog zijn ze toch al. Vergoeding compensatie hoger, overlast minder, wieken draaien langzamer en hebben een hoger vermogen.
 - Houd rekening met het Rundedal.
 - Onderzoek infrastructuur A37.
 - Voorkom insluiting Emmer-Compascuum 4 kanten.
 - Winst (opbrengst €) bewoners – voorwaarde.
 - Hoogte turbine;, maximaal 150 meter om te voorkomen dat er licht op windmolens komt.
 - Afstand 1100m is vast!
 - Geen omsluiting van de woongebieden! Dus inclusief de nog te bouwen molens in Duitsland.
 - Gebieden met maximaal 5 molens: te weinig opbrengst met heel veel nadelen, oa last voor de bewoners. Conclusie: deze locaties laten vervallen!
 - Schade voor de Veenvaart door plaatsing van molens.
 - Woningen binnen 1100m van de molens een goede regeling treffen (uitkopen).
-
- Specifiek voor Tuinbouwgebied Klazienaveen
 - Tuinbouw, is al industriegebied.
 - Rekening houden met stukje 'natuurgebied' langs de Runde.
 - Geen windmolens aan tuinbouwgebied. Ook 1100m aanhouden, ook voor gewone woningen in tuinbouwgebied.
 - Klazienaveen beperkt gezien 500m.
 - Locatie Berkenrode en Tuinbouwgebied Klazienaveen liggen in of aan de Runde. Runde is een beekdal, nieuw aangelegd gebied/ natuur. Molens dus verbieden!

³ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen ook opstellingen die buiten de gemeentelijke kaders vielen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Vandaar dat deze opstellingen niet allemaal worden weer gegeven. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

- Het Veenpark ligt in de nabijheid van de locaties Tuinbouwgebied Klazienaveen en Berkenrode. Molens op deze locaties zullen veel schade aanrichten aan dit park. Zie onderzoek RECRON.

Opstellingen puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier Tuinbouwgebied Klazienaveen:

Op basis van de Inventarisatiekaart zijn de onderstaande opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3D-model verkend.⁴ Voor dit gebied waren de mogelijke varianties in opstelling beperkt door de grenzen van het zoekgebied.

Naast 3 MW turbines zijn er ook 4 MW opstellingen onder de loep genomen waarbij uitgegaan is van 'zelfde opbrengst maar minder aantal turbines'.

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn met daaronder de ingebrachte opmerkingen door bewoners.

⁴ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

Scenario 1: Zwerm, 5 windturbines van 3MW

Scenario 2: Cluster, 5 windturbines van 3MW

Zicht vanaf kruising Echtskanaal Noordzijde - Langestraat Klazienaveen

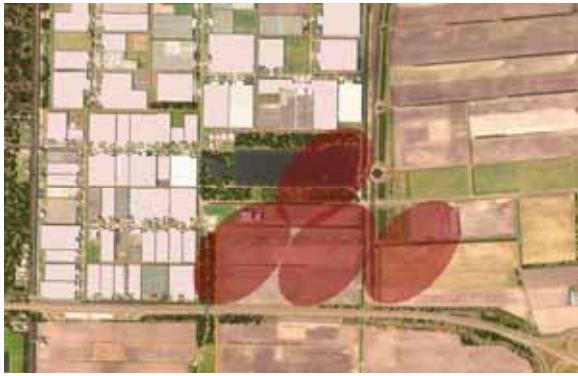
Zicht vanaf A37, ter hoogte van afslag Klazienaveen

Zicht vanaf rotonde N379 - Pitrus

Scenario 3: 4 windturbines van 4MW

Zicht vanaf kruising Echtenskanaal Noordzijde
- Langestraat Klazienaveen

Zicht vanaf A37, ter hoogte van afslag
Klazienaveen

Zicht vanaf rotonde N379 - Pitrus

Algemene opmerkingen ten aanzien van de scenario's:

- Te weinig ruimte.

Natuur, toerisme, landschappelijke waarden:

- Veenpark negatief (voor) recreatie.
- Veenvaart.
- Runde, EHS, verbinding naar Natura2000, niet aan beide zijden windmolens.
- Windmolens staan in natuurgebied, dicht bij EHS en vlakbij Natura2000. Om ze daar neer te zetten gaat het gebied naar de knoppen
- Trekvogels/vleermuizen.
- Het imago van Runde als historisch riviertje met beekdal wordt aangetast.
- Om ze te plaatsen aan de Runde moet het natuurgebied op de schop.
- Het gebied is een economische peiler voor toerisme en recreatie.
- Sportlandgoed Zwartemeer/Veenvaart/Veenpark/Runde/Bargerveen.
- Slecht voor imago gebied als recreatief en toerisme, Veenpark, Bargerveen, Sportlandgoed.
- Duitsers ervaren vanuit hun land dit grens gebied als zeer aantrekkelijk.
- Kleinschalige initiatieven voor recreatie en toerisme, B&B, camping, motorboot verhuur, trekroutes, wandelingen worden onaantrekkelijk. Zal hier nooit ontwikkelen, kansen gaan verloren.
- Afbreuk aan Veenvaart ontwikkeling, heeft miljoenen gekost. Ook de aan te leggen infrastructuur doet afbreuk aan het gebied.

Overlast

- Opgewekt vermogen niet noodzakelijk voor tuinbouwgebied i.v.m. met stroomproject WKK en initiatieven zonneakkers 2 * 5 MW.
- Risico voor werknemers glastuinbouw (gezondheid).
- Cumulatief geluid A37+windmolens.
- Lichtvervuiling (daardoor is eerder straatverlichting verwijderd).
- Afstand 1100 m ook voor Verlengde Oosterdiep westzijde i.v. ontwikkeling Runde, boomkwekerij en woningen.
- Waarom telt de lintbebouwing aan westzijde niet mee? Daardoor zou het eigenlijk niet mogen aan de oostzijde van de Runde.
- Gebied is te bewoond.
- Gezondheid als criterium en niet gebiedsontwikkeling.
- Waarom zijn bedrijfswoningen niet gewone woningen

Opstellingen

- 3 molens aan westzijde Runde en 2 aan oostzijde, is rommelig.
- De opstellingen zijn onrendabel, rommelig.
- 4MW variant stoort nog meer horizon. Wij zijn tijdens de presentatie geschrokken van de 4MW variant.

Reacties op gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

- Veenpark als belangrijke attractie toerisme, wordt nu niet genoemd. Veenpark heeft negatief gevolg, zie het rapport Recron.
- Rundegebied is als cultuurhistorisch gebied te weinig onderzocht. Zwartemeer → Runde → Klooster Ter Apel, is ongekend mooi verhaal. Hier heeft economie teveel over hand ten nadele van cultuurhistorie.
- Runde = Beekdal

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none">• <u>Geluids-reducerende</u> maatregelen• Beeld beïnvloedende maatregelen• Tijdelijke vergunning• Afbraakregeling	<ul style="list-style-type: none">• Planschade• Inkomensschade• Vermindering woon- leef genot• Schadeafhandeling• Bijdrage gebiedsfonds	<ul style="list-style-type: none">• Informatie & communicatie• Klachtenafhandeling• <u>Geschillen-beslechting</u>	<ul style="list-style-type: none">• Omwonendenregeling• Dorps- of windcoöperatie• Gebiedsfonds• Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

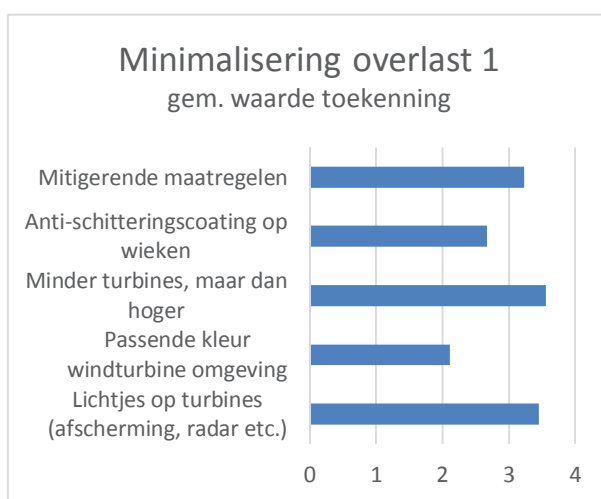
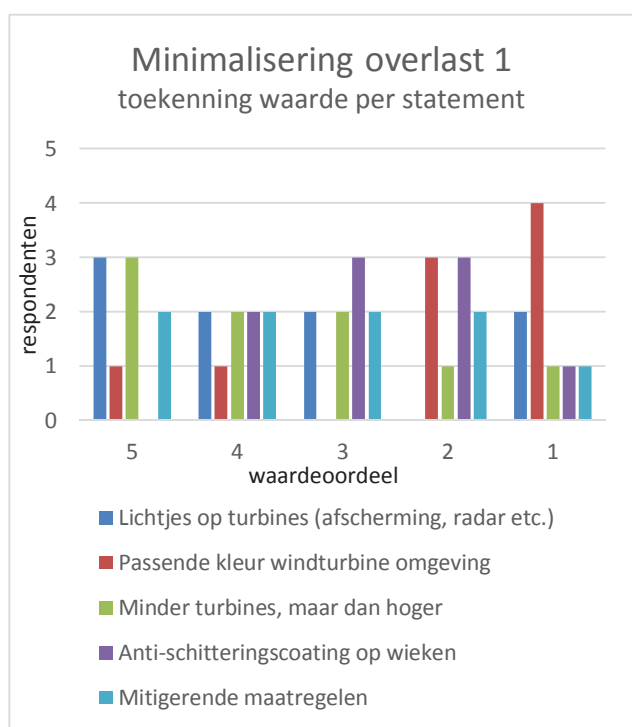
Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vind men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

Minimalisering overlast

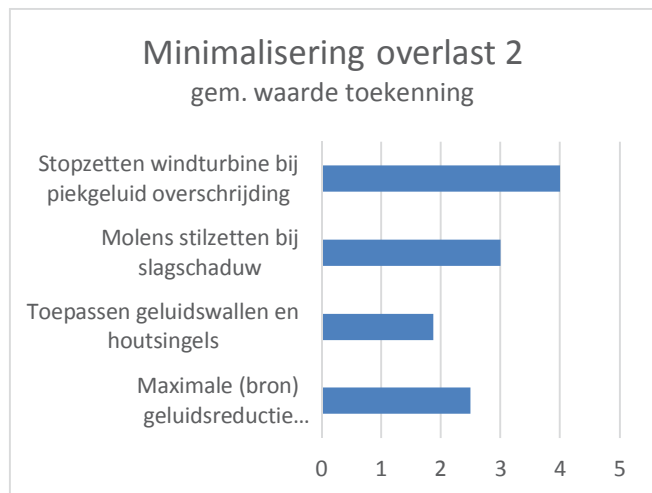
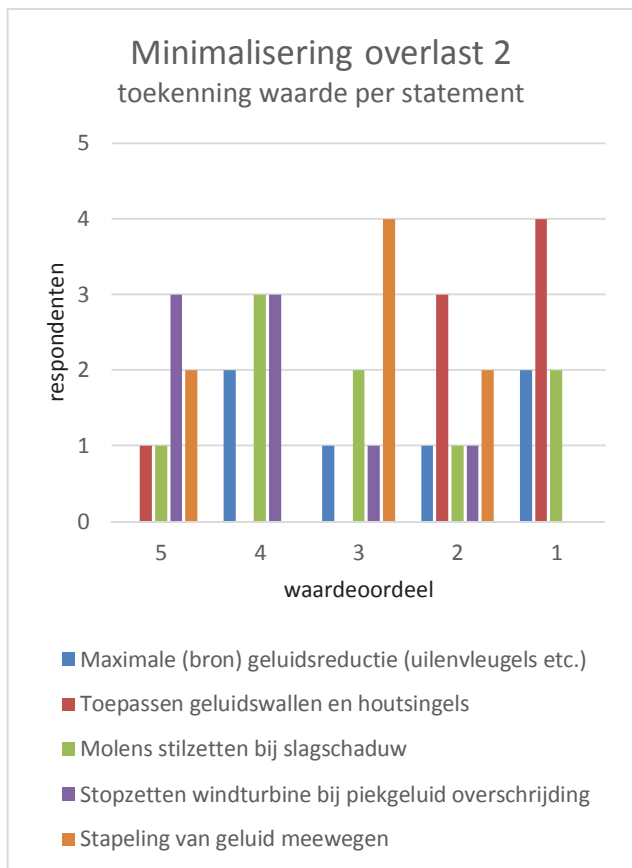
- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluid reducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolens beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.

- Toepassen geluid reducerende maatregelen zoals ‘uilenvleugels’ op de wieken.
- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groene singel).
- Afweging “vast toerental of variabel toerental”.
- Geluidsstapeling = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

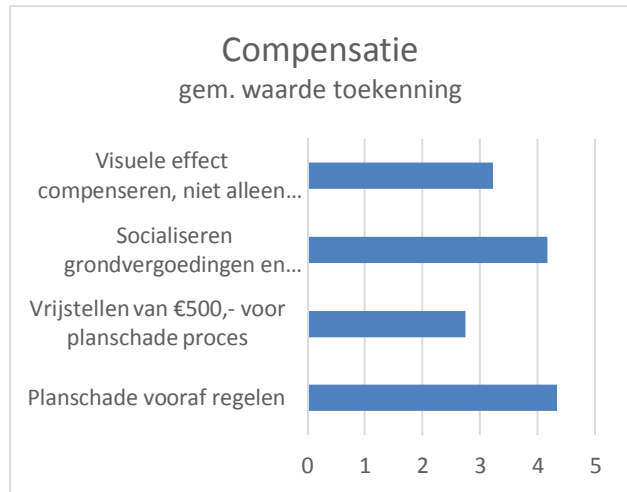
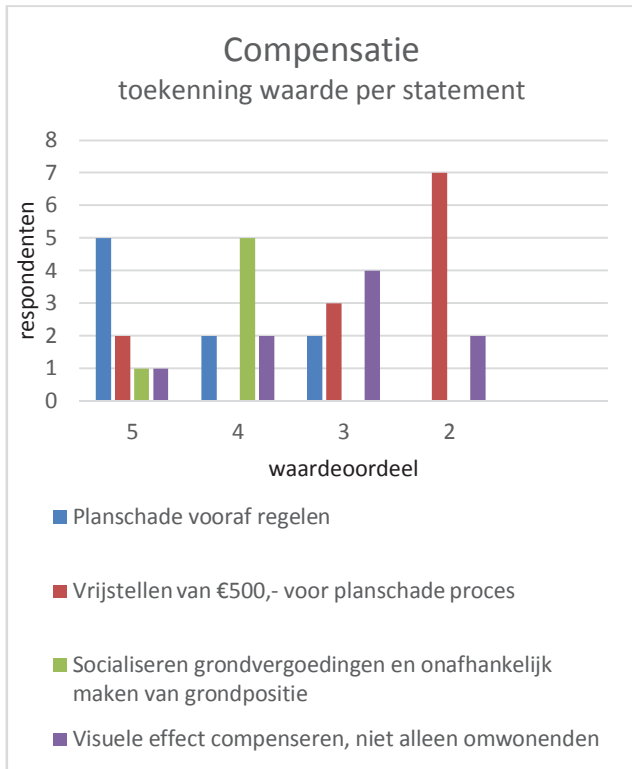
NB. Bij deze ranking hebben de bewoners van het zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen aangegeven dat ‘minder turbines’ wenselijk is, maar ze hebben met klem aangegeven dat hogere windturbines niet wenselijk zijn.

Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

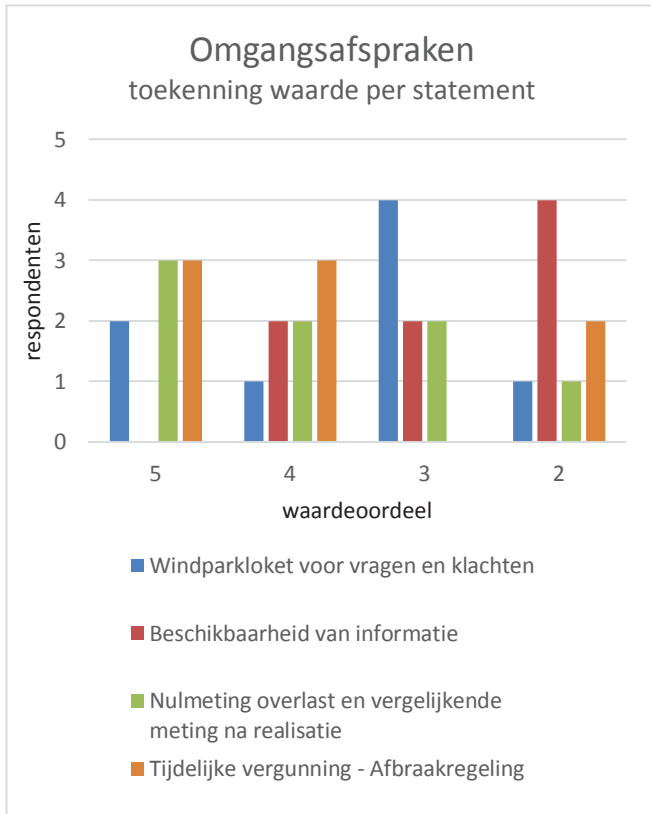
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Omgangsaafspraken

- Open en transparant proces.
- Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten.
- Klachten, vragen en vervolgcities zichtbaar maken op een website.
- Duidelijke procedure voor klachtafhandeling (o.a. behandeltermijn).
- Onafhankelijke geschillenbeslechting.
- Zorgen voor bindende omgangsaafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten.
- Beschikbaar maken van de volgende informatie: ontwikkeling, bouw, operatie (o.a. draaiuren, “stille modus”, onderhoud).
- Per gebied een bewonerscommissie.
- Regelmatig een enquête onder omwonenden laten uitvoeren.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot omgangsaafspraken voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

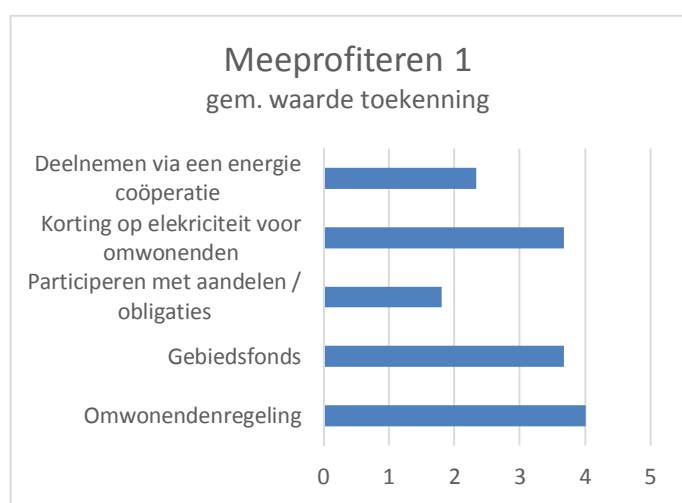
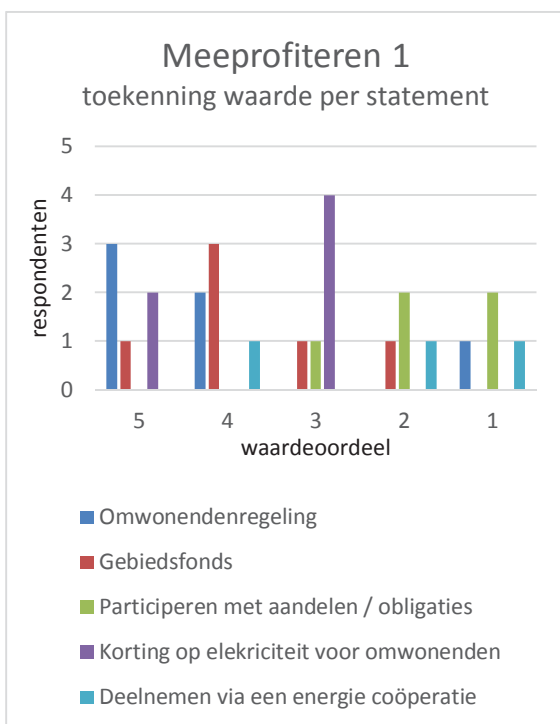

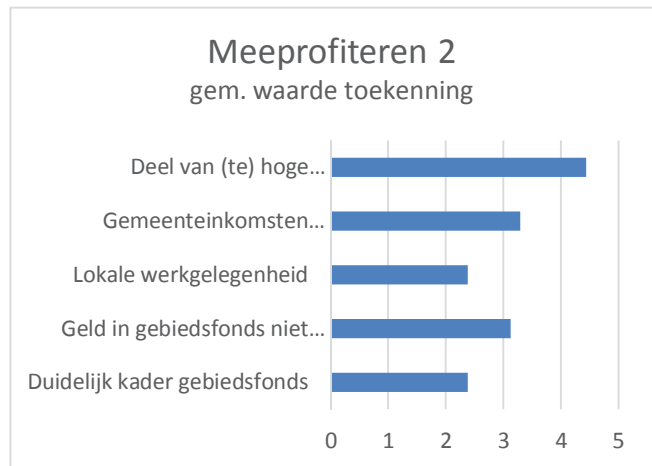
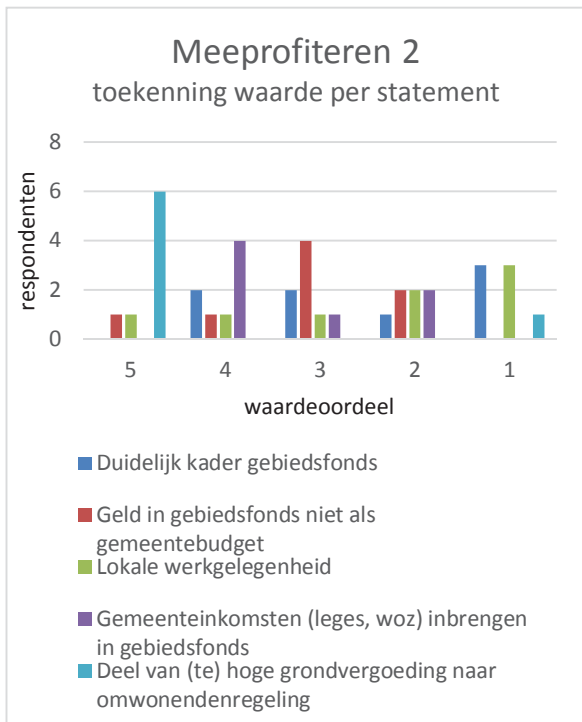
Mee profiteren

- Keuze mogelijkheden aanbieden.
- Goede verdeling van “mee-profileren”:
 - Omwonendenregeling
 - Gebiedsfonds
 - Energie coöperatie
- Maak omwonendenregeling afhankelijk van “schillen” afhankelijk van afstand woning tot molen.
- Opbrengsten van de windmolens investeren in het gebied in directe kostenbesparing voor bewoners.
- Zorg dat een gebiedsfonds wordt ingericht voor het direct betrokken gebied.
- Geld in gebiedsfonds niet als gemeentelijk budget gebruiken.
- Geef gebiedsfonds een duidelijk kader (bijvoorbeeld leefbaarheid, duurzaamheid, aanleg infrastructuur, ...).
- Bied ondersteuning bij opzetten van een coöperatie en gebiedsfonds.
- Lokale werkgelegenheid creëren.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?
- Gebiedsfonds.
 - Tot 1100 m omwonendenvergoeding.
 - Tot 5 km (kleiner?) profijt gebiedsfonds.
 - Steun aan duurzaamheidsinitiatieven in de regio.
 - Elektriciteit verkopen aan de regio.
 - Korting op elektriciteit voor omwonenden.

- Mogelijkheid om te participeren voorzien (5-10 jr; aandelen en obligaties; oplossing voor uitstappen en instappen).
- Gemeentelijke inkomsten zoals leges, WOZ ook inbrengen in gebiedsfonds.
- Gemeente kan omwonenden ondersteunen om een deel van het park in eigen beheer te ontwikkelen.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot ‘mee profiteren’ voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafieken ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

7.Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

In het regioplan windenergie Emmen werd aanvankelijk uitgegaan van zeven zoekgebieden. Eind november heeft de gemeenteraad besloten het Tuinbouwgebied Klazienaveen toe te voegen als zoekgebied. Op grond van een technische raming kunnen in dit zoekgebied mogelijk 5 turbines worden geplaatst.

In het zoekgebied ontstaat wel iets meer ontwerpruimte als omliggende grondeigenaren onderdeel uit gaan maken van het project. Deze situatie is ook onder de loep genomen.

Omwonenden geven aan dat het een belangrijk toeristisch en recreatief gebied is. Het Veenpark, De Veenvaart en het sportlandgoed zouden te lijden hebben onder de plaatsing van de windturbines. Door deelnemers wordt de aanwezigheid genoemd van de Runde. Windturbines zijn hier volgens deelnemers ongewenst vanwege de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het gebied vormt een verbinding met het Natura 2000 gebied Bargerveen en wordt onder andere gebruikt door vogels en vleermuizen. Daarom zouden in ieder geval niet aan beide zijden van de Runde windturbines moeten komen.

Ook verwachten omwonenden veel overlast te ondervinden. In de omgeving is veel bewoning en er is al veel (licht)-overlast van de kassen.

De mogelijkheid is bekeken om minder turbines te plaatsen maar hoger (4 MW in plaats van 3 MW). De overheersende opinie is dat dit een te grote impact heeft op het landschap gezien het al kleine zoekgebied.

Gedragscode

Beperking van overlast ten behoeve van geluid en zicht spelen sterk. Maatregelen zoals uilenvleugels, stopzetten van de turbines bij piekoverschrijding en slagschaduw zijn wenselijk. Ook het uitvoeren van een nulmeting is gewenst.

De groep heeft aangegeven dat minder turbines erg wenselijk zijn. Hoger daarentegen is met klem door omwonenden aangegeven als onwenselijk.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden. Financiële participatie via aandelen of obligaties voert nog niet de boventoon. Korting op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur.

Omwonden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatie.

Gebiedsproces 'De Veenschapsweg'

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat Platform Windkracht 3 met de omwonenden van het zoekgebied Veenschapsweg heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse van de ingebrachte informatie.

Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn, worden om deze reden niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

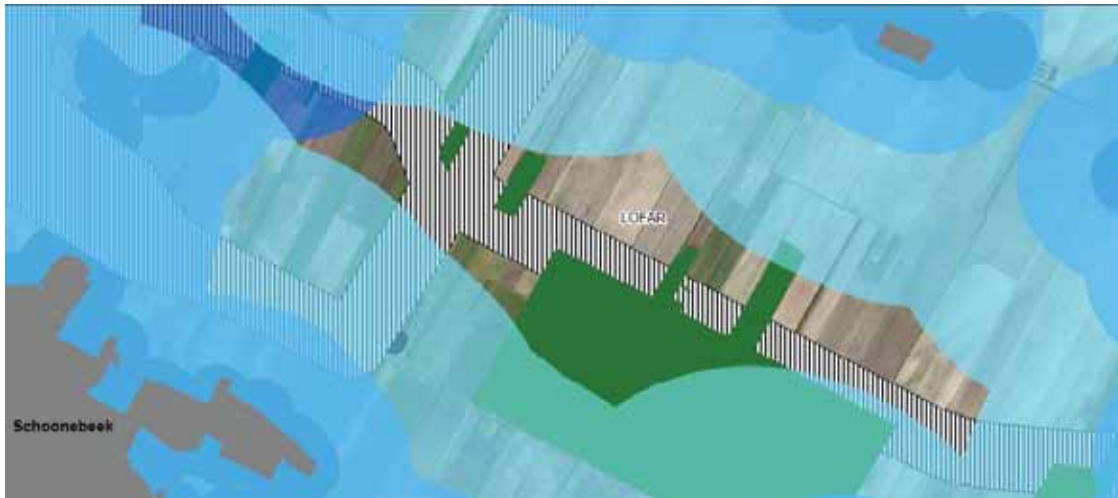
De Veenschapsweg heeft niet geheel hetzelfde gebiedsproces doorlopen als de andere acht zoekgebieden. Het College van B&W heeft begin maart 2015 het voornemen bekend gemaakt de Veenschapsweg als negende zoekgebied toe te voegen.

Op 19 mei 2015 heeft het college van B en W op grond van de concept mer rapportage vervolgens geconstateerd dat de gebieden Noordersloot en Veenschapsweg in verband met de natuurbeschermingswetgeving niet ontwikkelbaar zijn vanwege de nabije ligging van Natura 2000-gebied Bargerveen in verband met de natuurbeschermingswetgeving.

Het college heeft op basis daarvan besloten het gebied Veenschapsweg niet voor te stellen als negende zoekgebied aan de gemeenteraad

Dit gebiedsverslag rapporteert wat er in dit gebied is opgehaald.

2. Algemeen

Zoekgebied Veenschapsweg, bron: Inventarisatiekaart

Doordat het gebiedsproces van Platform Windkracht 3 reeds in volle gang was hebben omwonenden niet kunnen deelnemen aan de startbijeenkomst op 17 januari en de gemeentebrede bijeenkomst op 30/31 januari 2015. Om omwonenden van de Veenschapsweg ook mee te laten denken en te praten voordat besluitvorming plaats zou vinden, heeft Platform Windkracht 3 –nadat de gemeente een informatieavond had georganiseerd- twee ontwerpateliers georganiseerd voor dit gebied waarin, in iets compactere vorm, hetzelfde gebiedsproces is doorlopen als de overige gebieden.

Op grond van een technische raming kunnen hier mogelijk 5 tot 10 turbines worden geplaatst.¹

De in paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door Platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

▪ 1 ^e Ontwerpatelier	11 maart 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	23 maart 2015
▪ Gemeentebrede bijeenkomst	12 mei 2015

Daarnaast zijn er vier reacties per mail binnengekomen van omwonenden en groepen bewoners.

¹ Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de Inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

3. Korte beschrijving ontwerpatelier:

1^e Ontwerpatelier

Impressie

Bij het eerste ontwerpatelier waren er bij de omwonenden nog veel vragen over en kritische reacties op de aanwijzing van het zoekgebied. Ook hadden de omwonenden van het zoekgebied de Veenschapsweg bij het eerste ontwerpatelier nog veel vragen ten aanzien van de nut en noodzaak van windenergie in het algemeen, in Emmen en op de locatie van de Veenschapsweg. Deze vragen sloten aan bij de vragen van andere omwonenden tijdens de eerder gehouden start- en gemeentebrede bijeenkomst. Een specifiek punt was dat men kritiek had op de formulering van de gemeente op de aanwijzing van het gebied. Deze zou suggereren dat de aanwijzing van dit gebied was voortgekomen als resultaat uit het bewonersproces in andere gebieden. Er waren 40 omwonenden aanwezig.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3D-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Bewoners hebben meer kennis kunnen vergaren over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebouwing?

Bewoners kregen vervolgens de mogelijkheid de opgave van Emmen te verdelen over de verschillende zoekgebieden. In totaal werden 32 turbines (95,5 mw) verdeeld over de verschillende zoekgebieden. Omwonenden noteerden waar ze tegen aan liepen. Wat kan niet en waarom? Welke verdelingen zijn mogelijk en welke niet? En waarom niet? En welke overwegingen horen hierbij.

Tot slot hebben omwonenden kennisgemaakt met de verschillende aspecten die bij het opstellen van een Gedragscode Windenergie Emmen aan de orde kunnen komen en hebben omwonenden hun inbreng daarbij kunnen geven.

2e Ontwerpatelier

Impressie

Bij het tweede ontwerpatelier waren 20 omwonenden aanwezig. Een deel van de aanwezigen uitte nogmaals zijn kritiek op het toewijzen van de Veenschapsweg als mogelijk zoekgebied. Daarnaast hadden omwonenden vragen over de rol van het Lofar-station, maar ook over het gebiedsproces en de procedure die volgt na het gebiedsproces.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genomen. Platform Windkracht 3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor turbines van 3MW.

Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd mogelijke opstellingen op de kaart te zetten. Deze zijn in het ROM3D-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen besproken.

Voor zoekgebied De Veenschapsweg zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op 5 tot 10 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de verschillende opstellingen in het gebied. Daarbij zijn zowel turbines van 3 als 4 MW verkend.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces en ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan **alle** wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt worden. Belangrijk is daarop als omwonenden voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

In totaal zijn er 4 e-mails met uitgebreide brieven als bijlage gestuurd aan platform Windkracht 3. Dit betrof drie verschillende afzenders, van waaronder één groep. De e-mails / brieven bevatten puntsgewijs de volgende overwegingen:

Algemene bezwaren windenergie:

- Droom en reden om afgelegen te gaan wonen: rust, mooi uitzicht, comfortabel huis. Droom om na pensionering te genieten van de rust; wordt nu een nachtmerrie.
- Algemene bezwaren en schrikbeeld windmolens: hoogte (200m), windmolens zijn overal te zien, gezondheidsrisico's, geen draagvlak bij bevolking, subsidies, niet-recyclebaar bouwafval etc.

Bezwaren zoekgebied Veenschapsweg:

- Weiteveen is reeds ingesloten door windmolenparken die in Duitsland gesitueerd zijn. Een park in Noordersloot, aan de Veenschapsweg en/of het Tuinbouwgebied zorgt ervoor dat Weiteveen volledig ingesloten zal raken door windturbines.
- Vragen waarom Noordersloot en Veenschapsweg zijn uitgekozen. Bij voorkeur verder van woningen, denk aan plaatsing bij het Bargerveen. Mens gaat voor natuur en zoek aansluiting bij Duitse molens.
- Noordersloot is het middelpunt van de dorpen Klazienaveen, Weiteveen en Erica. Molens zijn vanuit alle dorpen goed te zien evenals geluidsoverlast en gezondheidsrisico's.
- Veenschapsweg ligt midden in een gebied met landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
- Turbines aan de Veenschapsweg zorgen voor veel overlast in de dorpen Weiteveen, Klazienaveen, Erica en Schoonebeek, oftewel er zijn vier dorpen die last zullen hebben van de molens.

- De Veenschapsweg is een gebied met hoge aantrekkingskracht voor toeristen bijv. het SmalSpoormuseum, de mooie landelijke omgeving, de golfcourse (uitgeroepen tot mooiste van Drenthe) en het New Hampshire hotel. Dit animo zal afnemen als er turbines in het gebied geplaatst worden.
- Wordt er wel rekening gehouden met de huizen aan de Griendtsveenstraat en de Bargerweg?
- Houd rekening met de begraafplaats van Weiteveen, vlak bij de Veenschapsweg. De turbines vlak bij de begraafplaats zijn uiterst storend en respectloos.
- Naar eigen berekening is de afstand tot de woningen aan de Griendtsveenstraat en de Europaweg minder dan 1500m. Twijfel ook bij de Berkenlaan en de Bargerweg. Wil men dan 1100m aanhouden dan is alleen een rij-opstelling mogelijk.
- Ter reactie op het door wethouder René van de Weide aangegeven mogelijke kleinere straal rondom een Lofarstation van bijv. 1600m, is het niet mogelijk de Veenschapsweg aan te wijzen. De afstand tot de woningen aan de Bargerweg en de Dordseweg wordt dan te klein.
- Schoonebeek heeft ook al te maken met boringen van de NAM. Komen er windmolens aan de Veenschapsweg dan heeft Schoonebeek geen enkel gebied meer waar de horizon niet is vervuild, er geen geluidsoverlast is en andere industrialisatie.
- Binnen een straal van 1500m vanaf boorlocaties kunnen geen windmolens worden geplaatst.
- Het sensornetwerk van het Lofar gebied bevordert preciselandbouw en kennisontwikkeling. Dit verdraagt zich niet met/wat zijn de gevolgen van plaatsing van windmolens?
- Afstand tot het Natura 2000 gebied en een eventueel windmolenpark in de Noordersloot en/of Veenschapsweg is te klein. Op de avonden met Windkracht 3 is geen duidelijk antwoord gegeven op wat deze afstand precies moet zijn.

Alternatieven:

- Commissaris van de Koning Dhr. Tichelaar heeft aangegeven dat hij wil kijken naar alternatieven voor windmolenparken in de Monden en Borger/Odoorn, dit zou ook onderzocht moeten worden voor de andere zoekgebieden. Op de avonden met Windkracht 3 hebben we hier geen terugkoppeling over ontvangen.

Aanbevelingen aan Windkracht 3:

- Duitse parken ook opnemen in het 3D-model, niet alle parken waren nu zichtbaar waardoor de insluiting bij de Veenschapsweg niet volledig zichtbaar was.
- Lijntje met Duitse molens, daar wordt nu een overschot geproduceerd.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Puntsgewijs eerste ontwerpatelier zoekgebied De Veenschapsweg:

Omwonenden hebben bij het eerste ontwerpatelier 32 windturbines van 3MW verdeeld over de 9 zoekgebieden. Door deze verdeling te maken hebben omwonenden overwegingen ingebracht waarbij rekening mee te houden is.

Opmerkingen per tafel:

Tafel 1

- Zo min mogelijk windmolens.
- Of Noordersloot of Veenschapsweg.
- Woongebieden niet insluiten.
- Houd rekening met de windmolens die al in Duitsland staan.
 - plaats nieuwe molens er tegenaan (langs de grens Bargerveen).
 - In het zuiden staan al veel (insluiten).
- Geluidsoverlast NAM.

Tafel 2

- N34 zo ver mogelijk van bebouwing, waar kan aanplant om visuele aspecten te verminderen.
- Spreiden over de gemeentegrens.
- Liever Noordersloot dan Veenschapsweg, vanwege Duitse molens (insluiting).
- Insluiting voorkomen.
- Zo min mogelijk woningen belasten.
- Schoonebeek is zwaar getroffen door de NAM, landschappelijk/ verrommeling.
- Visuele beperkingen bijv. bomenrijen.
- Denk aan toeristische fietswegen.
- Concentreren en maximale compensatie voor omwonenden.
- Concentreren, durf te kiezen, verrommel niet alles. Bij voorkeur Pottendijk weinig omwonenden en een lawaaisportcentrum.
- Zwartenbergerweg -> Duitse molens komen er ook.
- Houd rekening met de Duitse molens.
- Denk aan insluiting Noordersloot, open landschap.
- Onder Weiteveen veel bossage.

Tafel 3

- Als noordzijde van de Veenschapsweg moet, dan zo dicht mogelijk bij de weg.
- Mensen die dichtbij wonen -> goedkoper stroom.
Dichtbij Weiteveen -> Nu al klachten dat er te weinig stroom is.
- Veenschapsweg 10 maximaal -> Noordersloot niet.

- Tuinbouw 5. De ondernemers willen dat zelf graag.
- Zwartembergerweg 5 -> afgelegen en grenst aan Duitsland.
Aan de Duitse grens kijk je toch al tegen de windmolens aan.
- Zoveel mogelijk energiecoöperaties oprichten.
- Windmolens combineren met telefoon/ internet, omdat er geen glasvezel in het buitengebied is.
- Gemeente moet meewerken/ betalen dat ik bomen/ struiken achter het huis krijg, om zicht op de molens te voorkomen.
- Langs Veenschapsweg, wel in EHS gebied plaatsen. Bomen nemen stuk van het zicht weg.

Tafel 4

- Insluiting via Coevorden en Duitse kant. Houd ook rekening met toekomstige plannen.
- Ook insluiting met andere vormen van energie opwekking rondom Schoonebeek:
 - NAM
 - Olie
- Geluidsoverlast NAM bij Veenschapsweg.
- Lichtvervuiling Veenschapsweg door kassen.
- N34 weinig bewoning.
- Zwartembergerweg ook molens.
- Pottendijk, lawaaisportcentrum. Woont niemand, rendabeler -> meer wind en meer molens bij elkaar.
- Concentratie, minder horizonvervuiling.

Tafel 5

- Spreiden / niet insluiten.
- Of Noordersloot of Veenschapsweg.
- Pijn verdelen.
- Enkele rij boven dubbele rij.
- Uiteindelijke positie van de windturbines op de kavel belangrijk. Kavels moeten nog als landbouwkavel gebruikt kunnen worden en niet versnipperd raken.
- Liever niet aan de Veenschapsweg.
- Tuinbouwgebied Klazienaveen wel benutten, vanwege initiatiefnemers, er is daar al geluidhinder van de weg.
- Clusteren bij de Duitse windturbines.
- Koppel windparken aan andere elementen in het landschap:
 - Duitse windturbines
 - Snelweg/ provinciale weg
 - Hoogspaningsmasten
- Verkiezen Noordersloot boven Veenschapsweg vanwege:
 - Afstand
 - Geluid
 - Aanwezigheid beplanting

Opstellingen en Puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier zoekgebied De Veenschapsweg:

Op basis van de inventarisatiekaart (zoals te zien in figuur 1) zijn door groepen omwonenden ontwerpen voor opstellingen gemaakt. Iedere groep heeft een ontwerp voor een windpark van 5 windturbines en een windpark van 10 windturbines gemaakt. Hieronder zijn de verschillende opstellingen in het 3D-model weergegeven met, indien van toepassing, daaronder de weergegeven de overwegingen die ingebracht zijn.²³

² Er zijn opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen; ook onrealistische opstellingen, zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken.

³ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

Scenario 1: Lijn, 5 windturbines van 3MW

Scenario 2: Lijn, 5 windturbines van 4MW

Zicht vanaf Norbruislaan 19 (achtertuin)

Zicht vanaf Bargerweg (achter R&B de Zwaluw)

Zicht vanaf Kanaalweg bij Minicamping 'Klein Sonsbeek'

Scenario 3: Zwerm, 10 windturbines van 3MW

Scenario 4: Lijn, 5 windturbines van 3MW

Zicht vanaf Norbruislaan 19 (achtertuin)

Zicht vanaf Bargerweg (achter B&B de Zwaluw)

Zicht vanaf Kanaalweg bij Minicamping 'Klein Sonsbeek'

Scenario 5: Lijn, 5 windturbines van 3MW

Scenario 6: Lijn met twee uit de lijn, 10 windturbines van 3MW

Zicht vanaf Norbruislaan 19 (achtertuin)

Zicht vanaf Bargerweg (achter B&B de Zwaluw)

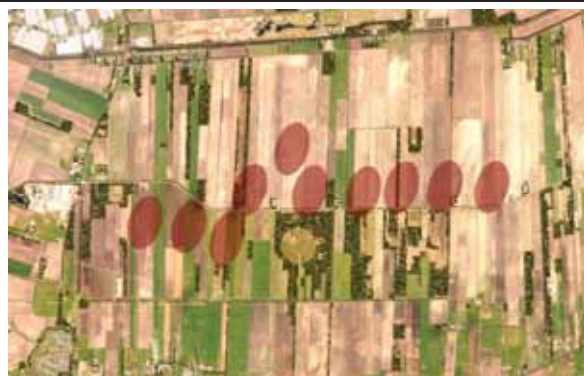

Zicht vanaf Kanaalweg bij Minicamping 'Klein Sonsbeek'

Scenario 7: Zwerm, 5 windturbines van 3MW

Scenario 8: Onderbroken lijn, 10 windturbines van 3MW

Zicht vanaf Norbruislaan 19 (achtertuin)

Zicht vanaf Bargerweg (achter B&B de Zwaluw)

Zicht vanaf Kanaalweg bij Minicamping 'Klein Sonsbeek'

Scenario 9: Lijn, 5 windturbines van 3MW

Zicht vanaf Norbruislaan 19 (achtertuin)

Zicht vanaf Bargerweg (achter B&B de Zwaluw)

Zicht vanaf Kanaalweg bij Minicamping 'Klein Sonsbeek'

Algemene Opmerkingen:

- Ganzen, dagelijkse route voor duizenden ganzen langs de Veenschapsweg in de winter.
 - Heen 's morgens en 's middags terug, wat zegt de MER hierover?
- Zover mogelijk bij bebouwing vandaan.
- In het midden van het gebied plaatsen, zodat alle bewoners zo min mogelijk "last" ervan hebben.
- Concentreren in plaats van een rechte lijn.
- Afstand bebouwing het grootst.
- Opstelling in 1 lijn.
- Bereikbaarheid molens.
- Maximale afstand ivm geluid.
- Geen insluiting van woningen.
- 10 stuks is te veel voor het gebied.
- 5 stuks is max. Dit is al te veel.
- Houd rekening met de perceelsgrenzen.
- Bossage op achtergrond (achtererf). Houd hier rekening mee, geen open vlakte.
- Bestaande bossages laten staan! In verband met uitbreiding Bargerveen (Natura 2000)
 - Zuidzijde Bargerveen.

Reacties op gemeentebrede bijeenkomst 12 mei 2015

- Vijf is maximaal
- Kosten verplaatsen Lofar installatie mag niet ten koste gaan van eventuele opbrengst molens aan omgeving bewoners.
- Als de gemeente uiteindelijk afwijkt van de 9 zoekgebieden en hier voor helemaal nieuwe gebieden aanwijst, zou ik mij zwaar bedrogen voelen.
- Huur per jaar van 1 windmolen plaats kost ca €40.000,- Dit staat in geen enkele verhouding tot de huur van een NAM installatie €1,- per m2 per jaar.
- Ingesloten door zowel de fabriek van de N.A.M. als straks de windmolens aan de Veenschapsweg
- Een landschappelijk gebied als Oostersebos verliest zijn aantrekkelijkheid (werd ook al op info/ontwerpavond in Schoonebeek naar voren gebracht)
- Potentie van 10 molens in dit gebied is beangstende gedachte
- Er werd ook gesteld tijdens een bijeenkomst in Schoonebeek. Compenseer omwonenden ruimhartig en beperkt het aantal zoekgebieden tot een minimum.
- Kijk of EHS natuur mee kan doen met de plaatsing, er zijn meer dan 2 rijen te plaatsen aan weerszijde weg die dan voldoende bij de woningen weg blijft. Natuur daar is minder gericht op vogels en staat niet in de trekroute wat bij Noordersloot wel speelt.
- Er is al veel hinder van de NAM voor de direct omwonenden – moet je daar ook nog windturbines aan toevoegen?
- Groot bezwaar: De kosten van het verplaatsen van het Lofargebeuren: Zijn die niet te hoog? En is het niet bizar dat je zoveel kosten moet maken → Hoe rendabel zijn die windmolens dan nog? In hoeverre is het dan niet een risico dat ze er 10 molens willen neerzetten om de kosten te dekken? Speel je überhaupt nog wel quite?
- Door de verhuizing van Lofar bij keuze voor de Veenschapsweg is er minder ruimte in de businesscase voor beperkende maatregelen. Immers de kosten (in euro) moeten door de toekomstige exploitant worden betaald. Tevens zal de wens zijn om zoveel mogelijk molens te plaatsen om de business case rendabel te maken. Conclusie minder ruimte voor compensatie ronde maatregelen en meer molens.

- Houd rekening met uitzicht terras Hampshire Hotel Zuid Drenthe.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profileren"
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Geluids-reducerende</u> maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachten-afhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

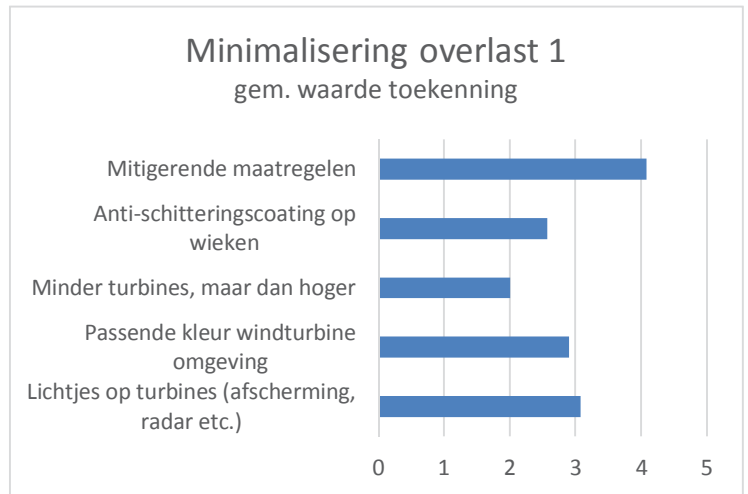
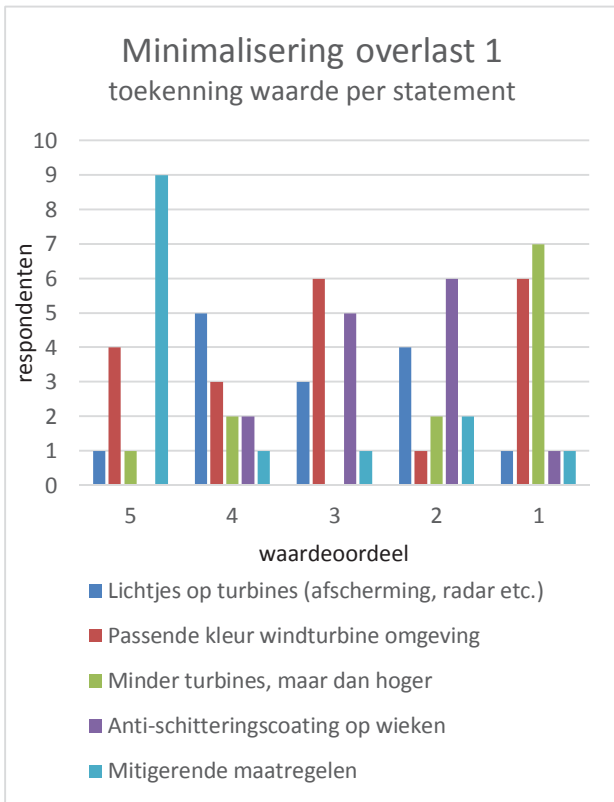
Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vind men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

Minimalisering overlast

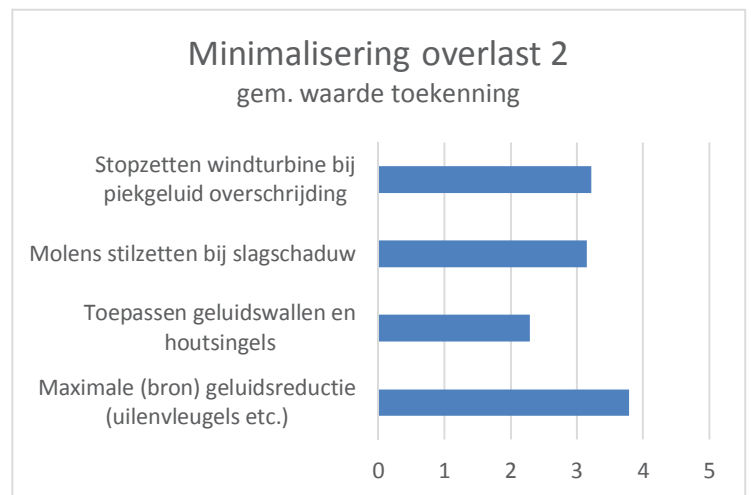
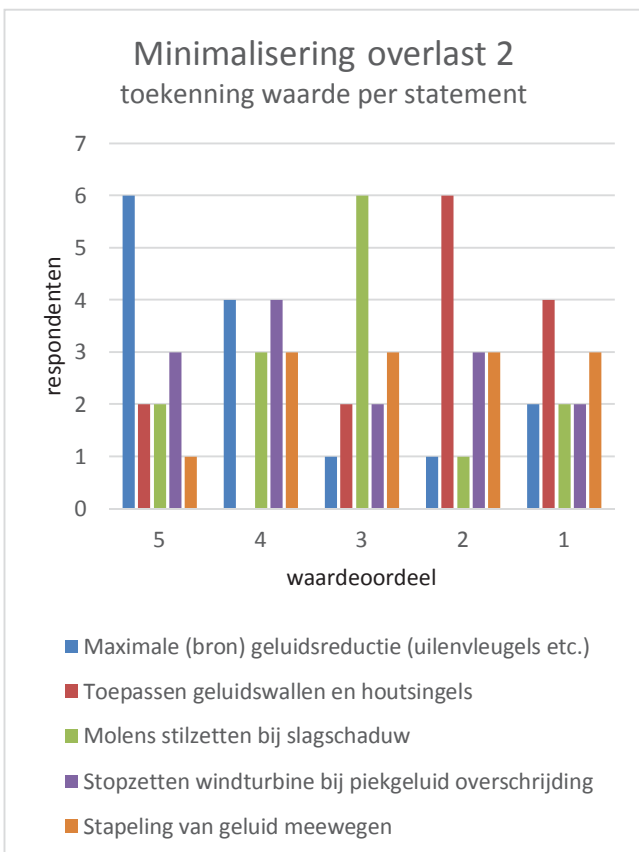
- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluid reducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolens beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- "Nulmeting overlast" nu uitvoeren en "vergelijkende meting" na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).

- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.
- Toepassen geluid reducerende maatregelen zoals 'uilenvleugels' op de wieken.
- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groene singel).
- Afweging "vast toerental of variabel toerental".
- Geluidsstapeling = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

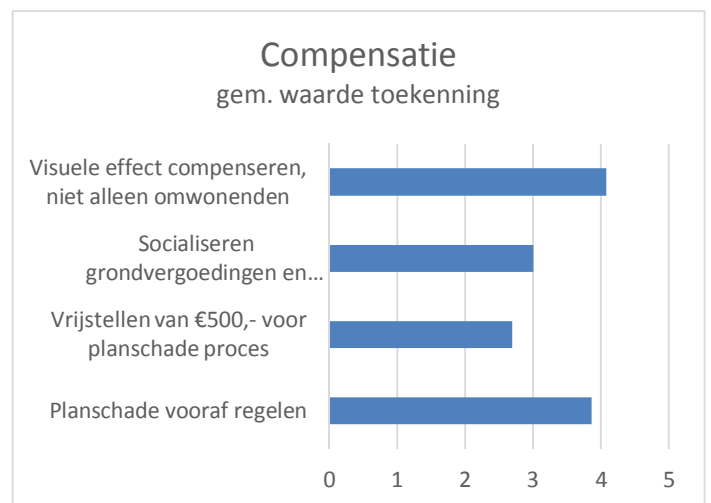
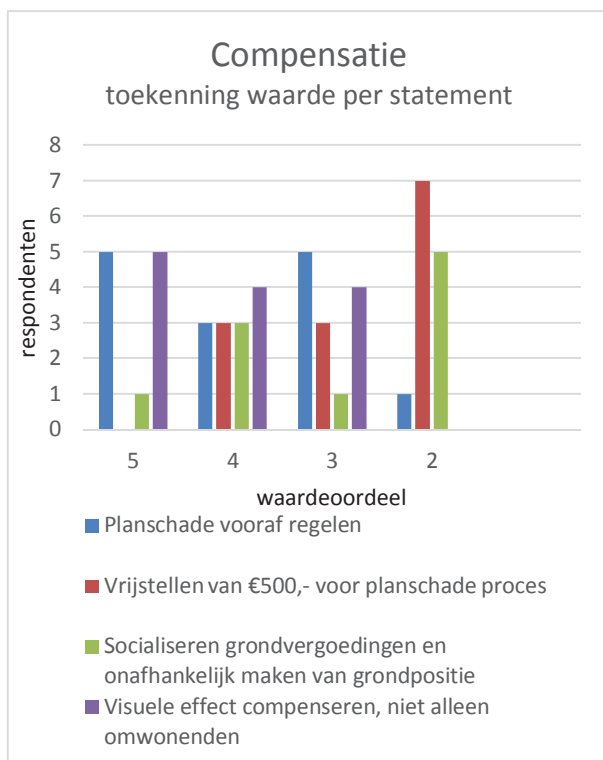
NB. Bij deze ranking hebben de een aantal bewoners van het zoekgebied De Veenschapsweg die de optie 'Minder turbines, maar dan hoger' een waardeoordeel '5' hebben gegeven, daarbij de noot geplaatst dat 'minder turbines' wenselijk zijn, maar ze hebben met klem aangegeven dat hogere windturbines niet wenselijk zijn.

Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

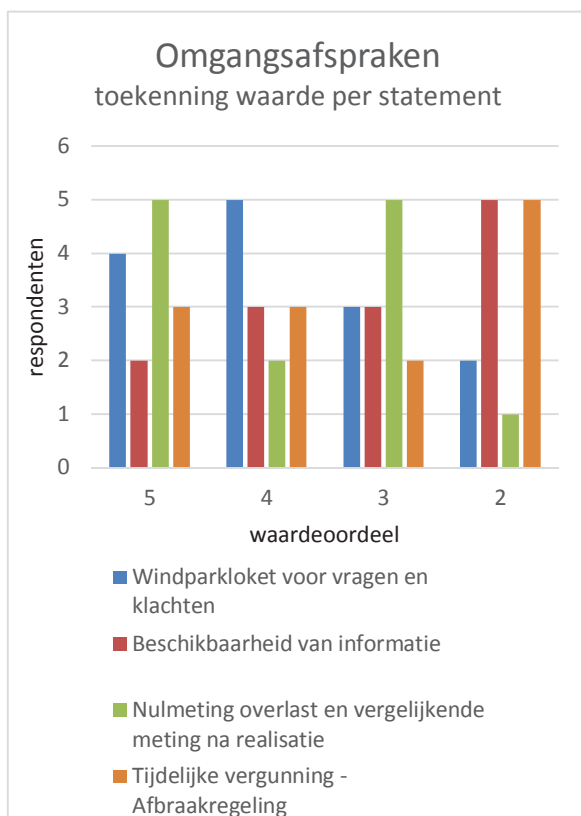
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Omgangsafspraken

- Open en transparant proces.
- Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten.
- Klachten, vragen en vervolgacties zichtbaar maken op een website.
- Duidelijke procedure voor klachtafhandeling (o.a. behandeltermijn).
- Onafhankelijke geschillenbeslechting.
- Zorgen voor bindende omgangsafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten.
- Beschikbaar maken van de volgende informatie: ontwikkeling, bouw, operatie (o.a. draaiuren, “stille modus”, onderhoud).
- Per gebied een bewonerscommissie.
- Regelmatig een enquête onder omwonenden laten uitvoeren.

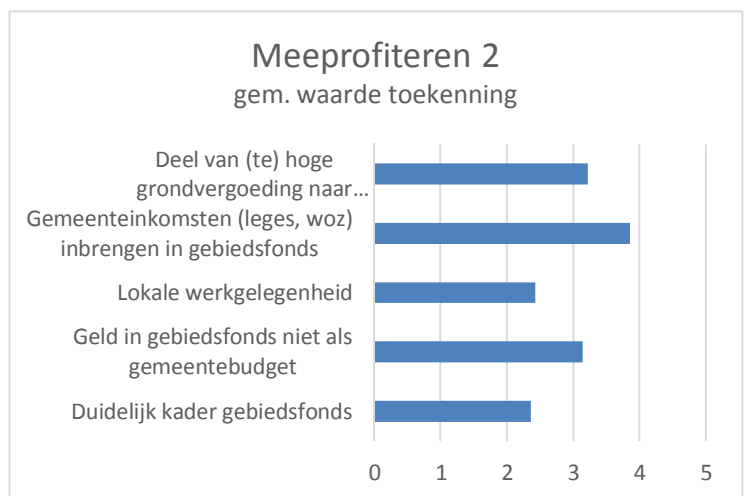
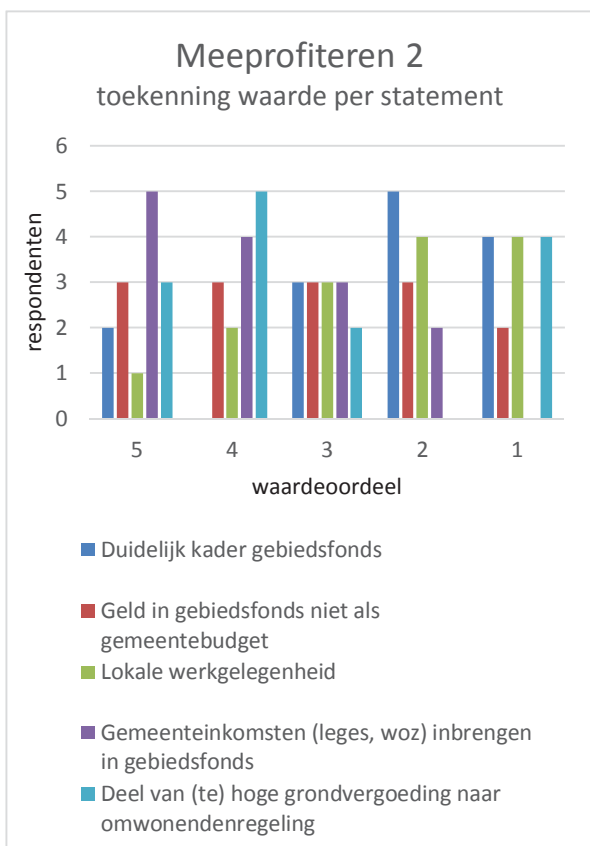
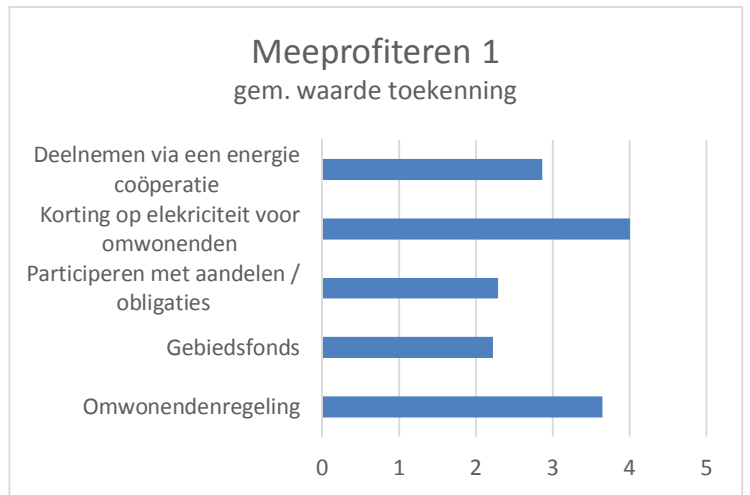
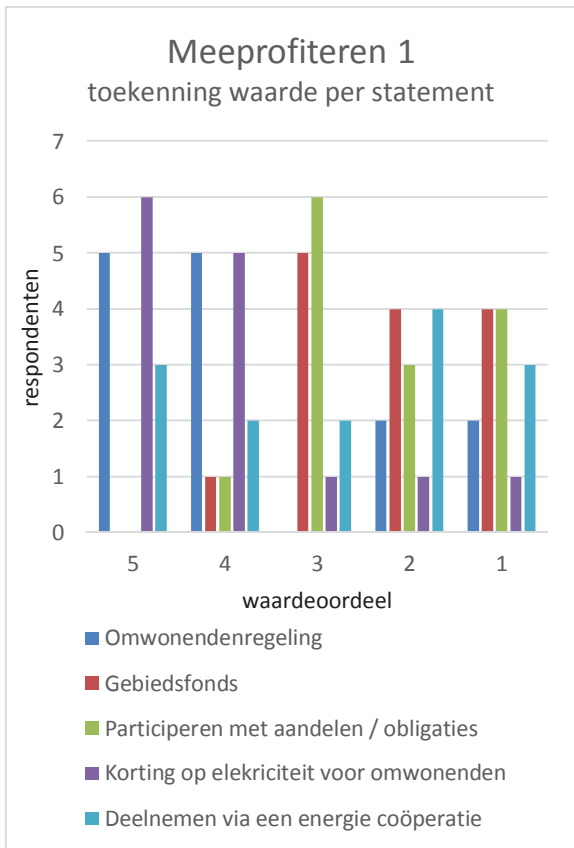
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot omgangsafspraken voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Mee profiteren

- Keuze mogelijkheden aanbieden.
- Goede verdeling van “mee-profileren”:
 - Omwonendenregeling
 - Gebiedsfonds
 - Energie coöperatie
- Maak omwonendenregeling afhankelijk van “schillen” afhankelijk van afstand woning tot molen.
- Opbrengsten van de windmolens investeren in het gebied in directe kostenbesparing voor bewoners.
- Zorg dat een gebiedsfonds wordt ingericht voor het direct betrokken gebied.
- Geld in gebiedsfonds niet als gemeentelijk budget gebruiken.
- Geef gebiedsfonds een duidelijk kader (bijvoorbeeld leefbaarheid, duurzaamheid, aanleg infrastructuur, ...).
- Bied ondersteuning bij opzetten van een coöperatie en gebiedsfonds.
- Lokale werkgelegenheid creëren.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?
- Gebiedsfonds.
- Tot 1100 m omwonendenvergoeding.
- Tot 5 km (kleiner?) profijt gebiedsfonds.
- Steun aan duurzaamheidsinitiatieven in de regio.
- Elektriciteit verkopen aan de regio.
- Korting op elektriciteit voor omwonenden.
- Mogelijkheid om te participeren voorzien (5-10 jr; aandelen en obligaties; oplossing voor uitstappen en instappen).
- Gemeentelijke inkomsten zoals leges, WOZ ook inbrengen in gebiedsfonds.
- Gemeente kan omwonenden ondersteunen om een deel van het park in eigen beheer te ontwikkelen.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot ‘mee profiteren’ voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafieken ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

7. Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

De Veenschapsweg heeft een technische ontwerpruimte voor vijf tot tien windturbines. Door omwonenden zijn redenen van natuur-, landschappelijke en archeologische waarden veelvuldig genoemd. Waaronder het foerageren en trekken van diverse soorten vogels. Vanwege de relatie met de natuurwetgeving heeft het college van B en W dit zoekgebied laten vervallen.

De omwonenden ervaren in en rond de Veenschapsweg snel interferentie en insluiting met windparken in Duitsland bij het Bargerveen, Schoonebeek en Coevorden.

In het gebied Veenschapsweg zijn diverse bospercelen aanwezig. Deze zijn te gebruiken als buffer. Zowel visueel als tegen geluid kunnen deze bospercelen een mitigerende rol spelen. Deze percelen zouden dus groen moeten blijven of misschien ook worden uitgebreid.

De bestaande NAM-installaties produceren geluid. Het geluid van de windturbines zal hier bijkomen. Er moet rekening worden gehouden met opeenstapeling van geluid van deze bronnen.

Bij het bepalen van de meest gunstige opstelling moet het uitgangspunt zijn: de afstand tot omwonenden zo groot mogelijk te maken. In het gebied zijn duidelijke landschappelijke lijnen aanwezig waar lijnopstellingen aan gekoppeld kunnen worden zoals wegen.

Er is ook gesteld dat als er windturbines in de buurt moeten komen dat dan óf het gebied Noordersloot óf het gebied Veenschapsweg moet worden gekozen, maar niet beide gebieden. Ten aanzien van de keuze tussen concentratie of verdeling werd geen eenduidig geluid gehoord. Omwonenden benoemen enerzijds een voorkeur voor concentratie vanwege de hogere compensatie die daarmee mogelijk zou zijn. Anderzijds werd gesproken over een verdeling van de windturbines over de grensgebieden.

Gedragcode

Beperking van overlast ten behoeve van geluid en zicht spelen sterk. Het nemen van mitigerende maatregelen zoals bossages zijn wenselijk. Ook de vermindering van geluid is gewenst door bijvoorbeeld windturbines met uilenvleugel. Ook het uitvoeren van een nulmeting is gewenst.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden.

Ten aanzien van het “mee-profileren” staat men voor financiële participatie via aandelen of obligaties op dit moment nog niet open. Korting op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist.

Omwonden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatievoorziening.

Gebiedsproces Zwartenbergerweg

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft in paragraaf 2 en 3 een weergave van het gebiedsproces dat Platform Windkracht met de omwonenden van de Zwartenbergerweg heeft doorlopen. Daarnaast geeft het in de paragrafen 4 tot en met 7 een overzicht van de inbreng van omwonenden die via e-mail en via de gehouden bijeenkomsten is verzameld. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse.

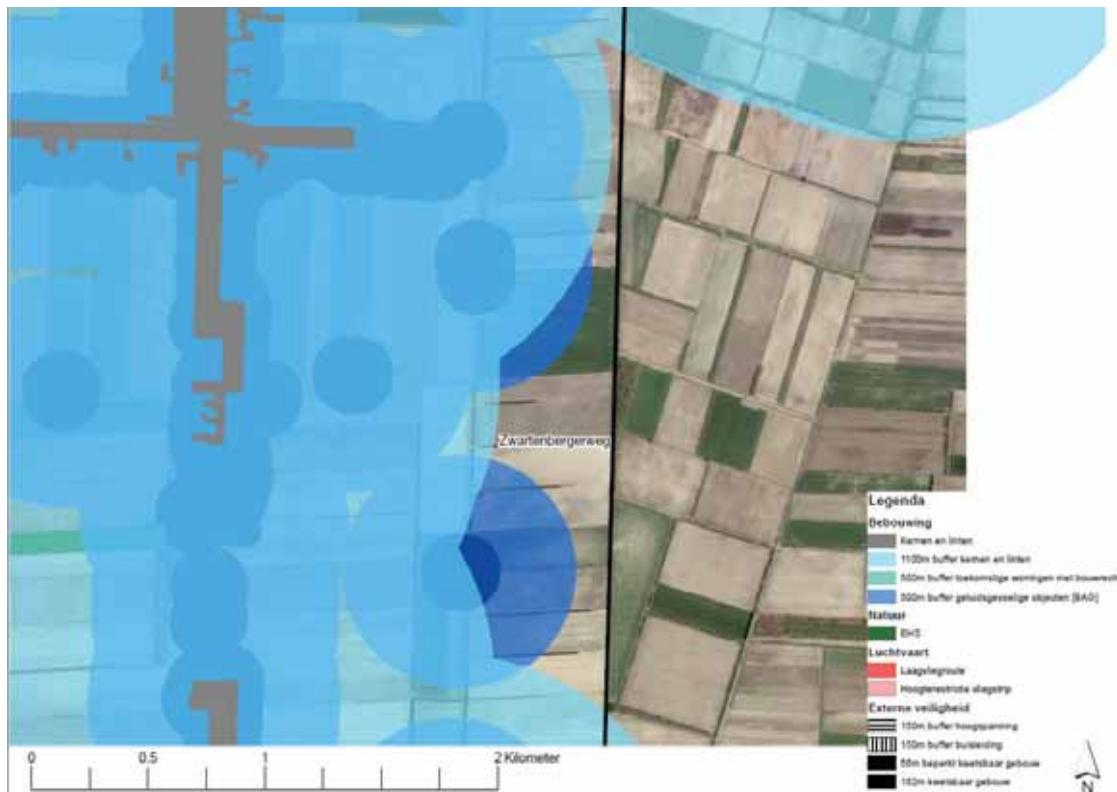
Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

Mede daarom zijn de schriftelijke reacties die binnengekomen zijn, worden om deze reden niet in originele vorm bijgevoegd, maar zijn in paragraaf 4 samengevat.

Zoekgebied Zwartenbergerweg

2. Algemeen

Zoekgebied Zwartenbergerweg, bron: Inventarisatiekaart

Zwartenbergerweg is het zoekgebied dat ligt aan de Duitse grens. Aan de andere kant van de grens hebben Landkreis Emsland en Stadt Haren plannen voor een experimenteerpark voor duurzame energie, waar windturbines onderdeel van worden. Om windturbines aan de Zwartenbergerweg te kunnen plaatsen is het gewenst dat de belemmeringen daarvoor uit het Verdrag van Meppen komen te vervallen voor dit gebied. Hierover worden door de gemeente gesprekken gevoerd met de provincie Drenthe, Landkreis Emsland en Stadt Haren.

Op grond van een technische raming kunnen bij de Zwartenbergerweg 5 tot 11 turbines worden geplaatst.¹

De in de paragraaf 4 tot 7 genoemde gebiedsinformatie en reacties zijn door platform Windkracht 3 opgehaald tijdens:

¹ Platform Windkracht 3 heeft adviesbureau ROM3D gevraagd een raming te maken van de technische plaatsingsmogelijkheden in de zoekgebieden waarbij uitgegaan is van de belemmeringen en criteria zoals deze door de gemeente Emmen zijn aangegeven in de Inventarisatiekaart. ROM3D is daarbij uitgegaan van de beschikbare kennis voor de minimaal aan te houden afstanden bij windturbines van 3MW.

▪ Gemeentebrede bijeenkomst	30 en 31 januari 2015
▪ Gedragscode-ateliers	19 en 23 februari 2015
▪ 1 ^e Ontwerpatelier	11 februari 2015
▪ 2 ^e Ontwerpatelier	6 maart 2015
▪ Gemeentebrede bijeenkomst	12 mei 2015

Enkele bewoners uit het gebied hebben bij de Landkreis Emsland hun zorgen over het mogelijke gebruik van de bodem voor de opslag van energie uitgesproken. Deze bewoners willen blijvend geïnformeerd worden over de ontwikkeling van het “Windpark Fehndorf” bij hun over de grens.

3. Korte beschrijving ontwerpateliers:

1^e Ontwerpatelier

Impressie

Het eerste ontwerpatelier voor Zwartenbergerweg werd gecombineerd gehouden voor Zwartenbergerweg, Berkenrode en Tuinbouwgebied Klazienaveen. Ongeveer 40 bewoners uit de drie gebieden deden mee aan het ontwerpatelier. 15 hiervan waren omwonenden van de Zwartenbergerweg. Bewoners hadden diverse vragen over en reacties op het (vervolg)proces en de opdracht van platform Windkracht 3. Specifiek hoe de stand van zaken was met betrekking tot het Verdrag van Meppen en hoe de plannen eruit zien voor het windmolenpark aan de Duitse zijde.

Opzet van de avond

Aan de hand van onder andere de presentatie met het ROM3d-model zijn bewoners geïnformeerd over de verschillende aspecten die spelen bij het plaatsen van turbines. Bewoners hebben meer kennis vgekregen over windturbines. Hoe zien ze eruit, hoe hoog zijn ze? Wat doet afstand of bebossing? Bewoners kregen de mogelijkheid verschillende opstellingen in de gebieden te plaatsen. Een aantal van deze ontwerpen zijn vervolgens in het 3d-model geplaatst. Bewoners konden zien wat de turbines ‘doen’ in het gebied en nagaan wat de impact is van verschillende opstellingen.

Het criterium insluiting is een belangrijk thema in het regieplan. Vandaar de keuze om voor dit gebied een gezamenlijk ontwerpatelier in te richten met Berkenrode en het Tuinbouwgebied Klazienaveen. Er is aan de hand van de verschillende opstellingen ingegaan op de betekenis van insluiting en wat bewoners daarvan vinden. Wat kom je dan tegen? Wat kan niet en waarom?

Gedragscode-ateliers

Impressie

Bij de gedragscode-ateliers van 19 en 23 februari waren alle omwonenden van de verschillende zoekgebieden welkom om mee te denken over de invulling van een Gedragscode Windenergie Emmen. Op beide avonden was er een gemiddelde opkomst van 40 bewoners.

Opzet van de avond

Aan de hand van onderstaande vier thema's (minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en meeprofiteren) heeft Rob Rietveld de verschillende aspecten en mogelijkheden van de gedragscode toegelicht waarbij er de gelegenheid was tot het stellen van vragen en verduidelijking. Daarnaast konden bewoners aangeven wat zij belangrijke punten vinden die vallen onder de verschillende thema's.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profitieren"
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Geluids-reducerende</u> maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachtenafhandeling • <u>Geschillen-beslechting</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

2e Ontwerpatelier

Impressie

Vijf bewoners waren aanwezig tijdens het tweede ontwerpatelier uit de directe omgeving. Na de introductie van het programma is door Platform Windkracht 3 aandacht besteed aan de nieuw vrijgegeven Inventarisatiekaart². Het zoekgebied voor de Zwartembergerweg is smaller geworden in het noorden.

Naast vragen over de Inventarisatiekaart wilden bewoners meer weten over het Verdrag van Meppen en de plannen voor de Duitse windturbines. Hoe zit het met het Raumortnungsplan? Bewoners geven aan graag geïnformeerd te willen worden door Stadt Haren/Landkreis Emsland over de plannen.

² De Inventarisatiekaart verving de Belemmeringenkaart, als onderdeel van het regieplan en op grond waarvan de zoekgebieden tot stand gekomen zijn. Op grond van inspraakreacties op de startnotitie m.e.r. en het meenemen van de eerste inbreng van bewoners in het gebiedsproces zijn belemmeringen op onderdelen aangepast in de Inventarisatiekaart. Deze nieuwe kaart is gebruikt in het vervolg van het gebiedsproces.

Opzet van de avond

Tijdens het tweede ontwerpatelier hebben bewoners verschillende opstellingen windturbines in het gebied nader onder de loep genomen. Platform Windkracht 3 heeft ROM3D gevraagd vooraf te verkennen welke technische plaatsingsruimte er in het gebied aanwezig is voor molens van 3MW. Vervolgens zijn de deelnemers gevraagd mogelijke opstellingen op de kaart te zetten. Deze zijn in het ROM3d-model geplaatst en vervolgens zijn de reacties op de verschillende opstellingen verzameld en besproken. Voor Zwartenbergerweg zijn de technische plaatsingsmogelijkheden voor deze verkenning geraamd op 5 tot 11 windturbines. Bewoners konden zien en ervaren wat de visueel landschappelijke impact is van de aan de hand van 'oefeningen' met het plaatsen verschillende opstellingen in het gebied.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de Gedragscode waarbij bewoners gevraagd is haar wensen te prioriteren. Dit mede om aan te geven dat er bij het vervolgproces en ook keuzes gemaakt gaan worden waarbij vaak niet aan **alle** wensen kan worden voldaan. In de afwegingen en eventuele onderhandelingen zullen dus keuzes gemaakt worden. Belangrijk is daarop als omwonenden voorbereid te zijn en de eigen voorkeuren te kennen. Het ranken leidde ook tot vragen en discussie. Ter toelichting van de keuzes is er uitleg gegeven over de verschillende onderdelen en zijn er voorbeelden van andere windparken in Nederland gegeven.

4. Binnengekomen e-mails / brieven

Er is een e-mail binnen gekomen die specifiek gericht was op zoekgebied Zwartenbergerweg. Direct omwonenden wilden meer weten over de Duitse plannen voor het experimenteerpark. De omwonenden hebben in samenwerking met de gemeente een afspraak gemaakt met Kreis Emsland.

5. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Puntsgewijs reacties eerste ontwerpatelier Zwartenbergerweg:

Door bewoners zijn mogelijke opstellingen getekend om de impact op het gebied te kunnen ervaren in het 3d-model.³ Naar aanleiding van het oefenen met het intekenen van opstellingen is de volgende informatie ingebracht door omwonenden

- Concentratie daar waar geen huizen staan (Noorden, de grens).
- Er zijn minder weinig direct omwonenden. Hierdoor wordt de compensatie per huis hoger!
- Zwartenbergerweg: Er moet afstand gehouden worden tot de grens met plaatsing van molens.

Opstellingen en puntsgewijs reacties tweede ontwerpatelier Zwartenbergerweg:

Op basis van de Inventarisatiekaart zijn de volgende opstellingen (scenario's) ingetekend en aan de hand van het ROM3d-model verkend.⁴ Voor Zwartenbergerweg waren dit verschillende lijnopstellingen en een cluster. Bij een aantal opstellingen zijn de turbines – mede vanwege zoekruimte – tot aan de grenzen van het zoekgebied geplaatst.

Naast 3 MW turbines zijn er ook 4 MW opstellingen onder de loep genomen waarbij uitgegaan is van 'zelfde opbrengst maar minder aantal turbines'.

Hieronder zijn de scenario's weergegeven die behandeld zijn, waaronder te vinden zijn de ingebrachte opmerkingen door omwonenden.

³ Er zijn vele opstellingen gemaakt ter oefening, men was vrij om te tekenen ook onrealistische opstellingen zodat de impact op de omgeving kon worden bekeken. Vandaar dat deze opstellingen niet allemaal worden weer gegeven. Op basis van de inbreng en getekende opstellingen is een selectie gemaakt die besproken is in ontwerpatelier 2.

⁴ De beelden met zicht vanaf ooghoogte zijn afkomstig uit het 3D instrument Win3D. Dit visualisatieprogramma is op dit moment het best beschikbare instrument om de visuele impact van toekomstige windturbines weer te geven. In Win3D kunnen vele variabelen zoals weertype, windsnelheid, windrichting, tijdstip en datum worden ingesteld. Hierdoor kan bij veel verschillende omstandigheden het zicht op het betreffende windpark worden bepaald. De beelden zoals opgenomen in dit verslag zijn zogenaamde screenshots en geven het zicht op het betreffende windpark weer bij één specifieke set van omstandigheden. Deze set van omstandigheden is zo gekozen dat het windpark relatief goed te zien is. Het is géén representatie van het gemiddelde zicht of het zicht dat het meeste voorkomt. Om het zicht op een windpark zo correct mogelijk weer te geven, moet gebruik worden gemaakt van het 3D-instrument Win3D zelf.

Scenario 1: Maximale invulling, 11 windturbines van 3MW of 8 windturbines van 4MW

Zicht vanaf de N379 100 meter ten zuiden van de Verlengde 2^e Groenedijk

Zicht vanaf de Wortelboerstraat

Scenario 3: Verder van de grens, 6 windturbines van 3MW

Scenario 4: Cluster, 5 windturbines van 4MW

Zicht vanaf de N379 100 meter ten zuiden van de Verlengde 2^e Groenedijk

Zicht vanaf de Wortelboerstraat

Scenario 5: Onderbroken lijn, 5 windturbines van 3 MW

Zicht vanaf de N379 100 meter ten zuiden van de Verlengde 2^e Groenedijk

Zicht vanaf de Wortelboerstraat

Algemene opmerkingen ten aanzien van de scenario's:

- Molens alleen in lijn langs de grens.
- Hoe zit het met het Verdrag van Meppen (o.a. afstand tot de grens)?

Aantekeningen van Platform Windkracht 3 tijdens tweede ontwerpatelier:

- Graag in gezamenlijkheid ontwikkelen met het Duitse windpark. Er moeten afspraken gemaakt worden. Over de hoeveelheid, maar ook de opstelling. Ook dezelfde molens plaatsen. Graag duidelijke communicatie over de ontwikkelingen die plaatsvinden. Denk aan het smart region project.
- 4 MW molens is een nader te verkennen optie, mits er dan minder molens worden geplaatst. Er is een duidelijke voorkeur voor een lijnopstelling, zo dicht mogelijk bij de grens. Dit oogt rustiger. Liever geen clusteropstelling.

- Geschrokken is gereageerd op de hoeveelheid Duitse turbines die geplaatst zouden kunnen worden (volgens het raumortnungsplan). Aangegeven wordt: Wanneer er veel Duitse molens komen, dan is de relatieve extra impact van de Nederlandse molens beperkt.

Reacties op gemeentebredebijeenkomst 12 mei 2015

- Juist geen 4 MW windmolens. Heeft een te grote impact. Ook bij de Zwartenbergerweg. Ook met schaduw.
- Zwartenbergerweg opstelling 5, voorkeur voor opstelling 6 in lijn langs grens (3 MW)
- Qua wind = Zwartenbergerweg te prefereren boven dichterbij de gemeente in
- Door molens van de Zwartenbergerweg creëer je insluiting bij ook plaatsing Berkenrode en Tuinbouw. Plaatsing Zwartenbergerweg betekent geen plaatsing in Berkenrode en Tuinbouw.

6. Bundeling en samenvatting informatie t.b.v. gedragscode

De gedragscode is behandeld in onderstaande thema's:

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee-profiteren"
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Geluidsreducerende</u> maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachtenafhandeling • Geschillenbeslechting 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonendenregeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

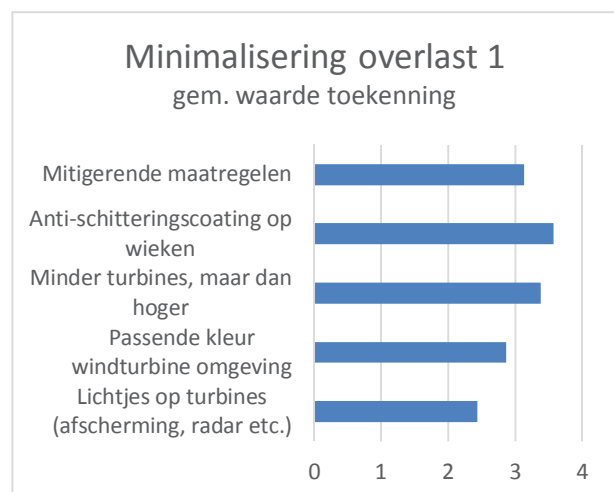
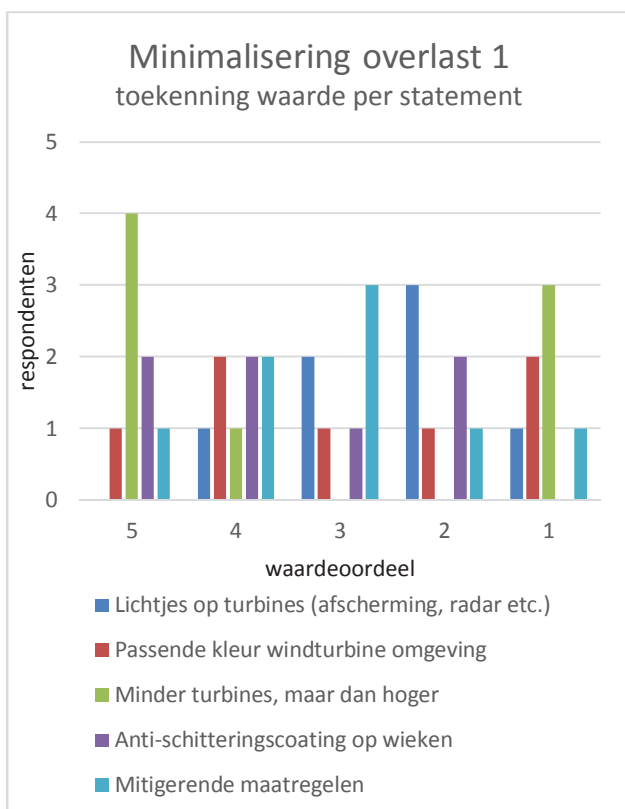
Per thema wordt hieronder de opgehaalde informatie weergegeven evenals het resultaat van de peiling. De opgehaalde informatie is gemeentebreed opgehaald. Zijn er gebiedsspecifieke aanvullingen dan zijn deze vermeld.

Belangrijke noot is dat ook de peiling niet gelezen dient te worden als representatieve uitkomst van de omwonenden. De inbreng en uitkomst dient als een peiling en eerste indicatie voor de wensen en voorkeuren. Welke onderwerpen vindt men belangrijker dan andere op het moment van peilen. Daarnaast vervulde de ranking ook de rol tot het blootleggen van dilemma's en belangrijkste vragen en discussie.

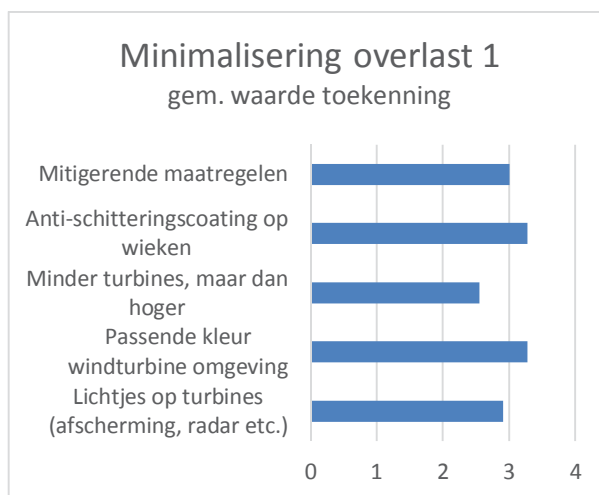
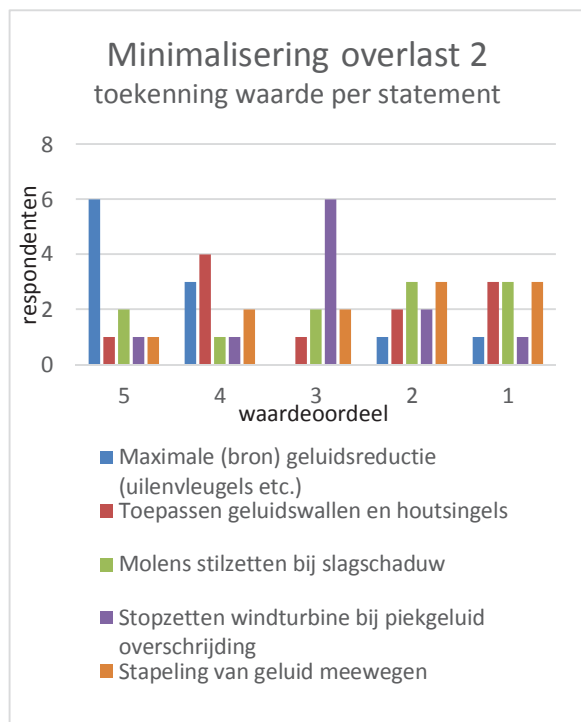
Minimalisering overlast

- Gebruik van Best Beschikbare Technieken.
- Voorkeur voor stillere molens (geluid reducerende maatregelen, stilstand uren).
- Beeld en geluid moeten bepalend zijn bij de plaatsing van molens.
- Molen stilzetten bij slagschaduw.
- Maximale geluidsproductie van windmolens beperken in de vergunning.
- Goede afweging: Hoogte, vermogen en aantal molens.
- Goede kleurkeuze van windmolens.
- Alternatieven voor lichten op de molens.
- “Nulmeting overlast” nu uitvoeren en “vergelijkende meting” na realisatie op verschillende een breed aantal aspecten (geluid, trilling, gezondheid, natuur).
- Onderzoek naar laag frequent trillingen goed blijven opvolgen.
- Verstrekken van een tijdelijke vergunning.
- Afbraakregeling vastleggen.
- Toepassen van anti-schittering coating.
- Toepassen geluid reducerende maatregelen zoals ‘uilenvleugels’ op de wieken.
- Aanplant houtwallen specifiek per gebied bekijken met de bewoners (bijvoorbeeld maatregelen in Pottendijk om geluid te beperken zoals geluidswal en groene singel).
- Afweging “vast toerental of variabel toerental”.
- Geluidsstapeling = omgevingsgeluid + windmolen geluid (voorstel Emmen).
- Probeer zoveel mogelijk molens op zo groot mogelijke afstand te plaatsen (bij voorkeur een afstand groter dan 1100 m tot individuele woningen).
- Geen onderscheid in gedragscode tussen bewoners van de gemeente Emmen en betrokken bewoners uit een buurgemeente.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren voor maatregelen ten behoeve van minimalisering overlast voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

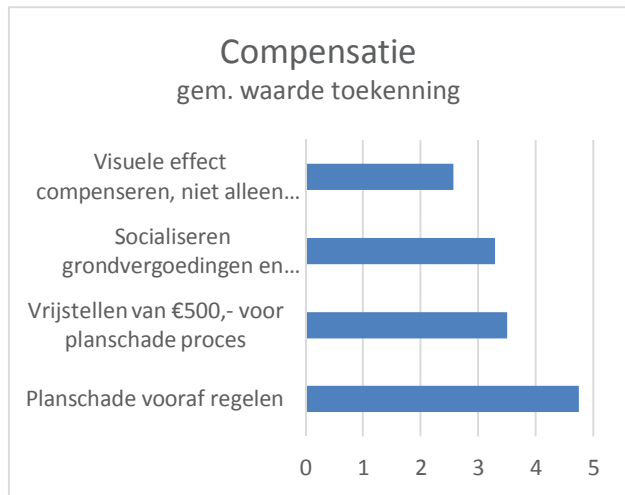
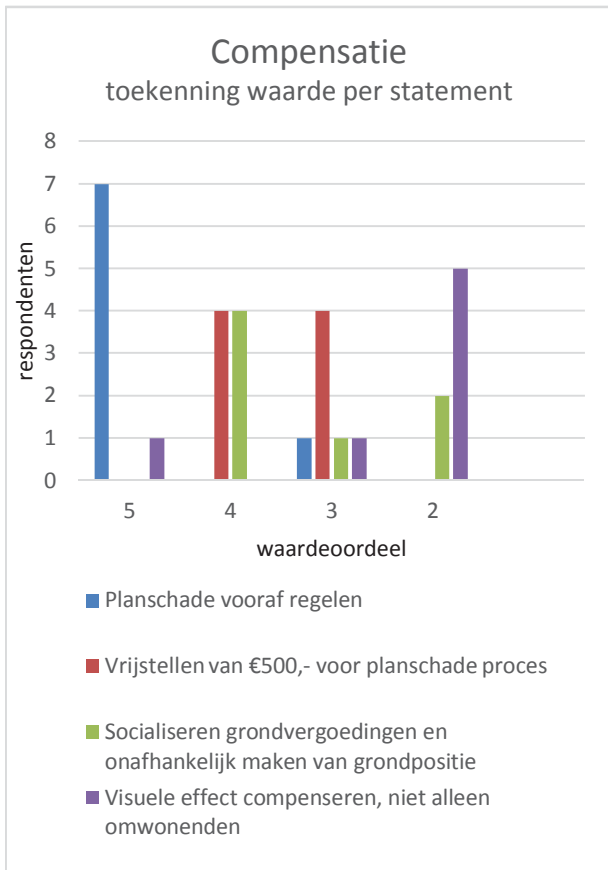
NB. Bij deze ranking hebben de bewoners van het zoekgebied Zwartenbergweg aangeven dat 'minder turbines' wenselijk is, maar ze hebben met klem aangeven dat hogere windturbines niet wenselijk zijn

Compensatie schade

- Planschade vooraf regelen.
- Vrijstellen van Euro 500,- voor planschade proces.
- Socialiseren van grondvergoedingen.
- Reële grondvergoeding en "premie" via de omwonendenregeling.
- Gebiedsfonds lokaal opzetten.
- Goedkope energie voor omwonenden.
- Infrastructuur (E, Glasvezel, ...) mee aanleggen.
- Afstand, "visuele last" en "geluidslast" zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling
- Gemeente Emmen zou extra middelen moet vragen aan provincie en Rijk.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?

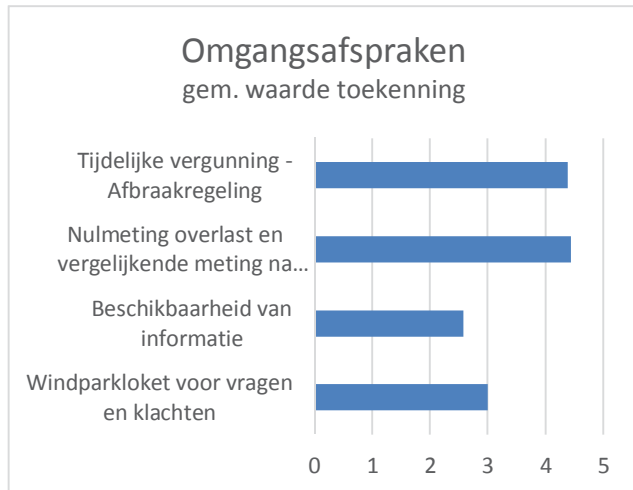
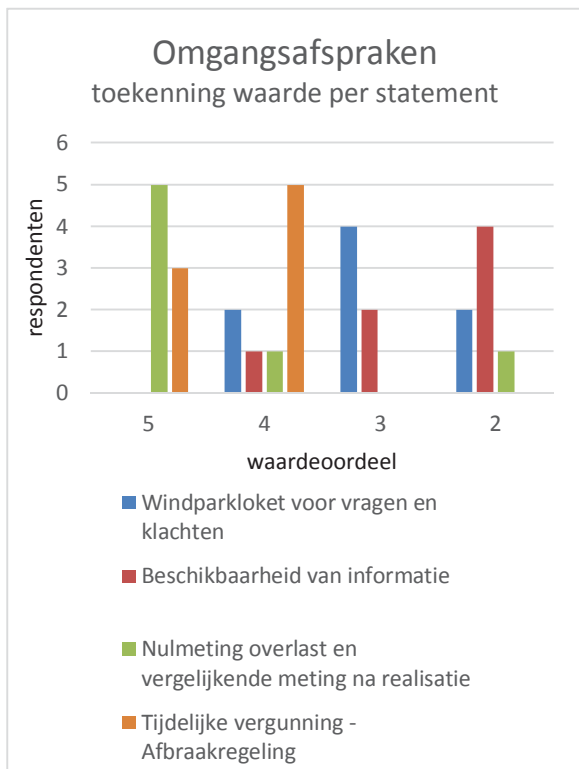
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot compensatie voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Omgangsafspraken

- Open en transparant proces.
- Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten.
- Klachten, vragen en vervolgacties zichtbaar maken op een website.
- Duidelijke procedure voor klachtafhandeling (o.a. behandeltermijn).
- Onafhankelijke geschillenbeslechting.
- Zorgen voor bindende omgangsafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten.
- Beschikbaar maken van de volgende informatie: ontwikkeling, bouw, operatie (o.a. draaiuren, “stille modus”, onderhoud).
- Per gebied een bewonerscommissie.
- Regelmatig een enquête onder omwonenden laten uitvoeren.

Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot omgangsafspraken voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafiek ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

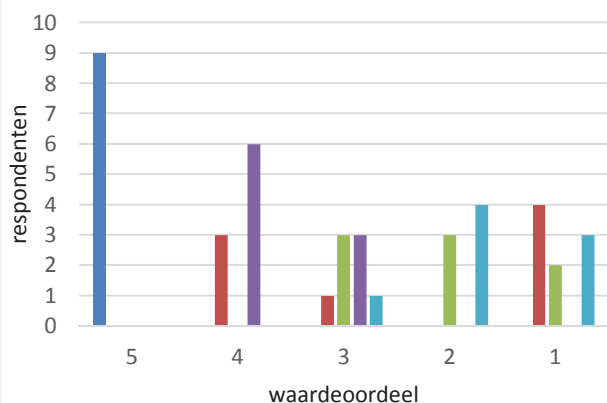
Mee profiteren

- Keuze mogelijkheden aanbieden.
- Goede verdeling van “mee-profileren”:
 - Omwonendenregeling
 - Gebiedsfonds
 - Energie coöperatie
- Maak omwonendenregeling afhankelijk van “schillen” afhankelijk van afstand woning tot molen.
- Opbrengsten van de windmolens investeren in het gebied in directe kostenbesparing voor bewoners.
- Zorg dat een gebiedsfonds wordt ingericht voor het direct betrokken gebied.
- Geld in gebiedsfonds niet als gemeentelijk budget gebruiken.
- Geef gebiedsfonds een duidelijk kader (bijvoorbeeld leefbaarheid, duurzaamheid, aanleg infrastructuur, ...).
- Bied ondersteuning bij opzetten van een coöperatie en gebiedsfonds.
- Lokale werkgelegenheid creëren.
- Zijn er voorbeelden beschikbaar uit andere gebieden?
- Gebiedsfonds.
 - Tot 1100 m omwonendenvergoeding.
 - Tot 5 km (kleiner?) profijt gebiedsfonds.
 - Steun aan duurzaamheidsinitiatieven in de regio.
 - Elektriciteit verkopen aan de regio.
 - Korting op elektriciteit voor omwonenden.

- Mogelijkheid om te participeren voorzien (5-10 jr; aandelen en obligaties; oplossing voor uitstappen en instappen).
- Gemeentelijke inkomsten zoals leges, WOZ ook inbrengen in gebiedsfonds.
- Gemeente kan omwonenden ondersteunen om een deel van het park in eigen beheer te ontwikkelen.

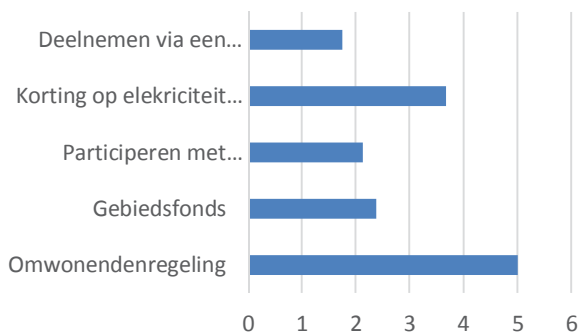
Tijdens het tweede ontwerpatelier is een aantal voorkeuren met betrekking tot 'mee profiteren' voorgelegd. Bewoners konden met het cijfer vijf hun eerste voorkeur aangeven en hun minste voorkeur waarderen met het cijfer één. In onderstaande grafieken ziet u links het aantal uitgebrachte stemmen per thema en daar bijhorende voorkeur. In de rechtergrafiek ziet u de totaalscore per thema. Dit heeft geleid tot het volgende resultaat:

Mee profiteren 1 toekenning waarde per statement

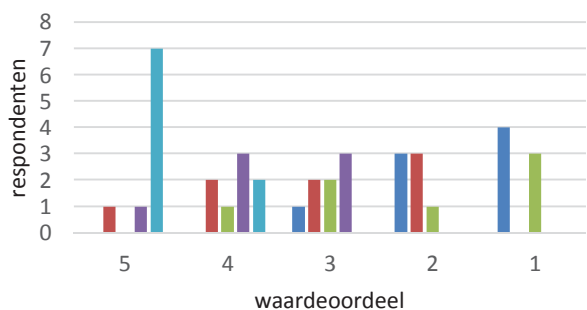

- Omwonendenregeling
- Gebiedsfonds
- Participeren met aandelen / obligaties
- Korting op elektriciteit voor omwonenden
- Deelnemen via een energie coöperatie

Mee profiteren 1 gem. waarde toekenning

Mee profiteren 2 toekenning waarde per statement

- Duidelijk kader gebiedsfonds
- Geld in gebiedsfonds niet als gemeentebudget
- Lokale werkgelegenheid
- Gemeenteinkomsten (leges, woz) inbrengen in gebiedsfonds
- Deel van (te) hoge grondvergoeding naar omwonendenregeling

Mee profiteren 2 gem. waarde toekenning

7. Samenvatting bevindingen

Ruimtelijk

Zwartenbergerweg is het zoekgebied dat ligt aan de Duitse grens. Aan de andere kant van de grens hebben Landkreis Emsland en Stadt Haren plannen voor een experimenteerpark voor duurzame energie, waar windturbines onderdeel van worden. Om windturbines aan de Zwartenbergerweg te kunnen plaatsen is de voorwaarde dat de belemmeringen daarvoor uit het Verdrag van Meppen komen te vervallen voor dit gebied. Hierover worden door de gemeente gesprekken gevoerd met de provincie Drenthe, Landkreis Emsland en Stadt Haren. Op grond van een technische raming kunnen bij de Zwartenbergerweg 5 tot 11 windturbines worden geplaatst.

De Duitse plannen zijn hier van grote invloed. Omwonenden willen dat eventuele plannen in ieder geval in gezamenlijkheid worden ontwikkeld. Het is op dit moment nog niet te zeggen op welke wijze dit gebied wordt ontwikkeld. Het is bijvoorbeeld nog niet bekend in welke opstelling, met welke hoogte en rotordiameter de windturbines aan de Duitse zijde worden neergezet. Dit maakt het moeilijk een samenhangende landschappelijke opstelling te ontwerpen. Het windpark aan de Nederlandse zijde en aan de Duitse zijde zullen ongetwijfeld visueel gaan interfereren. Indien mogelijk zouden afspraken met de Duitsers moeten worden gemaakt over de ontwikkeling, zodat men zoveel mogelijk de opstellingen op elkaar kan afstemmen.

Het gebied leent zich voor een lijnopstelling. De lijnopstelling werd door de aanwezigen op het ontwerpatelier meer gewaardeerd dan de clusteropstelling. Er is echter ook een klein cluster mogelijk in het midden van het zoekgebied. Het voordeel van dit kleine cluster (5 turbines) is dat de afstand tot omwonenden relatief groot is. Het cluster leek minder steun te hebben bij de deelnemers aan de ontwerpateliers. Ook is het mogelijk windturbines te concentreren in het midden van het zoekgebied. Hierdoor is een relatief grote afstand tot direct omwonenden mogelijk.

Gedragcode

Voor omwonenden van het zoekgebied Zwartenbergerweg is het van groot belang dat er in overleg met / in samenspraak met het zoekgebied in Duitsland wordt ontwikkeld o.a. om vergelijkbare afspraken met ontwikkelaars te maken, zelfde type windturbines te plaatsen en de opstellingen op elkaar af te stemmen om overlast te beperken.

Beperking van overlast ten behoeve van geluid en zicht spelen sterk. Maatregelen zoals uilenvleugels en antischitteringcoating zijn wenselijk. Ook het uitvoeren van een nulmeting is gewenst.

De groep heeft aangegeven dat minder turbines erg wenselijk zijn, hogere windturbines zijn dan ook als optie te verkennen.

Compensatie van omwonenden moet vooraf goed geregeld worden. Direct omwonenden van het zoekgebied de Zwartenbergerweg hebben aangegeven indien de windturbines komen ook te willen mee profiteren (goede compensatie), mede vanwege het gegeven dat de Duitse windturbines er lijken te komen. Financiële participatie via aandelen of obligaties voert nog niet de boventoon. De omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur.

Omwonden vragen daarnaast om zorg te dragen in het vervolgproces voor onafhankelijke, onpartijdige begeleiding en informatie.

Gemeentebreed ontwerpatelier, 30 – 31 januari 2015

1. Leeswijzer

Dit verslag geeft een weergave van het eerste ontwerpatelier dat voor de gemeentebreed is gehouden in het kader van het gebiedsproces dat Platform Windkracht 3 met de omwonenden van het de zoekgebieden heeft doorlopen. Getracht is in dit verslag zo objectief mogelijk deze inbreng weer te geven zonder dat er sprake is van interpretatie en/of analyse van de ingebrachte informatie.

Iedere omwonende die zich heeft aangemeld voor het gebiedsproces heeft vrij en zonder ruggespraak kunnen spreken. Dit verslag omvat daarom ook een diversiteit van meningen die op punten tegenstrijdig kunnen zijn. Belangrijke waarborg voor de open sfeer waarin gesproken kon worden is dat in de rapportage, voor zover redelijk, niet herleidbaar is tot individuen en wie wat heeft ingebracht.

2. Algemeen

Vrijdag 30 en zaterdag 31 januari werd een gemeentebrede sessie gehouden voor alle omwonenden van de zoekgebieden. Op beide dagen, vrijdag en zaterdag, is een dezelfde programma doorlopen. Omwonenden hadden de keuze om naar een van beide dagen te komen. Na afloop van het programma op zaterdag 31 januari is een excursie georganiseerd naar twee windparken (Dronten en Nieuwleusen).

Impressie

In totaal waren 100 omwonenden van de acht zoekgebieden aanwezig. Bewoners hadden veel vragen over de nut en noodzaak van windenergie in het algemeen, in Emmen, en de opgave van 95,5 MW. Daarnaast hadden bewoners vragen over insluiting en zijn algemene en gebiedsspecifieke opmerkingen genoteerd. Tijdens de excursie hebben bewoners kunnen zien wat windturbines doen met de omgeving. Ook heeft een energie coöperatie ervaringen gedeeld. In totaal 40 bewoners hebben deelgenomen aan de excursie.

Opzet van de sessies

Na een introductie van de opgave voor Emmen, een uitleg van het platform Windkracht 3 en het gebiedsproces hebben omwonenden de 95,5 MW (32 windturbines) ingetekend in een of meerdere zoekgebieden. Bewoners noteerden waar ze tegen aan liepen. Wat kan niet en waarom? Welke verdelingen zijn mogelijk en welke niet? En waarom niet? En welke overwegingen horen hierbij.

Tot slot hebben omwonenden kennisgemaakt met aspecten die ter overweging zijn bij het opstellen van een Gedragscode Windenergie Emmen en hebben omwonenden hun input kunnen geven.

3. Opgehaalde informatie 'Ruimtelijk'

Hieronder zijn weergegeven de punten door omwonenden zijn opgeschreven tijdens de dagen.¹

Algemene overwegingen

- Bundelen met de (toekomstige) Duitse windparken
- Concentratie in zo min mogelijk gebieden (dus in Pottendijk) Zo kan je ook statement maken en andere gebieden vrijwaren
- Verspreiding over alle / zo veel mogelijk gebieden, gedeelde lasten
- Gebundelde verspreiding over enkele gebieden, zo ver mogelijk uit elkaar. Bijvoorbeeld: Pottendijk, Noordersloot, N34
- Mens boven Natuur
- Streef naar Hoge MW's, want dan heb je minder turbines nodig
- Siepelveen moet ook als woongebied worden meegenomen
- Langs infrastructuur - Langs N34, langs N391 (in bocht)
- Kijk ook naar plaatsing in natuurgebieden (oa vanwege demping geluid)
- Respecteer natuurgebieden
- Zover mogelijk af van bewoners
- Houdt rekening met rust en ruimte
- Probeer bestaande zichtlijnen te gebruiken/te respecteren.
- Maak lijnopstellingen
- Hanteer geen (1100m) afstand maar gebruik geluidsnorm daardoor misschien meer flexibiliteit in opstellingen
- Kies voor een plek met zo min mogelijk omwonenden
- Houd bij geluid ook rekening met windrichting
- Houdt rekening met trillingen
- Neem gezondheid mee
- Kijk over de landgrens en gemeentegrens, misschien kunnen er daar Emmense windmolens worden geplaatst.
- Houd rekening met effecten van slagschaduw op teelt
- Houd rekening met Slagschaduw
- Streef naar maximale opbrengst voor mensen
- Houd open gebieden
- Maak gebruik van de grote gebieden
- 1100 meter van individuele woningen (muv initiatiefnemers)
- Let op cumulatie geluid
- Let op piekbelasting van geluid
- Minste overlast, meeste opbrengst
- Maximaal 150 meter hoog
- Afstand tot woongebieden vergroten daar waar mogelijk
- Discussie over wat woongebied is.
- Denk aan verlichting. Liever lagere molens waar geen verlichting nodig is.
- 5 molen-eis' is eigenlijk jammer. Misschien kan je beter opstellingen maken met minder molens (en meer MW's)
- Als je het doet, doe het dan goed. Maak energiepark, zorg voor optimale opbrengst gemeenschap
- Kijk naar economische situatie van de gebieden. Met windpark kan je iets bijdragen.
- Verschil tussen 10 en 15 is niet zo groot. Verschil tussen 0 en 5 wel. Liever grotere gebieden goed benutten dan vrijwaar je weer een andere locatie

¹ Indien punten meerder keren zijn opgeschreven zijn deze punten samengevoegd.

Insluiting

- Niet tussen woongebieden in
- Insluiting individuele woningen voorkomen
- Emmer-compascuum niet insluiten, dus daar maar één park
- Neem Duitse windparken mee bij afweging insluiting
- Dorpen niet insluiten
- Voorkom insluiting - Als pottendijk doorgaat, dan niet in Groenedijk / De Vennen
- Voorkom insluiting - hou gebieden open

Proces

- Proces anders inrichten, eerst gebieden definitief inrichten en pas daarna gebiedsproces
- Initiatiefnemers mogen niet bepalend zijn in aanwijzing gebieden

Gebiedsoverweging, (Waarom wel of niet in een bepaald gebied)

- Wel in Pottendijk - want hier is al lawaai
- Wel in Pottendijk - want hier is ruimte om meer afstand te houden
- Wel in Pottendijk - want hier kan je een groot deel van de opgave concentreren waardoor de rest van Emmen gevrijwaard blijft
- Niet in Pottendijk - want dit is belangrijk gebied voor vogels, zwanen, ganzen
- Niet in Pottendijk - want hier is al veel lawaai - (cumulatie) (lawaaisportcentrum, heliport, te verbreden weg)
- Wel in tuinbouwgebied Klazienaveen - want hier ligt al energieinfrastructuur
- Wel in tuinbouwgebied Klazienaveen - want hier heeft gemeente al grond (dan verdient de gemeente er ook wat aan en blijft geld in gebied zelf)
- Wel in tuinbouwgebied Klazienaveen - want hier is al een initiatief
- Niet in Noordersloot - want het oppervlaktewater en omgeving is belangrijk voor vogels (natuur)

Lokale overweging (overwegingen die gelden binnen een bepaalde locatie)

- Pottendijk - probeer hier 2km aan te houden
- Pottendijk - prop pottendijk niet vol
- De Vennen - houdt rekening met slagschaduw
- Pottendijk - zo zuidwestelijk mogelijk

Mogelijk nieuwe gebieden

- Bij of in Bargerveen (overweging: bescherming van mensen is belangrijker dan bescherming van natuur en rond bargerveen wonen weinig mensen en hier komen en staan ook al Duitse windmolens en dit is economisch meest haalbaar / goede windsituatie)
- Bij Schoonebeek bij Duitse grens
- Bij Schoonebeek (in LOFAR)
- Bij bedrijventerrein (Bargermeer)
- Onderzoek gebieden bij/op bedrijventerrein en glastuinbouw
- Nieuwe locaties langs snelweg (A37) waar het kan irl tot omwonenden
- Onderzoek of het meer in het zuiden van de gemeente kan. Nu erg veel in noordoosthoek

Vragen:

- Vraag: waar zitten de woningen en wat is de afstand tot deze woningen
- Vraag: hoe zit het met het verdrag van Meppen
- Vraag: tot hoever spreek je nog van insluiting

4. Samenvatting ruimtelijke informatie

Op gemeentebreed niveau is er de discussie over de 'verdelingsvraag'. Er is een heel spectrum aan mogelijkheden tussen twee uitersten. Geluiden zijn dubbel, belast een of twee gebieden en vrijwaar de rest van de gemeente of draag de last met zijn allen en creëer geen grote windparken zodat de overlast draagbaar blijft. Aangegeven is ook: kies voor bundeling met (toekomstige) Duitse windmolens.

Bewoners geven duidelijk aan dat insluiting moet worden voorkomen. Echter discussie over de definitie van insluiting bestaat. Insluiting is indien een lint aan twee kanten wordt ingesloten, of door drie of vierkanten. En er zijn meer woongebieden en solitaire woningen die niet zijn aangemerkt als lint maar waar ook geen sprake van insluiting moet zijn.

Houd ook rekening met (toekomstige) parken buiten de gemeente Emmen. Bundeling met Duitse parken is ook een optie, zoals bij de Zwartembergerweg speelt.

Tijdens de gemeentebrede sessie wordt is onder andere ook gesproken over de voorkeur voor het aanhouden van grotere afstanden tot natuur of tot omwonenden. Er is geen eenduidig geluid hierover te horen. Het is denkbaar dat in enkele gebieden een keus gemaakt moet worden tussen deze twee uitgangspunten.